

وزارت کشور
استانداری ایلام
معاونت برنامه ریزی

گزارش توسعه استان ایلام

در سال ۱۳۸۷

«براساس مضامین برنامه چهارم و سند ملی توسعه استان»

دفتر برنامه ریزی و بودجه

بهمن ماه ۱۳۸۹

شناسنامه:

نام نشریه: گزارش توسعه استان ایلام در سال ۱۳۸۷

تهیه شده در: معاونت برنامه ریزی - دفتر برنامه ریزی و بودجه - گروه برنامه ریزی

تهیه کننده: عبدالکریم گراوند

با همکاری آقایان: مجتبی قیصریگی و محمد شیری

زیر نظر: یوسف مرادی

ویراستاری:

حروفچینی:

تاریخ انتشار: بهمن ماه ۱۳۸۹

شماره نشریه:

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

مقدمه ۱۱

فصل اول: رشد اقتصادی ملی دانایی محور

بسترسازی برای رشد سریع و رقابت پذیر (حوزه‌های فرابخشی، تحلیل ساختار

جمعیت، بازار کار و سیاست های توسعه استان) ۱۴

بازار کار و سیاست های توسعه انسانی ۱۹

تحلیل ساختار رشد اقتصادی ۲۳

بخش کشاورزی..... ۲۴

بخش صنعت ۲۵

ساختمان، تأمین آب و برق و گاز طبیعی ۲۶

خدمات..... ۲۶

سهم استان از تولید ناخالص داخلی ۲۷

سرانه تولید ناخالص داخلی ۲۷

تحلیل نهادهای مالی و پولی استان ۳۵

فصل دوم: امور زیربنایی

امور زیربنایی (حوزه های بخشی، امور زیربنایی)..... ۴۱

انرژی ۴۱

برق ۴۲

حمل و نقل..... ۴۷

عمران شهری ۵۰

۵۳.....	عمران روستایی.....
۵۳.....	وضع موجود جوامع روستایی استان .....
۵۴.....	طرح هادی روستایی .....
۵۵.....	راه روستایی .....
۵۵.....	آب آشامیدنی روستایی .....
۵۵.....	برق رسانی به روستاها.....
۵۶.....	گاز رسانی به روستاها.....
۵۸.....	مسکن .....

فصل سوم: امور تولیدی

۶۳.....	آب.....
۶۸.....	کشاورزی .....
۶۹.....	محصولات زراعی و باغی .....
۶۹.....	فرآورده های دامی .....
۷۰.....	جنگل و مرتع .....
۷۱.....	شیلات و آبزیان.....
۷۱.....	میزان شاغلین و بهره وری نیروی کار در بخش کشاورزی و شیلات .....
۷۲.....	مزیت نسبی بخش کشاورزی در استان.....
۷۳.....	ضریب مکانیزاسیون .....
۷۳.....	نسبت مصرف واسطه به ستانده بخش کشاورزی .....
۷۸.....	صنعت و معدن.....
۷۸.....	جواز تاسیس و پروانه بهره برداری.....
۷۹.....	اشتغال .....

سرمایه گذاری ۷۹

توزیع واحدهای صنعتی و معدنی بر حسب نوع فعالیت و مالکیت ۷۹

توزیع واحدهای صنعتی بر حسب شهرستان و مالکیت ۸۰

تعداد شاغلان بر حسب نوع فعالیت و شهرستان ۸۰

فصل چهارم: تجارت خارجی

تعامل فعال با اقتصاد جهانی ۸۵

تجارت خارجی ۸۵

موانع و چالش های صادرات ۸۵

فصل پنجم: ارتباطات و فناوری اطلاعات

توسعه مبنی بر دانایی ۹۰

احکام و مواد قانونی ۹۱

مخابرات ۹۲

فصل ششم: آموزش و پرورش

آموزش و پژوهش (آموزش و پرورش عمومی) ۹۷

تراکم دانش آموز در کلاس دایر ۹۷

آموزش عالی ۹۹

(دانشجویان، پذیرفته شدگان، دانش آموختگان، کارکنان آموزشی) ۹۹

فصل هفتم: آمایش سرزمین و توازن منطقه ای

نظام درآمد - هزینه استان ۱۰۹

ضریب برداشت ۱۱۱

درآمدهای استانی و اعتبارات استان ۱۱۳

درآمدهای استان ۱۱۳

۱۱۳..... خود کفایی مالی

۱۱۵..... کارایی مالیاتی

فصل هشتم: محیط زیست

۱۲۹..... محیط زیست

۱۳۱..... مناطق چهارگانه

۱۳۱..... مناطق پشوتانه و شکار ممنوع

فصل نهم: توسعه سلامت و امنیت استان و عدالت اجتماعی

۱۳۵..... ارتقای سلامت و بهبود کیفیت زندگی

۱۳۸..... تربیت بدنی

۱۳۹..... رفاه و توزیع مناسب منابع و امکانات

۱۴۳..... قیمت ها و تورم

فصل دهم: صیانت از هویت و فرهنگ اسلامی ایران

۱۴۹..... توسعه فرهنگی

۱۵۰..... ایرانگردی و جهانگردی

فصل یازدهم: تامین مطمئن امنیت

۱۵۵..... توسعه امور قضایی

۱۵۶..... نیروی انتظامی

۱۵۷..... ثبت اسناد و املاک

۱۵۷..... پزشکی قانونی

فصل دوازدهم: نوسازی دولت و ارتقای اثر بخشی حاکمیت

۱۶۱..... نوسازی دولت

۱۶۲..... کارایی و بهره وری اداری و مدیریتی استان

- ۱۶۵..... ساختار دولت محلی
- ۱۶۵..... اندازه دولت در استان
- ۱۶۶..... اندازه دولت محلی
- ۱۷۲..... منابع و مآخذ

مقدمه:

بی تردید دسترسی به اطلاعات به هنگام و روز آمد نقش مهمی در اتخاذ تصمیمات درست و اداره موفق امور اجرایی هر جامعه دارد. به عبارتی تصمیم گیری به شیوه کارآمد، به خصوص در دنیای پیچیده کنونی مستلزم به کارگیری و برخورداری از اطلاعات دقیق و مرتبط با موضوع می باشد و در واقع اطلاعات به عنوان ابزار راهبردی، رکنی مهم در تصمیم سازی مدیریت محسوب می گردد.

بی شک انتخاب روش مناسب توسط مدیر، جهت تصمیم گیری بستگی به صحت و دقت اطلاعاتی دارد که در زمان تصمیم گیری در اختیار وی قرار داده می شود. برنامه ریزی جهت توسعه و پیشرفت آگاهانه اقتصادی و اجتماعی، تلاش ارزشمندی است که نیاز شدید به دانش و اطلاعات دارد و می توان آن را به عنوان نمود تصویری کاربرد اطلاعات دانست.

یکی از محورهای اصلی فعالیت معاونت برنامه ریزی استانداری علاوه بر تولید اطلاعات مورد نیاز، تلاش جهت جمع آوری، تحلیل، خلاصه سازی و انتشار اطلاعات مناسب برای همه گروه ها به خصوص برنامه ریزان است. لذا گزارش حاضر با ارائه تصویری از وضع موجود استان در سال های ۸۶ و ۸۷ و مقایسه روند تغییرات و تحولات بخش های مختلف و شناخت نقاط قوت و ضعف هر بخش، مدیران، برنامه ریزان و سیاست گذاران را در اتخاذ تصمیم گیری های مؤثرتر و کارآمدتر یاری می نماید.

لازم به ذکر است این مجموعه در سالهای گذشته تحت عنوان گزارش اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان ایلام منتشر شده است که از سال جاری با تغییرات جزئی در عناوین بخش ها و تنظیم آن براساس جداول مضامین برنامه چهارم توسعه کشور با عنوان «گزارش توسعه استان ایلام» (با بهره گیری از سالنامه آماری استان و کشور، سند برنامه سوم توسعه، قانون برنامه چهارم، گزارش حساب تولید استان های

کشور، اطلاعات دستگاههای اجرایی، برنامه عملیاتی توسعه استان، و سایر منابع کتابخانه ای و نیز شبکه‌های اطلاعات رایانه ای) منتشر می شود.

بدیهی است این گزارش می تواند به عنوان ابزاری در اختیار تصمیم گیرندگان و سایر متقاضیان قرار گرفته و آنها را در تنظیم و اجرای برنامه‌های اقتصادی و اجتماعی و رفع تنگناها و نیز انجام تحقیقات و بررسی‌ها مدد رساند.

در پایان از کلیه همکاران دفتر برنامه ریزی و بودجه و دستگاه‌های اجرایی و سایر همکارانی که امکان تهیه این گزارش را فراهم نموده اند و از همه کسانی که با ارسال نقطه نظرات خود در تدوین مجموعه‌های آتی ما را یاری می کنند تشکر و قدردانی می نمایم.

عسگری

معاون برنامه ریزی استانداری ایلام

بهمن ماه ۱۳۸۹

فصل اول

رشد اقتصادی ملی و انانی محور در تعامل با اقتصاد جهانی

۱-۱- بسترسازی برای رشد سریع و رقابت پذیر

۱-۱-۱- حوزه‌های فرابخشی

۱-۱-۱-۱- تحلیل ساختار جمعیت، بازار کار و سیاست‌های توسعه استان

تحلیل ساختار جمعیت:

استان ایلام در سال ۱۳۸۷- براساس برآورد جمعیتی - حدود ۵۴۵۷۸۷ نفر را در خود جای داده است که این جمعیت حدود ۰/۷۷ درصد از جمعیت کل کشور را دربر می‌گیرد. شهرستانهای ایلام، ایوان، آبدانان، دره شهر، دهلران، شیروان چرداول، مهران و ملکشاهی ۳۶/۴، ۹، ۸/۷، ۱۰/۶، ۱۱/۱، ۱۳/۹، ۴/۸ و ۶/۲ درصد از سهم جمعیتی استان را به خود اختصاص داده‌اند. قابل ذکر است که ملکشاهی در سال ۱۳۸۷ با تصویب هیئت دولت از مهران انتزاع و به شهرستان تبدیل شده است. بیشترین سهم جمعیتی استان متعلق به شهرستان ایلام با ۳۶/۴ درصد و کمترین آن متعلق به شهرستان‌های مهران با ۴/۸ و ملکشاهی با ۶/۲ درصد بوده است.

تراکم نسبی جمعیت استان در سال ۱۳۸۷ معادل ۲۶/۲ نفر در هر کیلومتر مربع بوده که از متوسط کشوری (حدود ۴۳/۵ نفر در هر کیلومتر مربع) پایین تر می‌باشد.

شهرستان ایلام با ۸۸/۶ نفر در هر کیلومتر مربع بالاترین و شهرستان دهلران با ۸/۶ نفر در هر کیلومتر مربع پایین ترین تراکم جمعیت را بین شهرستانهای استان به خود اختصاص داده‌اند.

نرخ رشد جمعیت استان در طی دهه ۶۵-۷۵، ۲/۴۶ درصد بوده که در دهه ۸۵-۷۵ این نرخ به ۱/۱۳ درصد رسیده است که این آمار نشان دهنده کاهش رشد جمعیت استان در فاصله سالهای ۷۵-۸۵ می‌باشد.

جدول (۱) جمعیت استان ایلام به تفکیک نقاط شهری و روستایی

برآورد جمعیت در سال ۱۳۸۷			شرح
درصد جمعیت روستایی	درصد جمعیت شهری	جمعیت	
۳۹	۶۱	۵۴۵۷۸۷	استان
۴۵/۲	۵۴/۸	۴۷۳۷۰	آبدانان
۱۶/۸	۸۳/۲	۱۹۹۵۱۹	ایلام
۳۵/۳	۶۴/۷	۴۷۹۵۸	ایوان
۶۰/۹	۳۹/۱	۵۶۸۲۲	دره شهر
۳۷/۳	۶۲/۷	۶۲۲۵۶	دهلران
۷۴/۳	۲۵/۷	۷۳۹۷۳	شیروان و چرداول
۳۹/۳	۶۰/۷	۲۵۰۸۲	مهران
۵۶/۳	۴۳/۷	۳۲۸۰۷	ملکشاهی

مأخذ: سالنامه آماری استان ایلام در سال ۱۳۸۷

طی سالهای ۱۳۷۵-۱۳۸۷ متوسط نرخ رشد جمعیت شهری و روستایی به ترتیب ۱/۱۳ و ۲/۶۸ درصد بوده است در حالیکه در فاصله سالهای ۷۵-۱۳۶۵ متوسط نرخ رشد جمعیت روستایی ۵/۱۸ درصد بوده است که نشان دهنده کاهش متوسط نرخ رشد جمعیت روستایی در سالهای اخیر بوده و این کاهش قابل توجه است. بررسی‌ها نشان می‌دهد مهاجرت بخشی از مردم روستاها به شهرها، الحاق و تبدیل برخی از نقاط روستایی به شهر و عدم تناسب بین رشد زیرساخت‌ها باعث کاهش رشد متوسط نقاط روستایی شده است. ضریب شهرنشینی استان در سال ۱۳۸۷، ۶۰/۱ درصد و نسبت جنسی آن در سال ۱۳۸۵ معادل ۱۰۴ بوده است که تا حدودی نشان دهنده برابر نبودن تعداد مردان در مقابل زنان می‌باشد این نسبت در مقایسه با سال ۱۳۷۵ تفاوتی نداشته است.

متوسط بعد خانوار در سال ۱۳۸۵، ۴/۸۹ نفر در هر خانوار بوده در حالی که میانگین آن در کل کشور ۴/۰۳ نفر بوده است و این امر نشان می دهد که متوسط بعد خانوار استان اندکی از متوسط کشور بالاتر می باشد.

از حدود ۱۱۰۵۷۲ خانوار استان در سال ۱۳۸۵ حدود ۲/۰۷ درصد یک نفره، ۱۰/۲ درصد دو نفره، ۱۷/۵ درصد سه نفره، ۱۹/۵ درصد چهار نفره، ۱۶/۸ درصد پنج نفره، ۱۳/۶ درصد شش نفره، ۹/۵ درصد هفت نفره، ۶/۷ درصد هشت نفره، ۱/۳ درصد نه نفره و ۲/۲ درصد ده نفره و بیشتر بوده اند. قابل ذکر است که در سال ۱۳۸۵ حدود ۱۹/۵ درصد خانوارهای استان که بیشترین درصد می باشد چهار نفره بوده اند.

این استان با دارا بودن سهم ۰/۷۷ درصدی از جمعیت کشور جزء استانهای کم جمعیت محسوب می شود. ۲۵/۴ درصد از جمعیت استان در گروه سنی صفر تا ۱۴ سال و ۷۰/۱ درصد جمعیت استان در گروه سنی ۱۵ تا ۶۵ سال و ۴/۵ درصد جمعیت استان در گروه سنی بیش از ۶۵ سال قرار دارند.

جدول (۱-۲) شاخصهای جمعیتی استان ایلام

تراکم نسبی جمعیت (نفر در کیلومتر مربع)	ضریب شهرنشینی (درصد)	جمعیت روستایی و عشایری (نفر)	جمعیت شهری (نفر)	جمعیت استان (نفر)	سال
۲۶/۲	۶۰/۱	۲۱۰۷۰۳	۳۳۱۲۳۱	۵۴۵۷۸۷	۱۳۸۷
--	--	--/۶۱	۲/۴۶	۱/۱۳	نرخ رشد

کاهش زاد و ولد و باروری علاوه بر تاثیر قاطعی که بر میزان رشد جمعیت و از آن طریق تعدیل شتاب افزایش جمعیت داشته بر ترکیب و ساختار جمعیت نیز تأثیر خواهد داشت. کاهش زاد و ولد و انتقال از باروری طبیعی به باروری کنترل شده به تدریج ساختار سنی جمعیت را از وضعیت جوانی خارج و بطرف سالخوردگی سوق می دهد. هرم سنی جمعیت کشور و به تبع آن استان (همواره به لحاظ تمرکز) بیش

از ۴۰ درصد از کل جمعیت را در سنین کمتر از ۱۵ سال جای داده است. اما در دو دهه اخیر به سبب کاهش باروری، در هرم سنی، جمعیت کمتر از ۱۵ سال استان به رقمی حدود ۲۵/۴ درصد کاهش یافته است.

از نظر روند تحولات ساختاری ناشی از کاهش مستمر باروری آنچه در حال حاضر مهم است تراکم نسبتاً زیاد جمعیت در سنین نوجوانی و جوانی یعنی ۱۵-۳۵ سالگی است بطوریکه حدوداً ۴۶/۴ درصد از جمعیت استان در این گروه سنی قرار دارد (یعنی قریب پنجاه درصد از جمعیت استان در سنین نوجوانی و جوانی واقع شده است).

مع الوصف، تأمین نیازهای مرتبط با آموزش عالی، ایجاد اشتغال، و بالاخره ازدواج و تشکیل خانواده در دهه جاری از مسائل اصلی و محوری استان و کشور خواهد بود. هرچند کاهش سریع باروری در دو دهه اخیر به تدریج بار برنامه‌های تنظیم خانواده با هدف تحدید موالید و تعدیل، رشد جمعیت را سبک تر کرده است ولی مسائل مرتبط با بهداشت باروری کماکان مطرح بوده و تحولات اخیر جمعیتی و پیامدهای آن به تدریج ابعاد گسترده تری نیز خواهد یافت. پیامدهایی چون بهم خوردن تعادل موجود در تعداد مردان و زنان در معرض ازدواج، افزایش سن ازدواج و ... (باتوجه به چالش‌های پیش روی با تنظیم خانواده) اولویت‌های زیر را در برنامه ریزیها ناگزیر می نماید:

- ♦ تداوم ارائه خدمات تنظیم خانواده به صورت فعال و رایگان
- ♦ افزایش کیفیت برنامه‌های تنظیم خانواده
- ♦ ارائه خدمات مشاوره ای و بهداشتی برای جوانان بویژه جوانان در آستانه ازدواج
- ♦ برنامه ریزی در جهت استفاده بیشتر از توانایی و تخصص زنان تحصیلکرده.
- ♦ استفاده از ظرفیت‌های رسانه ملی در راستای خدمات مشاوره ای و فرهنگ سازی برای امر تنظیم خانواده و آموزش‌های لازم.

میزان موالید و وفات ثبت شده در هزار نفر جمعیت استان در سال ۱۳۸۷ به ترتیب ۱۸/۲ و ۴/۶ نفر بوده است و میزان ازدواج و طلاق در اسل ۱۳۸۷ در استان به ترتیب ۱۱/۷ درصد و ۰/۷ درصد بوده است.

در آبانماه سال ۱۳۸۵ در بین جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر استان ۵۲/۳۲ درصد از مردان و ۵۳/۶۳ درصد از زنان دارای همسر بوده اند این نسبتها برای نقاط شهری به ترتیب ۵۳/۷۶ و ۵۵/۱۳ درصد و برای نقاط روستایی ۵۰/۰۶ و ۵۱/۲۳ درصد بوده است.

جدول (۱-۳) میزان ولادت و فوت ثبت شده در استان

عنوان		ولادت	فوت	ازدواج	طلاق
ایلام		۹۹۲۲	۲۵۲۲	۶۳۶۱	۳۶۶
۱۳۸۸		۹۹۸۸	۲۵۴۱	۶۵۴۶	۴۲۰

آمار فوق نشان می دهد که میزان ولادت ثبت شده در سال ۱۳۸۸ نسبت به سال قبل ۶/۶ درصد رشد داشته و فوت شدگان هم در سال ۸۸ نسبت به سال قبل از رشدی معادل ۰/۸ درصد برخوردار بوده است. همچنین در سال ۸۸، ازدواج ۲/۹ درصد و تعداد ولادتهای ثبت شده نسبت به سال قبل ۱۴/۷ درصد رشد داشته است. بررسی استانهای کشور از نظر مهاجرپذیری در سال ۱۳۸۵ نشان می دهد که استان ایلام با پذیرش ۳۸۹۵۱ و خارج شدن ۴۸۴۳۴ نفر جزء استانهای مهاجرفرست می باشد.

بازار کار و سیاستهای توسعه انسانی:

بررسی وضعیت نیروی انسانی و اشتغال استان نشان می دهد که از کل جمعیت استان تنها ۳۹/۱۳ درصد در سال ۱۳۸۵ از نظر اقتصادی فعال بوده اند و نرخ اشتغال استان در سال ۱۳۸۵، ۸۷/۴۰ درصد بوده و بقیه بعنوان بیکار در جستجوی کار باقی مانده اند.

بررسی‌ها نشان می‌دهد که نرخ بیکاری ۱۲/۷ درصدی استان در سال ۱۳۸۶ به ۱۴/۶ درصد در سال ۱۳۸۷ رسیده و حدود ۲ درصد به نرخ بیکاری اضافه شده و نرخ اشتغال ۸۵/۴ درصدی تحقق پیدا کرده است.

جدول (۴-۱) توزیع نسبی جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر برحسب وضع فعالیت (درصد)

جمعیت فعال از نظر اقتصادی					سال
بیکار (قبلاً غیرشاغل)	بیکار (قبلاً شاغل)	شاغل	جمع		
۲/۷۰	۲/۴	۳۵/۲۰	۴۰/۳	۱۳۸۶	
۲/۸۰	۲/۶	۳۲	۳۷/۴	۱۳۸۷	
جمعیت غیرفعال از نظر اقتصادی					سال
سایر	دارای درآمد بدون کار	خانه دار	محصل	جمع	
۵/۸	۴/۱	۲۳/۳	۲۶/۵	۵۹/۷	۱۳۸۶
۷/۰	۴/۴	۲۴/۷	۲۶/۶	۶۲/۶	۱۳۸۷

مرکز آمار ایران

نرخ مشارکت اقتصادی در نقاط شهری از ۳۱/۹ درصد در سال ۱۳۷۵ به ۳۸/۵ درصد در سال ۱۳۸۵ و در نقاط روستایی از ۳۱/۳ درصد به ۴۰/۱ درصد ارتقاء یافته است. به عبارت دیگر با وجود برابری تقریبی نرخ مشارکت اقتصادی در نقاط شهری و روستایی در سال ۱۳۷۵، نرخ مشارکت اقتصادی در نقاط روستایی طی این مدت اندکی بیش از نرخ مشارکت اقتصادی در شهر بوده است.

جدول (۵-۱) نرخ فعالیت، اشتغال و بیکاری استان در سالهای ۸۷-۱۳۷۵

سال	نرخ فعالیت	نرخ اشتغال	نرخ بیکاری
۱۳۷۵	۳۱/۹	۸۳/۵	۱۶/۵
۱۳۸۵	۳۹/۱	۷۲/۸	۲۷/۲
۱۳۸۶	۴۰/۳	۸۷/۳	۱۲/۷
۱۳۸۷	۳۷/۴	۸۵/۴	۱۴/۶

مأخذ: مرکز آمار ایران و سالنامه آماری استان ایلام در سال ۱۳۸۷

توضیح: اطلاعات سالهای ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ مربوط به سرشماری عمومی نفوس و مسکن و سالهای ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ مربوط به آمارگیری نیروی کار می باشد. میزان مشارکت اقتصادی مردان در بازار کار استان در سال ۱۳۸۷ حدود ۵۷/۸ درصد و زنان در همین سال ۱۷ درصد بوده است که نشان می دهد مشارکت مردان تقریباً سه و نیم برابر مشارکت زنان است. همچنین در همین سال نرخ بیکاری مردان ۱۱/۳ و نرخ بیکاری زنان ۲۵/۷ درصد بوده است.

جدول (۶-۱) شاخص‌های نیروی کار استان در سال ۱۳۸۷

عنوان	مقدار / تعداد	درصد تغییر نسبت به سال قبل
نرخ مشارکت اقتصادی (نرخ فعالیت)	۳۷/۴	-۲/۹
نرخ مشارکت اقتصادی مردان	۵۷/۱	-۲/۱
نرخ مشارکت اقتصادی زنان	۱۷	-۴/۷
نرخ مشارکت اقتصادی مناطق شهری	۳۳/۵	-۲
نرخ مشارکت اقتصادی روستایی	۴۴/۲	-۴/۱
نرخ بیکاری	۱۴/۶	۱/۹
نرخ بیکاری زنان	۲۵/۷	۵
نرخ بیکاری مردان	۱۱/۳	۱/۵
نرخ بیکاری مناطق شهری	۱۸/۴	٪۹
نرخ بیکاری مناطق روستایی	۹/۶	۲/۶
نرخ بیکاری جوانان (۱۵-۲۴) ساله	۳۱/۱	۲/۷
سهم اشتغال ناقص	۱۴/۵	۵
سهم شاغلان در بخش کشاورزی	۳۵/۲	-۴/۱
سهم شاغلان در بخش صنعت	۲۲/۸	۱/۶
سهم شاغلان در بخش خدمات	۴۱/۳	۱/۳
سهم شاغلان بخش عمومی از کل شاغلان	۲۲/۲	٪۳
سهم شاغلان بخش خصوصی از کل شاغلان	۷۷/۸	-۱

مأخذ: سالنامه آماری استان ایلام در سال ۱۳۸۷

از کل جمعیت شاغل استان در سال ۱۳۸۷، ۷۷/۸ درصد در بخش خصوصی و مابقی در بخش دولتی مشغول بکار بوده اند.

از مجموع شاغلان استان در سال ۱۳۸۷ حدوداً ۳۵/۷ درصد در بخش کشاورزی، ۲۲/۸ درصد در بخش صنعت و ۴۱/۵ درصد در بخش خدمات مشغول به فعالیت بوده اند. این آمار بیانگر آن است که میزان اشتغال استان در بخش خدمات دارای بیشترین سهم و در بخش صنعت دارای کمترین سهم بوده است. مقایسه این نسبت‌ها در سال ۱۳۸۷ با سال ۱۳۸۵ نشان می‌دهد که طی این سال‌ها از سهم

اشتغال بخش خدمات استان کاسته و به بخش کشاورزی افزوده شده است. همچنین افزایش سهم اشتغال در بخش کشاورزی نشان دهنده توجه دولت به تولید و زیرساخت‌های این بخش بوده است.

تعداد فرصت‌های شغلی اعلام شده در استان در سال ۱۳۸۷ حدود ۸۹۹ شغل بوده که در مقایسه با سال قبل حدود ۳۴ درصد رشد نشان می‌دهد که حدود ۹۹/۷ درصد از این افراد در بخش خصوصی و مابقی در بخش‌های تعاونی و دولتی به کار گمارده شده‌اند.

۲-۱-۱-۱) تحلیل ساختار رشد اقتصادی

نظام برنامه ریزی کشور بعد از انقلاب با اجرای چهار برنامه توسعه به تجربیات ارزشمندی دست یافته است. برنامه ریزان علاوه بر دستیابی به سطح مطلوبی از رشد اقتصادی، کاهش نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی را به ویژه در برنامه سوم و چهارم توسعه در دستور کار خود قرار داده‌اند.

حساب‌های منطقه ای مجموعه ای از اطلاعات آماری است که بصورت جامع و هدفمند مطالعه کمی و منظم فعالیت‌های اقتصادی یک منطقه مشخص را برای یک دوره زمانی معین که معمولاً یک سال است امکان پذیر می‌سازد. مهم ترین شاخص این حساب‌ها، تولید ناخالص داخلی منطقه ای (GDPR) و اجزاء آن برحسب رشته فعالیت‌های اقتصادی است. آمارهای منطقه ای قابل اطمینان، سازگار و مناسب، پی ریزی محکمی را برای سیاست گذاری در جهت کاهش نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی بین مناطق فراهم می‌کند. با استفاده از آمارهای مناسب می‌توان به روشنی مناطقی را که نیاز به حمایت دارند را شناسایی و میزان نابرابری‌ها را اندازه گیری کرد.

تهیه این حساب‌ها از سال ۱۳۷۹ به بعد برای تمامی استان‌های کشور توسط دفتر حساب‌های منطقه ای مرکز آمار ایران انجام شده است.

سهم ارزش افزوده بخش‌های اقتصادی از تولید ناخالص داخلی استان و مقایسه آن با کل کشور:

اهمیت هر یک از بخش‌های اقتصادی و اندازه آن‌ها در بین مناطق مختلف متفاوت می باشد. بنابراین سهم هر یک از بخش‌ها در تولید ملی که مجموع تولید بخش‌های اقتصادی تمام استان‌های کشور است، در مقایسه با هر یک از استان‌ها، با توجه به شرایط ویژه اقتصادی آن متفاوت خواهد بود. جهت بررسی و شناسایی تفاوت‌ها در سطح ملی و استانی در بخش‌های مهم اقتصادی، سهم ارزش افزوده هر یک در تولید ناخالص داخلی کشور و استان طی دوره ۸۶-۸۴ مورد بررسی قرار می گیرد.

بخش کشاورزی:

بخش کشاورزی به دلیل برخورداری از پتانسیل صادرات و نقش حیاتی آن در تامین مواد غذایی، با اتکاء به منابع داخلی، از مهم ترین بخش‌های اقتصادی کشور است. این بخش به لحاظ برخورداری از منابع و عوامل تولید متنوع از جمله تنوع آب و هوایی، اراضی مستعد، ذخایر آب قابل استحصال، آب‌های جاری و تنوع ذخایر ژنتیکی می تواند از جایگاه مناسبی در اقتصاد کشور برخوردار باشد. طی دوره ۸۵-۸۴ سهم این بخش در تولید ناخالص داخلی استان از ۷/۶ درصد در سال ۸۴ به ۶/۱ درصد در سال ۸۵ کاهش پیدا کرده است.

علی رغم سرمایه گذاری‌های صورت گرفته در این بخش سهم آن در تولید ناخالص داخلی استان با کاهش مواجه شده است که نشان دهنده لزوم توجه جدی تر به این بخش است.

هرچند که باتوجه به وجود دشتهای مهران و دهلران و احداث سدهای مختلف در استان و انتقال آب از سد کرخه به دشت عباس پیش بینی می گردد در آینده سهم بخش کشاورزی استان در تولید ناخالص داخلی آن به نحو مطلوب و چشمگیری افزایش یابد.

صنعت و معدن:

ویژگی مهم بخش صنعت و معدن، در امکان تولید متنوع و مشابه در مقیاس انبوه، ارزش افزوده بالای اقتصادی، اشتغال زایی بالا و تقویت و ایجاد تحرک در سایر بخشهای اقتصادی است.

امروزه غالب کشورهای توسعه یافته، کشورهای صنعتی هستند و واژه توسعه یافتگی با صنعتی شدن عجین گشته است. حتی اگر حساب تولید استانهای کشور را مورد بررسی قرار دهیم استانهای صنعتی تر علاوه بر وضعیت بهتر اقتصادی و سطوح درآمدی بالاتر ساکنان آن، سهم بیشتری را در تولید ناخالص داخلی دارا می باشند. براساس حساب تولید استانهای کشور طی دوره ۸۶-۸۴ سهم بخش صنعت و معدن کشور از ۳۵/۱ درصد در سال ۸۴ به ۳۵/۱۲ درصد در سال ۱۳۸۶ افزایش یافته است. این در حالی است که طی این دوره سهم تولید بخش صنعت و معدن استان از ۶۴/۳ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۶۵/۶ درصد در سال ۱۳۸۵ افزایش یافته است.

البته این افزایش سهم بخش صنعت و معدن عمدتاً مربوط به افزایش استخراج ذخایر نفتی استان بوده است و اگر سهم نفت و گاز را از ارزش افزوده این بخش کسر نماییم مشاهده می شود که میزان ارزش افزوده آن به حد ناچیزی تقلیل پیدا می کند. که این مسئله به دلیل عدم وجود صنایع مادر و بزرگ در استان است.

ساختمان، تأمین آب، برق و گاز طبیعی:

فعالیت‌های مرتبط با این بخش شامل، برق، گاز طبیعی، آب، ساختمانهای مسکونی و سایر ساختمان‌ها می‌باشد. ویژگی مشترک این فعالیت‌ها آن است که زیربنای تولید و عامل تحرک سایر بخش‌های اقتصادی است. ضمن اینکه بخش ساختمان نقش بسزایی در جذب کارگران غیر ماهر داشته و طیف وسیعی از فعالیت‌ها را به خود مرتبط می‌سازد.

طی دوره ۸۶-۱۳۸۴ سهم این بخش در تولید ناخالص داخلی کشور از ۴/۵۷ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۵/۴۳ درصد در سال ۱۳۸۶ افزایش یافته است که نشان می‌دهد روند تغییرات طی این دوره مطلوب بوده است، هم‌چنین طی این دوره سهم این بخش در تولید ناخالص داخلی استان از ۴/۵ درصد به ۱۰ درصد در سال ۱۳۸۶ افزایش یافته است. البته عمدتاً این درصد افزایش مربوط به رشد ساخت و ساز بوده و از جمله بخشهایی است که از رشد قابل قبولی برخوردار بوده است.

خدمات:

بخش خدمات مهم‌ترین بخش اقتصادی در بین چهار بخش اصلی است. در استاندارد ISIC حساب‌های منطقه ای، ۳۸ رشته فعالیت از ۷۲ فعالیت تعریف شده به فعالیت‌های بخش خدمات مربوط می‌شود که بیانگر گستردگی و تنوع بخش خدمات است. سهم بخش خدمات در تولید ناخالص داخلی کشور از ۴۹/۵۵ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۴۸/۲۱ درصد در سال ۱۳۸۶ کاهش یافته است. طی این دوره تغییرات سهم این بخش در تولید ناخالص داخلی استان از ۱۹/۱ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۱۸/۱ درصد در سال ۱۳۸۶ کاهش یافته است.

سهم استان از تولید ناخالص داخلی کشور:

سهم تولید هر منطقه (استان) در تولید ناخالص داخلی کشور نشان دهنده اندازه و اهمیت اقتصادی هر منطقه است. با فرض برابری نسبی بین مناطق، سهم تولید هر منطقه با توجه به قابلیت‌ها و استعدادهای آن باید متناسب با سهم جمعیتی آن باشد. براساس حساب تولید استان‌های کشور سهم استان ایلام در تولید ناخالص داخلی کشور از ۱ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۱/۱ درصد در سال ۱۳۸۶ افزایش یافته است. طی این دوره بیشترین سهم بخشی استان در تولید ناخالص داخلی در اختیار بخش صنعت و معدن بوده است که البته عمده این سهم مربوط به نفت و گاز است و کمترین سهم در این دوره مربوط به بخش کشاورزی بوده است. طی این دوره سهم استان در تولید ناخالص داخلی کشور بیشتر از سهم استان در جمعیت کشور می باشد.

سرانه تولید ناخالص داخلی:

سرانه تولید کشور با احتساب ارزش افزوده بخش نفت و گاز طبیعی در سال ۱۳۸۴ معادل ۲۷/۹۶۹ میلیون ریال بوده که در سال ۱۳۸۶ به ۴۲/۷۶۱ میلیون ریال رسیده است. سرانه تولید استان طی این دوره از ۳۵/۴۹۲ میلیون ریال در سال ۱۳۸۴ به ۴۸/۸۳۸ میلیون ریال در سال ۱۳۸۶ تغییر یافته است.

جدول (۷-۱) محصول ناخالص داخلی و جمعیت استان و کشور در سال‌های ۸۶-۸۴

(میلیون ریال - درصد)

۱۳۸۶		۱۳۸۵		۱۳۸۴		عنوان
کشور	ایلام	کشور	ایلام	کشور	ایلام	
۴۶۸۲۱۹۹۲۰۹	۴۵۸۱۲۲۳۳	۳۶۶۷۹۳۰۵۱۵۴	۳۲۹۷۰۹۰۹	۲۹۷۷۵۰۶۵۷۰	۲۳۷۵۵۷۳۳	ستانده
۱/۶۳۹۵۱۵۴۵۹	۷۴۴۶۳۱۶۵	۱۲۹۰۳۵۶۵۸۷	۶۲۷۷۱۴۲	۱۰۳۲۶۶۵۸۸۹	۴۳۶۷۱۸۵	مصرف واسطه
۳۰۴۲۶۸۳۷۵۰	۳۸۳۴۹۱۶۷	۲۳۸۸۹۴۸۵۶۶	۲۶۶۹۳۷۶۵	۱۹۴۴۸۴۰۶۸۱	۱۹۳۸۸۵۴۹	ارزش افزوده
۳۰۵۸۷۹۷۲۸۲	۳۸۴۲۲۵۱۷	۲۳۸۱۰۳۹۱۹۳	۲۶۶۵۵۳۲۲	۱۹۴۰۸۰۹۰۵۱	۱۹۳۷۱۴۱۹	محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار (GDP/GDPR)
-	۲۰		۲۰		۲۰	رتبه
۲۸/۲۶	۴۴/۱۵	۲۳/۶۲	۳۶/۶	۲۴/۸۶	۷۰	رشد محصول داخلی به قیمت بازار (GDP/GDPR)
-	۱/۳	-	۱/۱	-	۱	سهم استان در محصول ناخالص داخلی
۲۴۰۰۲۱۷۷۴۶	۱۱۶۳۰۷۲۸	۱۸۸۸۳۱۲۴۹۶	۱۶۹۸۹۴۴۷	۱۸۸۸۳۱۲۴۹۶	۱۱۹۹۹۲۸۳	محصول ناخالص داخلی بدون احتساب نفت خام و گاز طبیعی به قیمت بازار (GDP/GDPR)
-	۳۰	-	۳۰	-	۳۰	رتبه بدون احتساب نفت خام و گاز طبیعی
۲۷/۱۱	۳۱۰۴۵	۲۵/۲۶	۳۱/۱۱	۲۱/۶۹	۱۹/۳۴	رشد (GDP/GDPR) بدون نفت خام و گاز طبیعی
-	%۴۸	-	۰/۵۱	-	۰/۵	سهم استان در محصول ناخالص ملی بدون احتساب نفت خام و گاز طبیعی (درصد)
۷۱۵۳۲۰۶۲	۵۵۱۹۵۱	۷۰۴۹۵۷۸۲	۵۴۵۷۸۷			جمعیت (نفر)
	%۷۷		%۷۷	-		سهم استان از جمعیت کشور
۴۲۷۶۱	۱۲۵۶۱	۳۳۰۷۷۶	۴۸۰۸۳۸	۲۷۷۹۶۹	۳۴۷۴۹۳	سرانه تولید ناخالص داخلی استان (هزار ریال)
	۲۰	-	۲۰	-	۲۰	رتبه سرانه تولید ناخالص داخلی استان در کشور

جدول (۸-۱) سهم ارزش افزوده بخش‌های اقتصادی استان از کل ارزش افزوده کشور
(درصد)

سهم بخش از کل ارزش افزوده کشور			عنوان بخش
۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	
۸/۳۸	۸/۹	۸/۷	کشاورزی، شکار و جنگل داری
۰/۲۰	۰/۲	۰/۲	ماهیگیری
۲۲/۳	۲۱/۳	۲۲/۲	معادن
۱۲/۶	۱۲/۹	۱۲/۹	صنعت
۲/۶	۲/۳	۲/۳	تامین آب و برق و گاز طبیعی
۵/۴	۴/۹	۴/۷	ساختمان
۱۲/۷	۱۳/۳	۱۳/۷	عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل
۰/۸	۰/۸	۰/۸	هتل و رستوران
۷/۳	۷/۱	۶/۷	حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات
۲/۹	۲/۸	۳	واسطه‌گری‌های مالی
۱۱/۸	۱۰/۹	۱۰/۷	مستغلات، کرایه، و خدمات کسب و کار
۴/۲	۵/۴	۵/۲	اداره امور عمومی، دفاعی و تامین اجتماعی
۳/۶	۴/۷	۴/۳	آموزش
۲/۳	۳/۱	۲/۳	بهداشت و مددکاری اجتماعی
۱/۶	۱/۶	۱/۵	سایر خدمات عمومی، اجتماعی، شخصی و ...
-	-	-	جمع

دنباله جدول (۸-۱) سهم ارزش افزوده بخش‌های اقتصادی استان از کل ارزش افزوده کشور (درصد)

سهم بخش از کل ارزش افزوده استان			عنوان بخش
۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	
۶	۶	۷/۵	کشاورزی، شکار و جنگل داری
۰/۰۹	۰/۰۱	۰/۰۹	ماهیگیری
۷۰	۶۳/۸	۶۲	معادن
۱/۴	۱/۸	۲/۲	صنعت
۰/۲	۰/۲	۰/۳	تامین آب و برق و گاز طبیعی
۴/۰۵	۶	۴/۲	ساختمان
۳/۴	۳/۹	۴/۵	عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل
۰/۲	۰/۲	۰/۲	هتل و رستوران
۲/۴	۳	۳	حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات
۰/۶	۰/۷	۱/۰۷	واسطه‌گری‌های مالی
۲/۹	۳	۳/۴	مستغلات، کرایه، و خدمات کسب و کار
۳/۰۶	۴/۳	۴/۰۵	اداره امور عمومی، دفاعی و تامین اجتماعی
۳	۴/۲	۴/۴	آموزش
۲	۲/۴	۲/۴	بهداشت و مددکاری اجتماعی
۰/۶	۰/۷	۰/۷	سایر خدمات عمومی، اجتماعی، شخصی و ...
۱۰۰	-	۱۰۰	جمع

جدول (۹-۱) رتبه محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار و جمعیت استان‌های کشور در سال ۱۳۸۶

رتبه	استان	محصول ناخالص داخلی (میلیون ریال)	جمعیت (نفر)	سهم استان از محصول ناخالص داخلی (درصد)	سهم تجمعی
	کشور	۳۰۵۸۷۹۷۲۸۲	۷۱۵۳۲۰۶۲	۱۰۰	-
۱	تهران	۷۷۸۹۵۱۲۹۷	۱۳۷۶۱۹۶۷	۲۵/۴۷	۲۵/۴۷
۲	خوزستان	۴۹۲۸۵۷۸۴۸	۴۳۲۲۶۲۰	۱۶/۱۱	۴۱/۵۸
۳	اصفهان	۱۸۹۲۰۱۵۸۹	۴۶۱۹۰۲۲	۶/۱۹	۴۷/۷۶
۴	فرمانطقه	۱۷۳۵۶۲۰۵۳	-	۵/۶۷	۵۳/۴۴
۵	خراسان رضوی	۱۴۵۱۸۳۶۲۶	۵۶۷۸۱۸۶	۴/۷۵	۵۸/۱۸
۶	فارس	۱۲۵۲۷۶۲۸۷	۴۳۸۳۲۶۸	۴/۱۰	۶۲/۲۸
۷	آذربایجان شرقی	۱۰۲۳۳۹۹۳۵	۳۶۲۴۰۴۶	۳/۳۵	۶۵/۶۳
۸	مازندران	۸۵۳۶۲۳۳۷	۲۷۲۵۴۷۱	۳/۱۱	۶۸/۷۴
۹	کهگیلویه بویراحمد	۹۲۳۲۴۱۱۳	۶۴۲۷۹۷	۳/۰۲	۷۱/۷۶
۱۰	کرمان	۸۵۳۶۲۳۳۷	۲۷۲۵۷۱	۲/۷۹	۷۴/۵۵
۱۱	بوشهر	۶۹۰۴۷۵۹۸	۹۰۰۳۰۰	۲/۲۶	۷۶/۸۰
۱۲	گیلان	۶۳۳۵۶۵۴۵	۲۴۱۶۰۸۹	۲/۰۷	۷۸/۸۸
۱۳	مرکزی	۵۹۹۶۵۲۲۲	۱۳۶۱۰۵۲	۱/۹۶	۸۰/۸۴
۱۴	آذربایجان غربی	۵۵۳۰۱۷۸۹	۲۹۰۸۱۸۶	۱/۸۱	۸۲/۶۴
۱۵	هرمزگان	۵۱۰۹۸۲۵۷	۱۴۴۲۱۱۷	۱/۶۷	۸۴/۳۲
۱۶	همدان	۴۱۸۹۶۹۲۲	۱۷۰۱۶۳۸	۱/۳۷	۸۵/۶۸
۱۷	کرمانشاه	۴۱۵۳۶۴۴۹	۱۸۸۵۲۴۸	۱/۳۶	۸۷/۰۴
۱۸	قزوین	۳۹۳۸۴۰۱۰	۱۱۶۰۱۴۲	۱/۲۹	۸۸/۳۳
۱۹	یزد	۳۹۱۸۶۵۳۴	۱۰۰۹۲۸۵	۱/۲۸	۸۹/۶۱
۲۰	ایلام	۳۸۴۲۲۵۱۷	۵۵۰۷۲۷	۱/۲۶	۹۰/۸۷
۲۱	گلستان	۳۶۱۳۰۲۱۷	۱۶۳۴۰۱۹	۱/۱۸	۹۲/۰۵
۲۲	لرستان	۳۲۹۱۵۵۰۴	۱۷۲۶۳۰۲	۱/۰۸	۹۳/۱۲
۲۳	سیستان و بلوچستان	۲۷۵۹۴۵۶۳	۲۴۸۷۰۸۱	٪۹۰	۹۴/۰۳
۲۴	کردستان	۲۷۵۶۱۲۷۳	۱۴۴۶۴۵۷	٪۹۰	۹۴/۹۳
۲۵	اردبیل	۲۷۴۴۱۹۰۸	۱۲۳۱۳۶۹	٪۹۰	۹۵/۸۳
۲۶	قم	۲۷۳۲۰۷۲۸	۱۰۶۶۶۶۴	۰/۸۹	۹۶/۷۲
۲۷	زنجان	۲۴۴۵۸۸۷۵	۹۶۸۹۲۱	۰/۸۰	۹۷/۵۲
۲۸	سمنان	۲۳۱۳۳۳۹۱	۵۹۸۲۳۳	۰/۷۶	۹۸/۲۷
۲۹	خراسان شمالی	۱۹۱۹۰۶۷۳	۸۱۸۰۷۸	۰/۶۳	۹۸/۹۰
۳۰	چهارمحال و بختیاری	۱۷۹۷۸۶۰۵	۸۶۶۳۵۵	۰/۵۹	۹۹/۴۹
۳۱	خراسان جنوبی	۱۵۱۹۹۹۶	۶۴۶۳۰۸	۰/۵۱	۱۰۰/۰۰

جدول (۱۰-۱) رتبه محصول ناخالص داخلی (به قیمت بازار) بدون احتساب نفت خام و

گاز طبیعی استان‌های کشور در سال ۱۳۸۶

رتبه	استان	محصول ناخالص داخلی بدون احتساب نفت خام و گاز طبیعی (میلیون ریال)	سهم استان از محصول ناخالص داخلی بدون نفت و گاز طبیعی (درصد)	سهم تجمعی
	کل کشور	۲۴۰۰۲۱۷۷۴۶	۱۰۰	-
۱	تهران	۷۷۸۶۶۵۵۴۳	۳۲/۴۴	۳۲/۴۴
۲	اصفهان	۱۸۹۲۰۱۵۸۹	۷/۸۸	۴۰/۳۲
۳	خوزستان	۱۵۵۶۳۰۵۸۰	۶/۴۸	۴۶/۸۱
۴	خراسان رضوی	۱۴۴۷۶۳۴۷۲	۶/۰۳	۵۲/۸۴
۵	فارس	۱۱۷۴۷۰۵۶۷	۴/۸۹	۵۷/۷۳
۶	آذربایجان شرقی	۱۰۲۳۳۹۹۳۵	۴/۲۶	۶۲/۰۰
۷	مازندران	۹۵۱۹۶۶۲۰	۳/۹۷	۶۵/۹۶
۸	کرمان	۸۵۳۶۲۳۳۷	۳/۵۶	۶۹/۵۲
۹	گیلان	۶۳۳۵۶۵۴۵	۲/۶۲	۷۲/۱۶
۱۰	مرکزی	۵۹۹۶۵۲۲۲	۲/۵۰	۷۴/۶۶
۱۱	آذربایجان غربی	۵۵۳۰۱۷۸۹	۲/۳۰	۷۶/۹۶
۱۲	هرمزگان	۴۹۸۷۶۳۰۵	۲/۰۸	۷۹/۰۴
۱۳	همدان	۴۱۸۹۶۹۲۲	۱/۷۵	۸۰/۷۹
۱۴	کرمانشاه	۴۱۴۵۹۰۵۹	۱/۷۳	۸۲/۵۱
۱۵	قزوین	۳۹۳۸۴۰۱۰	۱/۶۴	۸۴/۱۵
۱۶	یزد	۳۹۱۸۶۵۳۴	۱/۶۳	۸۵/۷۹

دنباله جدول (۱۰-۱) رتبه محصول ناخالص داخلی (به قیمت بازار) بدون احتساب نفت

خام و گاز طبیعی استان‌های کشور در سال ۱۳۸۶

رتبه	استان	محصول ناخالص داخلی بدون احتساب نفت خام و گاز طبیعی (میلیون ریال)	سهم استان از محصول ناخالص داخلی بدون نفت و گاز طبیعی (درصد)	سهم تجمعی
۱۷	بوشهر	۳۷۵۷۸۰۲۳	۱/۵۷	۸۷/۳۵
۱۸	گلستان	۳۶۱۳۰۲۱۷	۱/۵۱	۸۸/۸۶
۱۹	لرستان	۳۲۸۲۹۳۲۲	۱/۳۷	۹۰/۲۲
۲۰	سیستان و بلوچستان	۲۷۵۹۴۵۶۳	۱/۱۵	۹۱/۳۷
۲۱	کردستان	۲۷۵۶۱۲۷۳	۱/۱۵	۹۲/۵۲
۲۲	اردبیل	۲۷۴۴۱۹۰۸	۱/۱۴	۹۳/۶۷
۲۳	قم	۲۷۱۷۳۱۳۲	۱/۱۳	۹۴/۸۰
۲۴	زنجان	۲۴۴۵۸۸۷۵	۱/۰۲	۹۵/۸۲
۲۵	سمنان	۲۳۱۳۳۳۹۱	۰/۹۶	۹۶/۷۸
۲۶	خراسان شمالی	۱۹۱۹۰۶۷۳	۰/۸۰	۹۷/۵۸
۲۷	چهارمحال و بختیاری	۱۷۹۷۸۶۰۵	۰/۷۵	۹۸/۳۳
۲۸	خراسان جنوبی	۱۵۶۱۹۹۹۶	۰/۶۵	۹۸/۹۸
۲۹	کهگیلویه و بویراحمد	۱۱۹۸۵۰۸۳	۰/۵۰	۹۹/۴۸
۳۰	ایلام	۱۱۶۳۰۷۲۸	۰/۴۸	۹۹/۹۶
۳۱	فرمانطقه	۸۵۴۹۲۷	۰/۰۴	۱۰۰/۰۰

جدول (۱۱-۱) ارزش افزوده، سهم بخش، زیربخش‌های اقتصادی و شاخص مزیت نسبی در سال ۱۳۸۶

(میلیون ریال/درصد)

ردیف	نام بخش	ارزش افزوده کل کشور	سهم بخش از محصول ناخالص داخلی کشور (GDP)	ارزش افزوده استان ایلام	سهم بخش در محصول ناخالص داخلی استان GDP	سهم استان از کشور	شاخص مزیت نسبی
۱	کشاورزی، شکار و جنگل‌داری	۲۵۶۲۰۱۸۲۰	۸/۳۸	۲۳۲۱۱۵۰	۰/۶	۰/۹	۰/۰۷
۲	ماهگیری	۵۳۵۸۵۰۰	۰/۱۸	۳۳۱۶۵	۱/۰۹	۰/۶	۰/۱۵
۳	معادن	۶۸۲۱۴۶۵۹۲	۲۲/۳۰	۲۶۸۴۵۴۱۶	۰/۷۰	۳/۹	۳/۱
۴	صنعت	۳۸۶۴۹۰۷۷۵	۱۲/۶۴	۵۲۷۵۹۸	۱/۴	۰/۱۴	۰/۱
۵	تامین آب، برق و گاز طبیعی	۷۱۷۶۷۳۵۵	۲/۳۵	۷۰۷۶۱	۰/۲	۰/۰۱	۰/۰۸
۶	ساختمان	۱۶۵۹۶۳۹۸۹	۵/۴۳	۱۵۵۸۶۲۷	۴/۰۵	۰/۹	۰/۷
۷	عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها	۳۸۹۱۶۶۱۵۲	۱۲/۷۲	۱۳۲۱۳۹۳	۳/۴	۰/۳	۰/۳
۸	هتل و رستوران	۲۳۸۲۰۶۳۳	۰/۷۸	۶۸۲۱۰	۰/۲	۰/۳	۰/۳
۹	حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات	۲۲۳۷۱۶۰۳۲	۷/۳۱	۹۳۷۹۳۲	۲/۴	۰/۴	۰/۳
۱۰	واسطه‌گری‌های مالی	۹۱۵۵۲۳۸۹	۲/۹۹	۲۴۹۴۳۲	۰/۶	۰/۳	۰/۲
۱۱	مستغلات، کرایه، و خدمات کسب و کار	۳۶۰۹۵۹۴۱۹	۱۱/۸۰	۱۱۰۹۸۰۶	۲/۹	۰/۳	۰/۲
۱۲	اداره امور عمومی، دفاعی و خدمات شهری	۱۲۸۹۵۶۲۶۳	۴/۲۲	۱۱۷۷۷۴۲	۳/۰۶	۰/۹	۰/۷
۱۳	آموزش	۱۱۰۸۶۱۷۹۷	۳/۶۲	۱۱۴۴۶۰۶	۳	۱/۰۳	۰/۸
۱۴	بهداشت و مددکاری اجتماعی	۹۷۸۲۷۸۵۲	۳/۲۰	۷۵۰۷۶۷	۲	۰/۸	۰/۱۶
۱۵	سایر خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی و خانگی	۴۷۸۹۴۱۸۲	۱/۵۷	۲۳۲۵۶۲	۰/۶	۰/۵	۰/۴
-	جمع	۳۰۴۲۶۸۳۷۵۰	۹۹/۴۷	۳۸۳۴۹۱۶۷	-	-	-
-	محصول ناخالص داخلی (به قیمت بازار)	۳۰۵۸۷۹۷۲۸۲	۱۰۰/۰۰	۳۸۴۲۲۵۱۷	-	-	-

۳-۱-۱) تحلیل نهادهای مالی و پولی استان

بازار پول، یکی از بازارهای اصلی اقتصاد و مانند تمام بازارها دارای دو طرف عرضه و تقاضا می باشد. تقاضا برای نگهداری پول در اقتصاد با سه هدف صورت می گیرد:

۱) تقاضای معاملاتی پول

۲) تقاضای احتیاطی پول

۳) تقاضای سفته بازی پول

عرضه پول در اقتصاد دارای دو جزء می باشد:

۱) پول کاغذی و مسکوک در حال گردش در اقتصاد

۲) سپرده‌های دیداری که شامل تمامی حساب‌های مردم در نزد بانک‌های تجاری است.

تغییرات عرضه پول به میزان زیاد توسط بانک مرکزی انجام می شود. هدف از اجرای سیاست‌های پولی، ثبات قیمت‌ها (مهار تورم)، رشد اقتصادی، ثبات نرخ بهره، ثبات در بازار مالی و ثبات در بازار ارز می باشد. این اهداف گاهی اوقات با هم در تعارض می باشند. در ایران متولی اجرای سیاست‌های پولی بانک مرکزی می باشد و مدیریت عرضه پول، حفظ ارزش پول ملی و مهار تورم از اهداف اصلی بانک مرکزی است. هر چند اجرای این سیاست‌ها در سطح ملی است اما قطعاً اثرات آن بر اقتصاد استان نیز قابل لمس است. هر چند بررسی اثرات این سیاست‌ها بدلیل نبودن اطلاعات استانی در سطح استان وجود ندارد.

در سال ۱۳۸۷ تعداد شعب و نمایندگی بانک‌های دولتی استان ۱۸۶ شعبه بوده که در این سال بانک‌های ملی و کشاورزی به ترتیب با ۳۵ و ۳۲ شعبه از نظر تعداد شعبه بیشترین و پس از آنها به ترتیب بانک‌های صادرات، تجارت، سپه، ملت، مسکن و رفاه قرار دارند. بانک‌های خصوصی که فعالیت خود را در کشور بتازگی آغاز کرده اند، شامل اقتصاد نوین، سرمایه و قریب به ۴۱ موسسه اعتباری غیر بانکی در سال ۱۳۸۷ بوده که در استان فعالیت داشته اند. مبلغ کل سپرده بانک‌های استان از

۱۲۷۴۱۰۷۲ میلیون ریال در سال ۱۳۸۶ به ۶۱۰۰۷۴۸ میلیون ریال در سال ۱۳۸۷ کاهش یافته است، که نشان می دهد سپرده بانکها در همین سال با کاهش قریب ۵۲ درصدی مواجه شده است. رشد ۵۹ درصدی سپرده های سرمایه گذاری نشان دهنده رشد مطلوب این سپرده ها نزد بانک های استان است.

میزان تسهیلات پرداختی به بخش های مختلف اقتصادی در سال ۱۳۸۷ نسبت به سال قبل ۴۱/۰۱ درصد رشد داشته است. سهم بخش های کشاورزی، مسکن، صنعت و معدن، و خدمات از تسهیلات استفاده شده به ترتیب ۲۶/۴، ۳۰/۹، ۱۰/۶ و ۳۲/۱ درصد بوده است، که نشان می دهد بیشترین سهم به بخش خدمات و کمترین سهم به بخش صنعت و معدن اختصاص پیدا کرده است.

جدول (۱-۱۲) تعداد و حجم سپرده های بانکی نزد بانک های دولتی استان

(مبالغ به میلیون ریال)

نرخ رشد(درصد)	۱۳۸۷	۱۳۸۶	عنوان	
۰/۵	۱۸۶	۱۸۵	تعداد کل شعب بانک های دولتی استان (شعبه)	
۷/۹	۱۵۳۰۴۱۳	۱۴۱۸۲۵۶	تعداد	جمع کل سپرده ها
-۵۲/۹	۶۱۰۰۷۴۸	۱۲۷۴۱۰۷۲	مبلغ	
-	-	-	تعداد	جمع
۸/۳	۲۸۰۳۶۹۷	۲۵۸۸۲۶۶	مبلغ	
-	-	-	تعداد	بلند مدت
-۸۲/۴	۱۶۷۶۸۷	۹۵۱۹۲۱	مبلغ	
-	-	-	تعداد	کوتاه مدت
۶/۱	۱۷۳۶۰۱۰	۱۶۳۶۳۴۵	مبلغ	
-	-	-	تعداد	جمع
۱۳/۸	۲۵۱۷۱۹۶	۲۲۲۷۹۱۳	مبلغ	
-	-	-	تعداد	پس انداز
۱۵/۱	۱۰۰۶۶۴۸	۸۷۴۳۱۴	مبلغ	
-	-	-	تعداد	جاری
۱۱/۶	۱۵۱۰۷۴۸	۱۳۵۳۵۹۹	مبلغ	

جدول (۱۳-۱) میزان تسهیلات پرداختی بانک‌های استان به بخش غیر دولتی به تفکیک بخش‌های عمده اقتصادی

(مبالغ به میلیون ریال)

نرخ رشد (درصد)	۱۳۸۷	۱۳۸۶	عنوان	
-۲۱/۴	۱۸۴۲۲۸	۲۳۴۴۷۰	تعداد	جمع
۶۹/۷	۹۸۰۶۳۲۲	۵۷۷۸۰۵۰	مبلغ	
-۱۲/۰۵	۵۵۰۷۷	۶۲۶۳۷	تعداد	کشاورزی
۳۵/۳	۲۵۸۷۲۱۴	۱۹۱۲۵۸۱	مبلغ	
۱۲/۴	۱۲۸۸۷	۱۱۴۶۲	تعداد	صنعت و معدن
۲۳۷/۵	۱۰۳۵۵۹۴	۳۰۶۸۷۵	مبلغ	
-۱۶/۰۳	۷۹۰۷۴	۹۴۱۷۲	تعداد	خدمات
۴۴/۹	۳۱۵۰۰۹۰	۲۱۷۴۰۶۱	مبلغ	
-۴۳/۸	۳۷۱۹۰	۶۶۲۰۹	تعداد	ساختمان و مسکن
۱۱۹/۱	۳۰۳۳۴۲۵	۱۳۸۴۵۳۳	مبلغ	

جدول (۱۴-۱) حق بیمه دریافتی و خسارت پرداختی توسط شرکت‌های بیمه

استان (میلیون ریال)

نرخ رشد (درصد)	۱۳۸۷	۱۳۸۶	عنوان	
۲۶	۱۰۸/۲۵۴	۸۵/۵۹۹	حق بیمه دریافتی	بیمه ایران
-۵	۴۶/۵۴۳	۴۸/۹۶۳	خسارت پرداختی	
-۱۰٪	۲۱۸۳۲	۲۴۴۷۸	حق بیمه دریافتی	بیمه آسیا
۹٪	۱۹۱۴۸	۱۸۱۱۲	خسارت پرداختی	
-۳۱/۲۸	۱۸۰۵۴	۲۶۲۷۳	حق بیمه دریافتی	بیمه دانا
-۳۰/۵۷	۲۲۷۳۲	۳۲۷۲۶	خسارت پرداختی	
۱۳۰/۷	۱۰۵۷۷	۴۵۸۴	حق بیمه دریافتی	بیمه دی
۸۴/۳	۳۹۸۶	۲۱۶۳	خسارت پرداختی	

فصل دوم

امور زیربنایی

حوزه‌های بخشی:

۱-۲-۱-۱- امور زیربنایی

۱-۲-۱-۱- انرژی:

بخش انرژی به عنوان یکی از مهم ترین بخشهای زیربنایی کشور شامل زیربخش‌های نفت، گاز، برق و انرژی‌های نو می باشد.

رشد مصرف انرژی در بخش خانگی و تجاری کشور در طول ۱۰ سال گذشته دوبرابر شده است. یکی از مصرف کنندگان عمده انرژی در هر کشور بخش صنعت است که به دلیل بالا بودن میزان مصرف انرژی، این بخش از اولویت خاصی برخوردار است.

در بین مصرف کنندگان انرژی بیشترین سهم اتلاف انرژی به بخش خانگی و تجاری تعلق دارد که حدود ۳۵ درصد برآورد شده است. بخش‌های حمل و نقل، صنایع و نیروگاهها تقریباً به یک اندازه اتلاف انرژی دارند و بخش کشاورزی کمترین سهم را در اتلاف انرژی دارد. از مهم ترین سیاست‌ها و اقدامات اجرایی مدیریت انرژی در اسناد فرابخشی برنامه چهارم توسعه، بهینه سازی مصرف سوخت در خودروها و کاهش مستمر مصرف ویژه انرژی نهایی در وسایل سرمایشی و گرمایشی بوده است.

از مهم ترین راهبردها و سیاست‌های بخش انرژی در برنامه عملیاتی توسعه استان ایلام صرفه جویی در مصرف حامل‌های انرژی و گازرسانی به شهرها و مناطق روستایی استان، پوشش کامل مشترکین برق روستایی و کاهش افت ولتاژ و ترمیم شبکه‌ها بوده است.

برق:

استان ایلام جزء استانهایی است که در حال حاضر فاقد نیروگاه تولید برق می باشد اما عملیات اجرایی سید سیمره در حال انجام و در صورت بهره برداری و وارد مدار شدن، اولین نیروگاه تولید برق استان خواهد بود.

جدول (۱-۱۸) تعداد مشترکین برق استان در مقایسه با کشور در بخش‌های مختلف (هزار

مشترک)

عنوان	خانگی	عمومی	کشاورزی	صنعت و معدن	تجاری	روستایی و معابر	جمع
استان	۱۱۲/۲	۴/۷	۰/۹۵۲	۱/۳۳	۱۳/۰۴	-	۱۳۲/۲
	۱۱۹/۸	۵/۴	۰/۹۸۶	۱/۴	۱۳/۶۷	-	۱۴۱/۳
	۶/۸	۱۵/۷	۳/۶	۸/۳	۴/۸		۶/۹
کشور	۱۷۷۶۹	۷۹۲/۶	۱۵۰/۶	۱۶۵/۹	۲۶۶۸	۵۳/۷	۲۱۵۹۹/۸
	۱۸۶۰۶	۸۵۰	۱۷۴	۱۶۵	۲۸۱۵	۰	۲۲۶۱۰
	۴/۷	۷/۲	۱۵/۵	-۰/۵	۵/۵	-	۴/۶
سهم استان از کشور	۰/۶	۰/۶	۰/۶	۰/۸	۰/۵		۰/۶
	۰/۶	۰/۶	۰/۶	۰/۸	۰/۵		۰/۶

مأخذ: سالنامه آماری استان ایلام در سال ۱۳۸۷

جدول (۱۹-۱): میزان برق مصرفی استان در مقایسه با کشور در بخش‌های

مختلف (میلیون کیلووات ساعت)

عنوان	خانگی	عمومی	کشاورزی	صنعتی	تجاری	روستایی معاپر	جمع
استان	۱۳۸۶	۳۲۲	۱۶۹	۹۹	۱۹۳	۳۱	۸۵۶
	۱۳۸۷	۳۷۳	۱۷۰	۱۱۶	۸۶	۴۱	۸۲۸
	درصد تغییرات	۱۵/۸	۰/۶	۱۷/۲	۵۵/۴	۰	۳۲/۳
کشور	۱۳۸۶	۵۱۰۵۹	۱۹۷۱۰	۱۷۷۴۵	۴۹۸۳۷	۴۵۰۸	۱۵۲۸۵۳
	۱۳۸۷	۵۲۸۹۶	۲۰۴۳۷	۲۱۱۸۵	۵۱۷۰۵	۴۰۹۱	۱۶۱۰۵۸
	درصد تغییرات	۳/۵	۳/۶	۱۹	۳/۷	۷/۵	-۹
سهم	۱۳۸۶	۰/۶	۰/۹	۰/۶	۰/۴	۰/۷	۰/۶
استان از کشور	۱۳۸۷	۰/۷	۰/۸	۰/۵	۰/۲	۱	۰/۵

مأخذ: استانداری ایلام، سالنامه آماری استان در سال ۱۳۸۷.

جدول (۲۰-۱) سرانه مصرف استان به ازای هر نفر در مقایسه با کشور در بخش‌های

مختلف (کیلووات ساعت)

عنوان	خانگی	عمومی	کشاورزی	صنعتی	تجاری	روستایی معاپر	جمع
استان	۱۳۸۶	۵۹۰	۳۰۹/۶	۱۸۱/۴	۳۵۳/۶	۵۶/۸	۱۵۶۸
	۱۳۸۷	۶۷۰/۹	۳۰۵/۸	۴۰۱/۰۸	۲۹۶/۸	۸۰/۹	۱۴۸۹/۲
کشور	۱۳۸۶	۷۲۹/۴	۲۸۱/۶	۲۵۳/۵	۷۱۲	۶۴/۴	۲۱۸۳/۶
	۱۳۸۷	۷۴۵	۲۸۷/۸	۲۹۸/۴	۷۲۸	۵۷/۶	۲۲۶۸/۴

مأخذ: سالنامه‌های آماری سال ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ کشور

سرانه مصرف برق در استان در سال ۱۳۸۷ به ازای هر مشترک حدود شش هزار کیلووات ساعت بوده که نسبت به سال قبل اندکی کاهش داشته است. در این سال مصرف سرانه برق در کشور ۷/۱ هزار کیلووات ساعت بوده که این شاخص در استان ۵/۹ هزار کیلووات ساعت را نشان می دهد. در سال ۱۳۸۷ سرانه مصرف برق استان به ازای هر نفر ۱۴۸۹/۲ کیلووات ساعت بوده است که در مقایسه با سرانه کشور (۲۲۶۸/۴ کیلووات ساعت) حدود ۷۷۹/۲ کیلووات ساعت کمتر می باشد.

جدول ۲۱-۱) سرانه مصرف استان به ازای هر مشترک در مقایسه با کشور در

بخش‌های مختلف (هزار کیلووات ساعت)

عنوان	خانگی	عمومی	کشاورزی	صنعتی	تجاری	روستایی معاپر	جمع
استان	۲/۹	۳۶/۱	۱۰۳/۹	۱۴۵	۳/۲	-	۶/۵
	۳/۱	۳۱/۵	۱۱۷/۶	۵۹/۷	۳/۰۷	-	۵/۹
کشور	۲/۹	۲۴/۹	۱۱۷/۸	۳۰۰/۴	۳/۷	۸۳/۹	۷/۱
	۲/۸	۲۴	۱۲۱/۸	۳۱۳/۴	۳/۸	-	۷/۱

مأخذ: سالنامه آماری سال‌های ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ کل کشور

جدول ۲۳-۱) میزان مصرف انواع فرآورده‌های نفتی استان (مترمکعب)

عنوان	سال ۱۳۸۶	سال ۱۳۸۷	درصد تغییرات
بنزین موتور	۱۴۹۱۰۶	۱۵۳۵۰۰	۲/۹
نفت سفید	۱۳۶۸۰۲	۱۱۹۳۱۶	-۱۲/۸
نفت گاز	۲۳۵۴۵۸	۲۲۶۹۵۷	-۳/۶
نفت کوره	۷۸۰۵۵	۸۰۵۵۷	۳/۲
گاز مایع	۴۱۵۲۰/۵۶	۶۹۴۳۰	۶۷/۲

مأخذ: سالنامه آماری سال‌های ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ کل کشور و سالنامه آماری سال ۱۳۸۶ استان

فرآورده‌های نفتی:

در سال ۱۳۸۷ مجموع مصرف فرآورده‌های عمده نفتی استان به علت گازرسانی به شهرهای استان و سهمیه بندی سوخت نسبت به سال قبل کاهش داشته است. - در سال ۱۳۸۷ مصرف گاز مایع نسبت به سال قبل ۶۷/۲ درصد رشد داشته که این امر نشان می دهد که گازرسانی به شهرها و روستاهای استان از مصرف نفت سفید کاسته و به مصرف گاز مایع افزوده است. از کل مصرف فرآورده‌های نفتی استان در سال ۱۳۸۷، ۱۵۳۵۰۰ مترمکعب بنزین موتور، ۱۱۹۳۱۶ مترمکعب نفت سفید، ۲۲۶۹۵۷ مترمکعب نفت گاز، ۸۰۵۵۷ مترمکعب نفت کوره و ۶۹۴۳۰ مترمکعب گاز مایع بوده است.

گاز:

در سال ۱۳۸۷ مجموع مصرف گاز طبیعی استان ۳۰ میلیون مترمکعب بوده که نشان می دهد سرانه مصرف گاز طبیعی به ازای هر نفر حدود ۵۴ متر مکعب می باشد. در سال ۱۳۸۷ به ۳ شهر استان گازرسانی صورت گرفته و گازرسانی به ۷ روستای استان در حال انجام بوده است. باتوجه به اینکه گازرسانی به شهرهای استان از سال ۱۳۸۲ شروع شده است بنابراین درصد کمی از مردم استان از نعمت شبکه گاز طبیعی برخوردار شده اند. تعداد انشعاب نصب شده گاز طبیعی حدود ۱۰۶۵۵ انشعاب بوده که نسبت به سال قبل ۷۸/۸ درصد رشد داشته است. تعداد مصرف کنندگان گاز طبیعی استان ۱۱۳۴۵ مصرف کننده بوده که نسبت به سال قبل ۱۳۳/۳ درصد رشد داشته است. - سرانه مصرف گاز طبیعی به ازای هر انشعاب ۵۲/۲ مترمکعب و به ازای هر مصرف کننده ۴۹ مترمکعب بوده است.

باتوجه به اینکه گازرسانی به استان از سال ۱۳۸۲ شروع شده است و از طرفی با درنظر گرفتن حجم ذخایر عظیم گاز در استان و وجود پالایشگاه گاز طبیعی، انتظار می رود در سالهای آتی گازرسانی به نقاط مختلف استان شتاب بیشتری به خود بگیرد و مردم استان همانند سایر مناطق کشور از این نعمت برخوردار گردند.

جدول (۱-۲۴) عملکرد شاخص‌های گاز طبیعی استان

عنوان	سال ۱۳۸۶	سال ۱۳۸۷	درصد تغییرات
تعداد انشعاب نصب شده	۵۹۶۰	۱۰۶۵۵	۷۸/۸
مصرف گاز طبیعی (میلیون مترمکعب)	-	۳۰	-
تعداد شهرهای گازرسانی شده	۳	۳	۰
تعداد روستاهای گازرسانی شده	-	۸	-
تعداد مصرف کننده	۴۸۶۳	۱۱۳۴۵	۱۳۳/۳

مأخذ: سالنامه آماری سالهای ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ کل کشور.

عملکرد شاخص‌های کمی بخش انرژی در برنامه چهارم و سند ملی توسعه استان

عنوان شاخص‌های هدف کمی	واحد اندازه گیری	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	درصد تغییرات
		-	-	-	۴۴۸۹	۹۰۸۳	
تعداد مشترکین گاز طبیعی	عدد	-	-	-	۴۴۸۹	۹۰۸۳	۱۰۳

جدول (۱-۲۵) عملکرد شاخص‌های کمی بخش انرژی در برنامه چهارم و سند ملی توسعه استان

عنوان شاخص‌های کمی	واحد اندازه گیری	سال ۱۳۸۶	سال ۱۳۸۷	درصد تغییرات
تعداد مشترکین گاز طبیعی	مشترک	۴۸۶۳	۱۱۳۴۵	۱۳۳/۳
ظرفیت عملی نیروگاههای تولید برق	مگاوات	-	-	-

۲-۱-۱-۲- حمل و نقل

شاخص وضعیت حمل و نقل، یکی از شاخص‌های مهم نشان دهنده وضعیت اقتصادی و میزان توسعه در هر کشور و منطقه است.

استان ایلام به دلیل داشتن مرز مشترک با کشور عراق یکی از استانهایی است که می‌تواند بعنوان منطقه ویژه ترانزیتی و مسیر زیارتی مورد استفاده قرار گیرد. با فعال شدن مرز مهران حجم تردد و رفت و آمد (بار و مسافر) در استان ایلام رونق افزونتری پیدا کرده است.

مفاد قانون برنامه چهارم توسعه، برنامه‌ها و سیاست‌های توسعه‌ای بخش حمل و نقل کشور، (مواد ۲۸ و ۲۹) را به منظور رشد اقتصاد ملی دانایی محور در تعامل با اقتصاد جهانی مورد اشاره قرار داده است.

برخی از مواردی که در بند الف، ب و ج ماده ۲۸ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی آمده است به شرح زیر است:

(۱) حذف کامل نقاط حادثه خیز شناسایی شده در آزادراه‌ها، بزرگراه‌ها و راه‌های اصلی

(۲) تکمیل حداقل پنجاه درصد شبکه آزادراه و بزرگراه مرتبط کننده مراکز استان‌ها

(۳) تکمیل صددرصد شبکه گذرگاه‌های شمال، جنوب، شرق - غرب و بزرگراه‌های آسیایی در محدوده کشور

(۴) تکمیل حداقل پنجاه درصد شبکه راه‌های اصلی مرتبط کننده مراکز شهرستانها

(۵) تکمیل حداقل پنجاه درصد شبکه راه‌های فرعی مرتبط کننده مراکز بخشها

(۶) تکمیل حداقل هفتاد درصد شبکه راه‌های روستایی مرتبط کننده روستاهایی که بیش از یکصد خانوار جمعیت دارند.

براساس راهبردها و سیاست‌های اجرایی در برنامه عملیاتی توسعه استان در بخش حمل و نقل، گسترش حمل و نقل جاده ای، برقراری ارتباط مناسب بین مرکز استان و شهرستانهای تابعه، برقراری ارتباط مناسب با سایر استانها و حذف نقاط حادثه خیزی می تواند از آمار تصادفات و تلفات مالی و جانی در جاده‌ها، جلوگیری نماید.

حمل و نقل ریلی و جاده ای:

استان ایلام یکی از استانهایی است که فاقد هرگونه ارتباط ریلی می باشد و سهمی در حمل و نقل ریلی ندارد. باتوجه به فعالیت مرز مهران و تردد زائرین از این مسیر لزوم برنامه ریزی دولت جهت اجرای زیرساخت ریلی در استان واضح به نظر می رسد. در سال ۱۳۸۷ مجموع طول راه‌های استان (روستایی، آزادراه، فرعی) حدود ۲۷۴۹ کیلومتر بوده که از این مقدار ۱۴۳۲ کیلومتر راه اصلی، بزرگراه و فرعی و ۱۳۱۷ کیلومتر راه روستایی می باشد.

در سال ۱۳۸۷ طول راه‌های روستایی استان ۱۳۱۷ کیلومتر گزارش شده است که حدود ۱/۲ درصد از کل راه‌های روستایی کشور را شامل می شود. نسبت طول راه روستایی آسفالته به کل راه روستایی استان ۷۷ درصد در سال ۱۳۸۶ بوده که در سال ۱۳۸۷ تغییری نکرده است.

همچنین تراکم نسبی کل راه استان در هر ۱۰۰ کیلومترمربع حدود ۱۴/۱۲ کیلومتر بوده است.

جدول (۲۶-۱) وضعیت راه‌های استان در سال‌های ۸۶ و ۸۷ (کیلومتر)

سال	کل راه‌های تحت حوزه استحفاظی اداره راه و ترابری	راه اصلی	آزادراه	بزرگراه	کل راه روستایی	طول اصلی شبکه راه آهن
۱۳۸۶	۲۹۳۳	۵۱۴	-	۲۶	۱۵۰۶	-
۱۳۸۷	۲۷۴۹	۶۰۸	-	۲۴	۱۳۱۷	-

مأخذ: سالنامه آماری سال‌های ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ کل کشور.

جدول (۲۷-۱) شاخص‌های فنی حمل و نقل استان در سال‌های ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷

کالای جابجا شده (هزار تن)				مسافران حمل شده (هزار نفر)				سال
هوایی	دریایی	ریلی	وسایل نقلیه باری جاده‌ای	هوایی	دریایی	ریلی	وسایل نقلیه باری جاده‌ای	
-	-	-	۴۲۲۶	۳۷	-	-	۲۶۸	۱۳۸۶
۰/۵۵	-	-		۲۸	-	-	۳۴۰	۱۳۸۷
-	-	-		-۲۴/۳	-	-	۲۶/۹	درصد تغییرات

عملکرد شاخص‌های هدف کمی در برنامه چهارم براساس سند ملی توسعه

استان و قانون برنامه چهارم توسعه:

شاخص راه روستایی در سال‌های اخیر مورد توجه بیشتری قرار گرفته و از لحاظ اعتبار تخصیص یافته روند مناسبی داشته است.

شاخص نسبت طول راه روستایی آسفالت به کل راه‌های روستایی استان در سال ۱۳۸۳ حدود ۵۴/۵ درصد بوده که با متوسط رشد ۴ درصد به ۷۰/۷ درصد در سال ۱۳۸۷ رسیده است. وضعیت راه روستایی استان در سال‌های اخیر بهبود یافته است و می‌تواند با اعتبارات بیشتر نسبت به تسریع در آسفالت جاده‌های روستایی اقدام شود.

جدول (۲۸-۱) عملکرد شاخص‌های هدف بخش حمل و نقل در برنامه چهارم و سند ملی

توسعه استان

۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	عنوان شاخص‌های هدف کمی
۰/۵۷	۰/۵۲	۴۷	۰/۴۱	۰/۳۸	نسبت طول راه‌های روستایی آسفالت به کل راه‌های روستایی
۹۳	۹۲	۹۲	۹۳	۹۳	نسبت طول راه‌های فرعی آسفالت به کل طول راه‌های فرعی
۳۰	۱۴/۳	۱۲/۵	۱۳/۴	۹/۸	رفع نقاط حادثه خیز در جاده‌ها

۳-۱-۲-۱-۱- عمران شهری

آب و فاضلاب شهری:

از مهمترین سیاست‌های اجرایی بخش آب و فاضلاب شهری پوشش کامل جمعیت شهری از آب آشامیدنی سالم، کاهش هدر رفت آب، اجرای طرح جامع شبکه آب آشامیدنی و مطالعه و اجرای تأسیسات و شبکه جمع آوری و تصفیه فاضلاب است.

در این ارتباط ماده ۱۷ قانون برنامه چهارم دولت را موظف کرده است باتوجه به اهمیت موضوع آب در توسعه کشور به گونه ای برنامه ریزی کند تا زمینه تحقق اهداف زیر میسر گردد:

الف - فرهنگ صحیح مصرف آب از طریق تدوین الگوی مصرف بهینه

ب - تهیه و تدوین برنامه اجرایی مدیریت خشکسالی

همچنین ایجاد تأسیسات و شبکه جمع آوری و تصفیه فاضلاب شهری از

مهمترین برنامه‌های در دست اجرای شرکت آب و فاضلاب استان است.

جدول (۲۹-۱) وضعیت شاخص‌های آب و فاضلاب استان در سال‌های ۸۳ تا ۸۷

عنوان	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷
جمعیت تحت پوشش آب شهری	۳۰۵۰۲۳	۳۲۳۶۶۳	۳۴۲۳۰۳	۳۶۰۹۶۳	۳۸۴۳۴۳
درصد جمعیت تحت پوشش آب شهری	۰/۹۹	۰/۱۰۰	۰/۱۰۰	۰/۱۰۰	۰/۱۰۰
جمعیت تحت پوشش خدمات فاضلاب شهری	۴۲۷۰۳	۵۸۲۵۹	۷۵۳۰۷	۸۶۶۲۶	۱۰۷۶۱۶
درصد جمعیت تحت پوشش خدمات فاضلاب شهری	۰/۱۴	۰/۱۸	۰/۲۲	۰/۲۴	۰/۲۸

مأخذ: سالنامه آماری سال ۱۳۸۳، ۱۳۸۴، ۱۳۸۶، ۱۳۸۷ کل کشور

جدول (۳۰-۱) برخی شاخص‌های آب و فاضلاب استان و مقایسه آن با کشور در سالهای

۱۳۸۶ و ۱۳۸۷

درصد خانوارهای شهری دارای سیستم فاضلاب	طول شبکه فاضلاب (کیلومتر)	درصد خانوارهای شهری برخوردار از آب آشامیدنی	مصرف آب (هزار مترمکعب)			سال
			صنعتی	تجاری	خانگی	
۰/۲۴	۴۹۲	۰/۱۰۰	۲۵۱	۷۲۰	۱۸۹۶۸	۱۳۸۶
۰/۲۴	۵۷۲		۳۳۵	۶۹۷	۱۹۱۴۳	۱۳۸۷
۰/۳۲	۳۳۱۰۲	۰/۹۹	۴۵۹۷۲	۱۲۲۱۴۸	۲۸۶۶۰۱۵	۱۳۸۶
۰/۳۲	۳۶۰۵۵		۴۶۲۱۴	۱۱۹۳۳۶	۲۹۳۳۰۰۱	۱۳۸۷

جدول (۳۱-۱) درآمد و هزینه شهرداری‌های استان در سال ۱۳۸۷ (میلیون ریال)

نام شهرداری	درآمد	هزینه کل	هزینه جاری	تملك داراییهای سرمایه ای
ایلام	۱۶۳۷۵۰	۱۲۹۶۳۰	۴۹۱۴۷	۸۰۴۸۳
ارکواز ملکشاهی	۹۷۳۹	۸۸۵۶	۲۹۸۳	۵۸۷۲
دره شهر	۲۰۷۷۲	۲۰۷۶۴	۸۷۴۹	۱۲۰۱۴
بدره	۶۴۵۳	۶۸۰۲	۲۸۸۶	۳۹۱۶
لومار	۴۹۰۳	۵۲۱۵	۲۴۲۳	۲۷۹۲
مهران	۲۵۴۲۸	۲۳۹۶۵	۹۹۴۹	۱۴۰۱۶
سرابله	۷۸۲۲	۸۳۷۹	۳۹۱۲	۴۴۶۷
ایوان	۱۲۴۸۶	۱۲۴۷۶	۶۶۷۴	۵۸۰۲۴
آسمان آباد	۳۳۰۸	۳۰۲۳	۱۱۶۲	۱۸۶۱
مورموری	۲۵۶۸	۲۳۹۹	۱۲۷۵	۱۱۲۴
موسیان	۳۱۴۸	۴۱۲۶	۲۵۰۲	۱۶۲۵
چوار	۶۶۸۲	۵۹۳۷	۲۶۹۳	۳۲۴۴
میمه	۳۲۱۹	۲۹۸۹	۱۷۹۳	۱۱۹۶
زرنه	۲۸۰۸	۲۸۰۳	۵۸۵۵	۲۲۱۷
توحید	۲۲۲۴	۱۹۲۵	۹۴۳/۳	۹۸۱/۸
صالح آباد	۴۱۲۶	۳۸۱۳	۲۰۴۷	۱۷۶۶
دهلران	۱۸۷۷۶	۱۸۰۷۴	۱۰۶۹۴	۷۳۸۱
آبدانان	۱۷۶۵۶	۱۸۹۲۳	۸۴۴۳	۱۰۴۸۰

جدول (۱-۳۲) درآمد و هزینه شهرداری‌های استان در سال ۱۳۸۶ (میلیون ریال)

نام شهرداری	درآمد	هزینه کل	هزینه جاری	تملك داراییهای سرمایه ای
ایلام	۱۱۱۹۰۹	۱۰۳۴۹۲	۳۷۸۹۶	۶۵۵۹۵
ارکواز ملکشاهی	۱۰۱۷۲	۸۶۱۱	۱۹۸۱	۶۶۳۰
دره شهر	۱۱۶۲۰	۱۱۶۴۸	۶۶۵۲	۴۹۹۶
بدره	۵۸۲۱	۴۶۹۲	۲۶۱۷	۲۰۷۵
لومار	۲۰۹۷۲	۲۰۵۳۴	۱۱۱۰۰	۹۴۳۳
مهران	۳۴۵۳	۳۲۳۱	۲۰۸۷	۱۱۴۳
سرابله	۶۵۶۸	۶۲۵۱	۳۴۱۵	۲۸۳۶
ایوان	۱۴۳۹۵	۱۴۳۸۶	۵۳۴۷	۹۰۳۹
آسمان آباد	۲۴۲۲	۲۱۷۷	۱۰۱۲	۱/۱۶۴
مورموری	۲۲۱۹	۲۷۴۰	۹۱۴	۱۸۲۶
موسیان	۳۹۳۵	۳۴۶۴	۲۰۷۱	۱۳۹۳
چوار	۶۰۰۸	۶۰۰۸	۲۸۰۸	۳۲۰۰
میمه	۲۷۷۶	۲۹۵۱	۱۷۷۱	۱۱۸۰
زرنه	۵۱۳۱	۵۰۴۱	۷۲۰	۴۳۲۰
توحید	۱۷۵۹	۱۸۰۹	۷۶۰	۱۰۴۹
صالح آباد	۶۲۶۲	۶۳۴۱	۲۰۳۲	۴۳۰۸
دهلران	۱۵۲۴۳	۱۷۰۵۶	۱۰۰۴۶	۷۰۱۱
آبدانان	۱۱۰۱۶	۱۰۱۸۳	۷۵۶۳	۲۶۲۰

۴-۱-۲-۱-۱- عمران روستایی

جامعه روستایی کشور از یک سو با عنایت به نیازها و محرومیت‌ها و از سوی دیگر باتوجه به قابلیت‌های تولیدی آن، از جایگاه مهمی در برنامه‌های توسعه کشور برخوردار است. این بخش از دیدگاه لزوم رفع فقر و محرومیت و تحقق عدالت اجتماعی دارای جایگاه ویژه ای است و به لحاظ میل به استقلال و خودکفایی به ویژه در زمینه تأمین مواد غذایی کشور و بهبود شاخص‌های اقتصادی نیز نقش مهمی بر عهده دارد.

فعالیت‌های عمران روستایی، با هدف ایجاد زمینه توسعه و عمران روستاها، تامین عادلانه امکانات و بهبود شرایط زیست محیطی نقاط روستایی در سراسر کشور به انجام می رسد.

عمران روستایی بخشی از توسعه روستایی است که پروژه‌های زیرساختی مانند راهسازی، آبرسانی، برق رسانی، بهسازی بافت فیزیکی و ... را شامل گردیده و زمینه را برای توسعه اقتصادی و اجتماعی فراهم می آورد.

وضع موجود جوامع روستایی استان:

وضعیت اقتصادی جوامع روستایی استان متأثر از وضعیت جغرافیایی، آب و هوا، خاک، پوشش گیاهی و دسترسی به منابع آب است. علی رغم آبهای روان در استان متاسفانه استفاده مطلوب و بهینه ای از منابع آبی در جهت رونق اقتصادی جوامع روستایی صورت نگرفته است و تنها شهرستان دره شهر است که با بهره گیری از آب رودخانه سیمره و تولید محصولات جالیزی از رونق ویژه ای برخوردار بوده و این امر در اشتغال زایی مردم روستاهای اطراف رودخانه نقش بسزایی داشته است.

توزیع جغرافیایی جمعیت روستایی در شهرستان‌های استان یکنواخت نیست بطوریکه بیشترین جمعیت روستایی در شهرستان شیروان چرداول و کمترین آن در شهرستان مهران است.

طرح‌های روستایی:

طرح‌های روستایی طرحی است که ضمن ساماندهی و اصلاح بافت موجود، میزان و مکان گسترش آبی و نحوه استفاده از زمین برای عملکردهای مختلف از قبیل مسکونی، تجاری، کشاورزی، تأسیسات و تجهیزات و نیازمندی‌های عمومی روستاها را برحسب مورد در قالب مصوبات طرح ساماندهی فضا و سکونتگاه‌های روستایی و طرح جامع ناحیه ای تعیین می نماید.

در آیین نامه اجرایی تهیه و تصویب طرح‌های روستایی اهدافی به شرح زیر مورد نظر بوده است:

(۱) ایجاد زمینه توسعه و عمران روستاها با توجه به شرایط فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی

(۲) تامین عادلانه امکانات از طریق ایجاد تسهیلات اجتماعی، تولیدی و رفاهی

(۳) هدایت وضعیت فیزیکی (کالبدی) روستا

طرح‌های روستایی در راستای فراهم سازی توسعه و عمران روستاها می بایستی از رویکردهای متفاوت و جامعی برخوردار باشد.

راه روستایی:

راه یکی از مهمترین خدمات زیربنایی است که نقش و جایگاه ویژه ای در توسعه مناطق روستایی ایفا می کند، به طوری که از آن به عنوان شریان حیاتی هر منطقه یاد می کنند. جاده‌ها برای حمل تولیدات زراعی، جابجایی مسافران و پیوند مناطق روستایی و شهرها می باشند. راه‌ها باعث کاهش زمان حرکت و کاهش قیمت تمام شده کالاهای تولیدی می شوند.

طول راه‌های روستایی استان ایلام در سال ۱۳۸۷ حدود ۱۳۱۷ کیلومتر بوده و از این میزان حدود ۷۷ درصد آسفالت‌ه می باشد.

آب آشامیدنی:

تامین آب آشامیدنی به این معناست که کیفیت آب موجود بهبود یافته، درجه اعتماد به آن بالا رفته، کمیت آب افزایش یافته و فاصله آن تا مصرف کننده کاهش پیدا کرده است. ضمن آنکه بهبود کیفیت آب موجب بهبود شرایط بهداشتی روستاها و کاهش بیماری‌های عفونی می گردد.

برق رسانی:

تأمین انرژی برق در مناطق روستایی نه تنها زندگی جدید و تازه ای از لحاظ دسترسی به نعمت روشنایی و استفاده از لوازم برقی و پدیده‌های نوین عصر حاضر مانند وسایل ارتباط جمعی که در آموزش و اطلاع‌رسانی به روستاها نقش موثری ایفا می کنند را فراهم می آورد، بلکه نیروی محرکه ادوات و تجهیزات صنعتی و کشاورزی روستاها را مانند پمپ چاه‌های آب کشاورزی و سایر ماشین آلات را نیز فراهم می آورد. با گسترش شبکه‌های برق در مناطق روستایی بستر لازم جهت سرمایه گذاری در بخش کشاورزی و صنایع کوچک روستایی فراهم می شود که در رشد و شکوفایی اقتصادی مناطق روستایی تاثیرگذار خواهد بود.

تعداد روستاهای برخوردار از برق در سال ۱۳۸۷ حدود ۵۸۰ روستا بوده که نسبت به ۶۳۹ روستا دارای سکنه نشان می دهد حدود ۹۰/۸ درصد از کل روستاها برخوردار از برق می باشند. تعداد خانوارهای روستایی برخوردار از برق نیز از ۴۰۶۲۷ خانوار در سال ۱۳۸۶ به ۴۴۰۸۱ خانوار در سال ۱۳۸۷ رسیده که حدود ۸/۴ درصد رشد نشان می دهد.

گازرسانی:

باتوجه به اینکه گازرسانی به استان ایلام از سال ۱۳۸۳ شروع شده است لذا تاکنون فقط عملیات اجرایی گازرسانی به هشت روستا شروع شده است و تعداد ۲۰ روستای دیگر نیز در مسیر گازرسانی قرار دارند که در آینده گازرسانی به آنها نیز صورت خواهد گرفت.

جدول (۳۴-۱) شاخص‌های عمده بخش عمران روستایی استان

درصد تغییرات ۸۶ تا ۸۷						واحد اندازه‌گیری	عنوان
	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳		
--	۱۰۱۴	۱۱۶۱	-	۷۸۵	۷۶۳	کیلومتر	طول راه آسفالته روستایی
--	۷۶/۹	۷۷/۰۱		۷۱/۲	۵۴/۵	درصد	نسبت طول راه‌های روستایی آسفالته به کل طول راه‌های روستایی
-	۹۸	۹۸	۹۷	-	-	درصد	نسبت روستاهای بالای ۲۰ خانوار بهره مند از آب آشامیدنی به کل روستاهای بالای ۲۰ خانوار
۰/۵	۳۳۸۳۷	۳۲۲۶۹	۲۹۸۰۸	۲۹۵۶۰		مشترک خانوار	تعداد مشترکین آب آشامیدنی خانگی و روستایی
%۱۲	۸۳۰۵	۷۳۷۱	۷۸۰۰	۷۱۱۲	-	هزار مترمکعب	مقدار مصرف آب آشامیدنی خانگی و روستایی
-	-	-	-	-	-	خانوار	تعداد خانوار روستایی برخوردار از شبکه فاضلاب به کل خانوار
--	۵۸۰	۴۸۶	-	۵۳۸	۵۳۶	روستا	تعداد روستاهای برخوردار برق
--	۹۰/۸	۷۶/۰۶	-	۸۴/۲	۸۳/۸	درصد	نسبت روستاهای برخوردار از برق به کل روستاهای دارای سکنه
--	۴۴۰۸۱	۳۴۳۹۹	-	۲۳۲۰۹	۲۳۱۷۷	خانوار	تعداد خانوارهای روستایی برخوردار از برق
--	-	-	-	-	-	روستا	تعداد روستاهای گازرسانی شده

مأخذ: سالنامه آماری سالهای ۸۳ تا ۸۷ کل کشور و سالنامه آماری سالهای ۸۶ و ۸۷ استان

۵-۱-۲-۱-۱- مسکن

همان دورانی که با زندگی در خانه‌های حیاط دار و تک واحدی خداحافظی کردیم و رشد بی رویه جمعیت و هجوم به شهرها آپارتمان نشینی، را باب کرد ساختمان سازی تبدیل به حرفه پر رونق و سومندی شد که حتی غیر حرفه ای‌ها را هم وارد کرد. در سالهای اخیر مقاوم سازی ساختمان در کشور بعنوان یک فرهنگ از طرف عامه مردم پذیرفته شده است و مردم در ساخت و ساز منازل مسکونی به آن اهتمام جدی دارند.

براساس سرشماری سال ۱۳۸۵ در استان ایلام ۹۹۱۵۸ واحد مسکونی وجود داشته است که ۶۳۹۸۳ واحد آن در مناطق شهری و ۳۵۱۷۵ واحد آن در مناطق روستایی قرار داشته است. وجود ۱۰۹۳۷۸ خانوار (در سال ۱۳۸۵) و تعداد مسکن موجود در همین سال نشان دهنده کمبود ۱۰۲۲۰ واحد مسکونی در استان است. از آنجا که همه ساله متقاضیان جدیدی وارد به بازار مسکن می شوند بنابراین برای پاسخگویی به حجم بالای متقاضیان جدید مسکن و در نتیجه کمبودی که وجود دارد می بایست به جهت تسریع در تولید مسکن انبوه حرکت نماییم و همچنین دولت با استمرار تشویق مردم به ساخت و ساز در بافت‌های فرسوده می تواند هم ایمنی منازل را بالا ببرد و هم با تشویق سرمایه گذاران، بخشی از کمبود مسکن را جبران نماید.

تعداد پروانه‌های ساختمانی صادر شده (مسکونی، مسکونی و کارگاه توام) برحسب نوع استفاده در نقاط شهری، از ۲۳۱۸ واحد در سال ۸۶ به ۱۴۹۴ واحد در سال ۱۳۸۷ رسیده است.

تعداد واحدهای مسکونی برحسب نوع پروانه ساختمانی و بخش متقاضی در نقاط شهری از ۳۹۷۶ پروانه ساختمانی در سال ۱۳۸۶ با افزایش ۴۸/۶ درصدی به ۵۹۰۵ پروانه در سال ۱۳۸۷ رسیده است.

میزان زمین‌های واگذار شده توسط سازمان مسکن و شهرسازی ایلام در سال ۱۳۸۷ حدود ۵۳ هزار مترمربع بوده که ۲۳/۳ درصد نسبت به سال ۱۳۸۶ رشد داشته است.

هرچند تقاضای مسکن در کشور به گونه‌ای است که سالانه باید ۱/۵ میلیون واحد مسکونی جدید ساخته شود.

بخش مسکن در ۴ سال گذشته دستخوش نوسانات بی سابقه‌ای بوده است، از یک سو افزایش سرسام آور قیمت سال‌های ۸۵ و ۸۶ شوک شدیدی را به جامعه وارد کرد و محرک مناسبی برای حرکت شتابان دولت در افزایش تولید مسکن شد و از سوی دیگر، ترس دولت از تکرار شوک قیمتی سال‌های ذکر شده موجب اتخاذ سیاست‌های راکد کننده بازار مسکن گردید، که این رکود همچنان ادامه دارد. هرچند سیاست دوم موجب کاهش قیمت مسکن شده است اما مانع تحرک مفید در حوزه تولید مسکن شده است، به همین سبب کارشناسان نگران آن هستند که ناکافی بودن احداث مسکن باعث شود بار دیگر با شوک قیمتی در این حوزه مواجه شویم. در حال حاضر علی‌رغم ساخت و سازهای مسکن مهر اجاره بهاء نسبت به سالهای گذشته افزایش یافته است.

تاکنون افراد زیادی (به دلیل نبود آمار رسمی) در طرح مسکن مهر در قالب تعاونی‌ها برای خانه دار شدن ثبت نام نمودند. بنابراین، این تعداد که به طور بالقوه در طرف تقاضای بازار قرار دارند، عملاً از بازار مسکن خارج شده اند که تأثیر مستقیمی در کاهش قیمت‌ها در یک سال اخیر داشته است. هرچند که ضرورت دارد دولت در جهت جلوگیری از افزایش قیمت مسکن کار ساخت و ساز در تعاونی‌های مهر را شتاب ببخشد تا هم باعث امیدواری افرادی شود که در این طرح ثبت نام کرده اند و هم از شوک قیمتی مجدد در بازار مسکن جلوگیری نماید.

جدول (۱-۳۵) عملکرد شاخص‌های هدف کمی بخش مسکن

عنوان شاخص‌های هدف کمی	واحد اندازه‌گیری	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	درصد تغییرات نسبت به سال ۸۶
تعداد واحدهای مسکونی تعیین شده در پروانه‌های ساختمانی صادر شده برحسب نوع پروانه و بخش متقاضی در نقاط شهری	خصوصی	۲۲۵۷	-	۳۳۲۵	۲۶۴۹	-۲۰/۳
	تعاونی	۶۱۳	-	۵۶	۳۱۰۸	۵۴۵۰
	دولتی	۴	-	۴۱۳	۱۴	-۹۶/۶
جمع						
تعداد پروانه‌های ساختمانی صادر شده برای احداث بنا بر حسب نوع استفاده از نقاط شهری	مسکونی	۱۴۵۸	-	۲۱۴۴	۱۳۵۶	۳۶/۸
	مسکونی و کارگاه توام	۱۱۴	-	۱۷۴	۱۳۸	-۲۰/۷
	سایر و اظهار نشده	۱۲۱	-	۱۴۴	۱۰۱	-۲۹/۹
جمع						
میزان زمین‌های واگذار شده توسط سازمان مسکن و شهرسازی جهت احداث واحد مسکونی	تعداد	۱۸۱	-	۶۲	۷۳	۱۷-۷
	مساحت	۲۱	-	۴۳	۵۲	۲۳/۳
تعداد شرکت‌های تعاونی فعال در امر مسکن	شرکت	۶۶	-	۷۵	۸۰	۶/۶
تعداد واحد مسکونی احداثی (اتمام یافته)	شهری		-			
	روستایی	۳۵۲۷	۳۲۲۲	۱۸۰۰	۱۷۸۸	۷
تعداد واحد مسکونی استجاری احداثی	شهری		-			
	روستایی		-		-	-
متوسط زیربنای واحد مسکونی	شهری		-			
	روستایی	۸۰	۸۰	۸۰	۸۰	

فصل سوم

امور تولیدی

۲-۲-۱-۱- امور تولیدی

۲-۲-۱-۱- آب

استان ایلام در منطقه کوهستانی حاشیه جنوب غربی رشته جبال زاگرس قرار گرفته است. به همین دلیل قسمت زیادی از مساحت استان را مناطق کوهستانی و تپه‌های ماهور تشکیل می‌دهد که با شیب‌های تندی به دشت‌های کم ارتفاع منتهی می‌گردد. استان ایلام از نظر شرایط اقلیمی جزو مناطق گرمسیری کشور محسوب می‌شود ولی به علت نحوه استقرار آن، طول زیاد جغرافیایی و وجود ارتفاعات، اختلاف درجه حرارت و بارندگی در بخشهای شمالی و جنوبی و غربی آن زیاد است. بطوریکه می‌توان از نظر اقلیمی مناطق سه گانه سردسیری، گرمسیری و معتدل را در این استان به خوبی مشاهده کرد. بارندگی‌های فراوان از یک سو و نقش استان بعنوان زهکشی آبهای سطحی سلسله جبال زاگرس از سوی دیگر، موجب پیدایش رودخانه‌های زیادی شده که به منظور استفاده از آب آنها سدهای انحرافی و کانال‌های متعددی احداث شده است. آب‌های زیرزمینی استان به دلیل شرایط ویژه توپوگرافی و زمین ساختی، غنای قابل توجهی ندارند، با این وجود استفاده از قنات و چاه‌های آب زیرزمینی در آن رواج دارد.

براساس گزارش اداره کل امور آب استان در سال ۸۵ تعداد ۸۷۸ حلقه چاه عمیق در استان وجود داشته که سالانه ۵۰۸۵۶۲ هزار مترمکعب آب از آنها تخلیه می‌شود. تعداد چاههای نیمه عمیق استان نیز ۴۹۶ حلقه بوده است که تخلیه سالانه آنها ۲۰۸۳۴ هزار مترمکعب بوده است.

دو حوزه آبریز رودخانه‌های مرزی و حوزه آبریز رودخانه‌هایی که به سیمره و نهایتاً به کرخه می‌ریزند حوزه‌های آبریز اصلی استان می‌باشند. رودخانه‌های مرزی ایران و عراق اکثراً از جنوب کبیرکوه سرچشمه گرفته و پس از مشروب ساختن دشت‌های واقع در پایین دست حوزه‌های آبریز از مرز خارج شده و به طرف کشور عراق جریان پیدا می‌کند. مجموع رواناب سالانه رودخانه‌های استان با احتساب

سیمره ۴/۵ میلیارد مترمکعب است که ضریب بهره برداری از آنها ۱۶/۷۳ درصد می باشد.

برداشت بیش از حد از منابع آب زیرزمینی که باعث افت شدید سطح سفره‌های آب زیرزمینی دشت‌های استان شده به عنوان یک بحران در آینده قابل پیش بینی است. عدم توجه به مدیریت یکپارچه و بهره برداری بهینه از منابع آب در سطح مزارع منجر به کاهش راندمان آبیاری در محدوده حوضه‌های آبریز گردیده است. بالا بودن تلفات آب در سیستم‌های انتقال و توزیع آب کشاورزی تا حدود ۷۰ درصد برآورد گردیده است. و نیز تلفات آب در سیستم‌های توزیع آب شهری به میزان حدود ۳۰ درصد و مشکلاتی از این قبیل در کنار مسئله کمبود منابع آب به نسبت فعالیت‌های اقتصادی استان و عدم توزیع مناسب زمانی و مکان آب بالقوه در سطح استان از جمله مهمترین مشکلات و محدودیت‌های منابع آبی استان می باشد.

جدول (۳۶-۱) وضعیت منابع آبی استان (میلیون مترمکعب)

کل منابع آب			آب زیرزمینی			آب سطحی		
درصد بهره‌برداری	بهره‌برداری	پتانسیل	درصد بهره‌برداری	بهره‌برداری	پتانسیل	درصد بهره‌برداری	بهره‌برداری	پتانسیل
۲۶/۰۹	۱۰۴۱/۱	۳۹۹۰	۶۲	۲۸۰	۳۲۰	۱/۵۲	۷۶۱/۱	۳۶۷۰

مأخذ: شرکت آب منطقه ای استان ایلام

جدول (۱-۳۷) مقایسه میزان منابع آب سطحی و زیرزمینی استان با کشور

(میلیون مترمکعب)

میزان بهره برداری			پتانسیل			منابع آبی
نسبت استان به کشور (درصد)	استان	کشور	نسبت استان به کشور (درصد)	استان	کشور	
۲/۴	۷۶۱/۱	۳۱۶۷۲	۴/۴	۳۶۷۰	۸۳۷۸۲	آب سطحی
۰/۴	۲۸۰	۷۹۱۰۰	۰/۶	۳۲۰	۵۱۶۵۰	آب زیرزمینی

مأخذ: همان

جدول (۱-۳۸) منابع آب زیرزمینی

عنوان	سال	چاه عمیق (حلقه)	چاه نیمه عمیق (حلقه)	قنات (رشته)	چشمه (تعداد)
استان	۱۳۸۶	۸۷۸	۴۹۶	۰	۲۹
	۱۳۸۷	۹۸۱	۵۵۰	۶	۱۰۰۱
کشور	۱۳۸۶	۱۲۵۸۰۰	۴۳۲۹۴۳	۳۶۳۰۷	۱۱۲۷۸۷
	۱۳۸۷	۱۲۶۱۹۰	۴۷۵۹۵۴	۳۶۳۰۷	۱۱۲۷۸۷

مأخذ: سالنامه آماری استان در سال ۱۳۸۷ و سالنامه آماری سال‌های ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ کل کشور

* از اول مهرماه هر سال لغایت شهریور ماه سال بعد سال آبی نامیده می شود.

جدول (۱-۳۹) میزان مصارف آب‌های سطحی و زیرزمینی در استان

(میلیون مترمکعب)

عنوان	سال	شرب	صنعت	کشاورزی
استان	۱۳۸۶	۴۵/۷۴	۱۷	۶۷۵/۶۳
	۱۳۸۷	۴۵/۷۴	۱۷/۹	۵۶۱/۷
کشور	۱۳۸۶	۵۴۰۰	۹۰۰	۷۷۶۷۰
	۱۳۸۷	۶۰۰۰	۱۰۰۰	۸۶۳۰۰

مأخذ: شرکت آب منطقه ای استان ایلام

* میزان مصارف براساس عملکرد بوده است.

برای محاسبه شاخص بهره برداری از آب‌های سطحی از تقسیم برداشت سالیانه از آب‌های سطحی به مجموع آب‌های سطحی قابل برداشت ضربدر صد استفاده می‌شود. همچنین شاخص بهره برداری از آب‌های زیرزمینی از تقسیم برداشت سالیانه از آب‌های زیرزمینی به مجموع آب‌های زیرزمینی موجود ضربدر صد بدست می‌آید.

جدول (۴۰-۱) شاخص‌های عمومی بخش آب در استان (درصد)

عنوان	سال	نسبت آب‌های ذخیره شده به آب‌های سطحی (درصد)	شاخص بهره برداری از آب‌های سطحی (درصد)	شاخص بهره برداری از آب‌های زیرزمینی (درصد)
استان	۱۳۸۶	۲/۷	۱۸	۶۸/۳
	۱۳۸۷	۱/۳۷	۲۱	۷۰/۵
کشور	۱۳۸۶	۴۵	۷۶	۴۴
	۱۳۸۷	۴۹	۷۹	۴۹

مأخذ: همان

جدول (۴۱-۱) عملکرد شاخص‌های هدف کمی بخش آب در برنامه چهارم و سند ملی توسعه

استان (درصد)

عنوان	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷
نسبت بهره برداری از منابع آب سطحی به کل حجم آبهای تجدیدشونده	۱۳	۱۴	۱۶	۱۷	۱۸
نسبت بهره برداری (برداشت) از منابع آب زیرزمینی به کل حجم آبهای قابل تجدید و استحصال زیرزمینی	۸۱	۸۲/۵	۸۴	۸۵	۸۷
نسبت آب قابل تنظیم به آب تجدیدشونده	۲	۲	۲	۲/۷	۵

مأخذ: آب منطقه ای استان ایلام

(۱) با احتساب اضافه برداشت از منابع آب زیرزمینی

۲) طی سالهای ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۶ هیچ طرح توسعه منابع آبی (سدهای مخزنی) به بهره برداری نرسیده است. در سال ۱۳۸۶ بخشی از آب قابل تنظیم براساس سهم تخصیص یافته سد کرخه بوده است.

با وجود اینکه حدود ۹۲ درصد از پتانسیل آبی استان، شامل منابع آب سطحی است اما میزان بهره برداری از این منابع تنها ۲ درصد می باشد. همچنین پتانسیل منابع آب سطحی استان نسبت به کشور حدود ۴/۴ درصد و میزان بهره برداری از منابع آب سطحی استان نسبت به کشور حدود ۲/۴ درصد می باشد. این برآوردها نشان می دهد که از ظرفیت آبهای سطحی استان بهره برداری مناسبی صورت نمی گیرد.

در صورتی که با برنامه ریزی مناسب از آبهای سطحی استان به صورت بهینه استفاده گردد می توان با توسعه سطح اراضی آبی استان به رونق بهتر و مناسبتر کشاورزی کمک نمود.

در استان ایلام به دلیل برخورداری از آب و هوای گرمسیری در بخشهای جنوبی و کمبود بارش و در نتیجه برداشت مستمر از منابع زیرزمینی، سفره‌های آب زیرزمینی وضعیت مناسبی ندارند و پتانسیل آبهای زیرزمینی استان نسبت به کشور ۰/۴ درصد می باشد.

۲-۲-۱-۱-۱- کشاورزی

استفاده بهینه از منابع طبیعی هر کشور، هدف هر جامعه ای است که همواره به پیشرفت و اعتلای خویش می اندیشد. امروزه زندگی انسان‌ها وابسته به تولید محصولات کشاورزی است و کشاورزی یکی از فراگیرترین نوع اشتغال در جهان به شمار می رود. بخش کشاورزی در فرآیند توسعه کشورها منبع خوبی برای توسعه صنعتی است و انعکاس توسعه صنعتی در بخش‌های روستایی می تواند به جریان پویایی از تعامل پیش برنده میان دو بخش کشاورزی و صنعت تبدیل شود. این تعامل دوسویه به گسترش دانش، ترویج و بهبود روش‌ها در کشاورزی، ایجاد صنایع تبدیلی و مکمل، توسعه تحقیقات کشاورزی، آب، خاک و مشارکت بخش صنعت در حوزه بخش کشاورزی شتاب می بخشد.

استان ایلام از نظر وضعیت آب و هوایی دارای آب و هوای معتدل کوهستانی در شمال و آب و هوای گرم در جنوب می باشد. شهرستانهای دهلران و مهران هرچند در منطقه گرمسیری واقع شده اند اما به لحاظ سطح اراضی آبی و تولید محصولات کشاورزی خصوصاً گندم از پتانسیل بالایی برخوردار می باشند. انتقال آب سد کرخه به دشت دهلران نویدبخش آینده‌ای مناسب و مطلوب در کشاورزی استان می باشد. این بخش به خاطر رودخانه‌های جاری در آن از توانمندی مناسبی در تولید محصولات کشاورزی برخوردار است. به دلیل شرایط مساعد اقلیمی و پتانسیل مناسب آبی و خاکی استان، امکان فعالیت در اکثر زیربخش‌های کشاورزی (زراعت، باغبانی، دام و طیور، زنبور عسل و پرورش ماهی) در تمام مناطق استان وجود دارد. رتبه استان ایلام در بین سایر استانها در زمینه توزیع سطح محصولات سالانه کشور در سال زراعی ۸۷ (آبی و دیم) بیستم بوده است.

لازم به ذکر است که این استان در میزان تولید محصولات سالانه کشور در سال زراعی ۸۷ در رتبه ۲۵ قرار گرفته است. همچنین رتبه استان در میزان تولید و سطح زیرکشت غلات به ترتیب ۲۰ و ۱۸ بوده است.

محصولات زراعی و باغی:

سطح زیر کشت محصولات زراعی استان در سال ۱۳۸۷ بالغ بر ۲۴۴/۸ هزار هکتار بوده است که نسبت به سال قبل تغییر چندانی نداشته است. همچنین سهم سطح زیر کشت محصولات زراعی استان نسبت به کشور در سال ۱۳۸۷، ۲/۴ درصد بوده و سهم سطح زیر کشت محصولات زراعی آبی و دیم در همان سال به ترتیب ۱/۳ و ۳/۹ درصد از کشور بوده است و همانطوریکه مشاهده می گردد نسبت سهم زراعت دیم استان از آبی آن بیشتر بوده است. میزان تولید محصولات زراعی استان در سال ۱۳۸۶ حدود ۸۳۲۰ هزار تن بوده است که این رقم در سال ۱۳۸۷ به ۵۷۳ هزار تن رسیده که نشان می دهد در سال ۸۷ با کاهش ۳۱/۱ درصدی در تولید مواجه بوده ایم که این کاهش به دلیل شرایط نامناسب جوی در تولید بوده است.

در سال ۱۳۸۷ سهم میزان تولیدات زراعی استان از کشور برابر ۱/۱ درصد بوده است. در این سال میزان تولیدات زراعی آبی ۱ درصد و دیم ۱/۹ درصد از کشور را شامل گردیده است. در سال ۱۳۸۶ میزان تولید محصولات باغی استان برابر ۷ هزار تن بوده که با ۱۴/۳ درصد رشد در سال ۱۳۸۷ به ۸ هزار تن رسیده است. در سال ۱۳۸۶ عملکرد در هکتار محصولات زراعی آبی برابر ۸۲۹۳ کیلوگرم بوده که در سال ۱۳۸۷ با ۳/۱ درصد کاهش به ۸۰۳۲ کیلوگرم رسیده و طی این مدت میزان عملکرد در هکتار تولیدات زراعی دیم از ۱۱۸۳ به قریب ۵۰۰ کیلوگرم رسیده که با کاهش ۵۰ درصدی مواجه شده است.

فرآورده های دامی:

در سال ۱۳۸۷ میزان تولید گوشت قرمز برابر ۱۲۲۳۰ تن، گوشت مرغ ۱۷۰۰۰ تن، شیر ۶۸۲۵۰ تن، عسل ۲۶۴ تن و تخم مرغ ۹۲۵ تن بوده که نسبت به سال

گذشته تولید گوشت مرغ ۲ درصد و تخم مرغ ۲۲/۳ درصد کاهش داشته و تولید ماهی ۹/۶ درصد، شیر ۱۲/۸ درصد و گوشت قرمز ۱/۷ درصد افزایش داشته است. در این سال سهم تولید گوشت قرمز استان از کل کشور برابر ۱/۴ درصد، گوشت مرغ ۱/۱ درصد، شیر ۰/۸ درصد، عسل ۰/۶ درصد و تخم مرغ ۰/۱ درصد بوده است.

جنگل و مرتع:

جنگل‌های استان حدود ۶۳۴۴۶۱ هکتار بوده و ۴ درصد از سهم جنگل‌های کشور را تشکیل داده‌اند. مساحت جنگلهای استان در سال ۸۷ نسبت به سال ۸۶ تغییری نداشته است. صرف نظر از ارزش اقتصادی این منابع، ارزش نامحسوس آن در رابطه با مسائل زیست محیطی، حفظ خاک، کنترل و تقویت ذخایر آب‌های زیرزمینی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است و به همین سبب نیز قویترین و مطمئن‌ترین پشتوانه کشاورزی و توسعه پایدار محسوب می‌شود.

مساحت مراتع استان در سال ۱۳۸۶ برابر ۱۱۱۲۳۵۸ هکتار بوده است که در سال ۱۳۸۷ تغییری نکرده است. وسعت مراتع استان حدود ۱/۳ درصد از مراتع کشور را شامل می‌شود و از کل مراتع استان حدود ۲/۵ درصد را مراتع خوب، ۴۳/۱ درصد متوسط و ۵۴/۴ درصد را مراتع فقیر تشکیل می‌دهد.

جنگل کاری‌های انجام شده عمدتاً توسط ادارات کل منابع طبیعی استان انجام شده است. مساحت جنگل کاری‌ها در هر یکصد کیلومترمربع در سال ۱۳۸۷ برابر ۱۲/۵ هکتار بوده که مشابه سال ۸۶ بوده است.

عملیات آبخیزداری با رویکرد حفاظت خاک در عرصه آبخیزها و پیشگیری و کاهش فرسایش خاک با استفاده از عملیات مدیریتی، بیولوژیک و مکانیکی در حوزه‌های آبخیز و به منظور حفاظت از مناطق مسکونی، راه‌ها و ابنیه در مقابل پدیده ویرانگر سیل با اولویت بندی اجرا گردیده است.

عملیات آبخیزداری در سال ۱۳۸۶ با استفاده از اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه ای استانی به میزان ۱۰۳۵۰ میلیون ریال و ملی به میزان ۱۴۰۰۰ میلیون ریال در سطح ۳۳۹۰۰ هکتار و در سال ۱۳۸۷ با استفاده از اعتبارات استان به میزان ۱۱۶ میلیون ریال و ملی به میزان ۲۳۰۰۰ میلیون ریال در سطح ۳۴۳۰۰ هکتار توسط اداره کل منابع طبیعی و سازمان جهاد کشاورزی استان اجرا گردیده است.

شیلات و آبزیان:

استان ایلام با ایجاد و بهره برداری از منابع آبی و چشمه‌هایی که قابلیت استفاده در جهت پرورش ماهی را داشته در سال ۱۳۸۶ برابر ۱۱۱۰ تن تولید ماهی گرم آبی و سردآبی تولید نموده است که این رقم در سال ۱۳۸۷ به ۱۳۱۷ تن رسیده است و نشان می‌دهد که در سال ۸۷ نسبت به سال قبل ۹/۶ درصد افزایش داشته است.

میزان شاغلین و بهره‌وری نیروی کار در بخش کشاورزی و شیلات:

بهره‌وری نیروی کار عبارت است از نسبت خروجی کالاها یا خدمات معین و یا ارزش پولی آنها به میزان کاری که برای تولید آن محصولات به کار گرفته شده است. به سخن دیگر بهره‌وری عبارت است از بدست آوردن حداکثر بهره ممکن با بهره‌گیری و استفاده بهینه از نیروی کار، توان، استعداد و مهارت نیروی انسانی به منظور ارتقای رفاه جامعه.

مهمترین فواید بهره‌وری شامل صرفه جویی در هزینه‌ها، ثبات قیمت‌ها، افزایش سطح رفاه عمومی جامعه، افزایش درآمد و سود، رضایت عمومی افراد، رونق اقتصادی، افزایش تولید و ارائه خدمات، ثبات اقتصادی، ایجاد اشتغال و توسعه پایدار ساختارهای اقتصادی و اجتماعی جامعه می‌باشد.

تعداد شاغلان بخش کشاورزی، شکار و جنگلداری استان در سال ۱۳۸۵، ۵۲۸۰۰ نفر بوده و بهره‌وری نیروی کار در این بخش ۳۷ درصد بوده است.

مزیت نسبی بخش کشاورزی در استان:

مزیت نسبی یکی از معیارهای مهم اقتصادی جهت برنامه ریزی در تولید و فاکتور مهم در شناخت توانایی بالقوه و بالفعل و نشانگر توانایی استان در تولید محصول است.

با بررسی مزیت نسبی، میزان سودآوری اقتصادی و رقابت پذیری محصولات، شناسایی و در نهایت تخصیص منابع به صورت کارآمدتر و بهینه تر صورت می گیرد. این شاخص سهم ارزش افزوده یک بخش اقتصادی در استان را به تولید ناخالص داخلی استان با سهم ارزش افزوده همان بخش اقتصادی در کشور را به تولید ناخالص داخلی کشور مورد مقایسه قرار می دهد. اگر شاخص مزیت نسبی (RCA) بزرگتر از یک بود، آن بخش در استان دارای مزیت نسبی است و اگر کوچکتر یا مساوی یک بود فاقد مزیت نسبی است. شاخص مزیت نسبی بر مبنای ارزش افزوده بوده و وضعیت بالفعل را اندازه گیری می کند.

در ماده ۱۸ قانون برنامه چهارم، توسعه بخش کشاورزی با محوریت خودکفایی در تولید محصولات اساسی کشاورزی، تأمین امنیت غذایی و اقتصادی نمودن تولید مورد تاکید قرار گرفته است.

میزان مزیت نسبی بخش کشاورزی استان در سال ۱۳۸۵، ۲/۴۲ بوده که در این بخش، جنگلداری ۴/۰۷ بیشترین و زراعت و باغداری با ۲/۲۷ کمترین میزان مزیت نسبی را داشته اند. بدین ترتیب میزان مزیت نسبی بخش کشاورزی در استان دارای وضعیت مناسبی بوده و می توان گفت که بخش کشاورزی یکی از محورهای توسعه استان می باشد.

در مواردی که میزان مزیت نسبی پایین است (مانند بخش زراعت)، به دلیل استراتژیک بودن محصولات، باید سیاستها و برنامهها در جهت هدایت شوند که به خلق مزیت نسبی آن محصول منجر شود.

ضریب مکانیزاسیون:

ضریب مکانیزاسیون بیانگر میزان به کارگیری نیروی محرکه به ازای هر هکتار در بخش کشاورزی بوده و واحد آن اسب بخار در هکتار می باشد.

براساس گزارش وزارت جهاد کشاورزی میزان ضریب مکانیزاسیون در کشور در سال ۱۳۸۳ برابر ۰/۶۳ اسب بخار در هکتار و در سال ۱۳۸۵ حدود ۰/۸ اسب بخار در هکتار بوده و پیش‌بینی گردیده است، تا پایان برنامه چهارم توسعه به ۱/۱۸ اسب بخار در هکتار برسد.

ضریب مکانیزاسیون استان در سال ۱۳۸۶ برابر ۰/۸۲ اسب بخار در هکتار بوده که در سال ۱۳۸۷ به ۰/۹۹ اسب بخار در هکتار رسیده است. در این سال ضریب مکانیزاسیون استان در حد میانگین کشور می باشد و پیش‌بینی برنامه چهارم تحقق پیدا نکرده است.

ضریب مکانیزاسیون یک شاخص کمی است و باید شاخص‌های کیفی نیز همزمان با این شاخص کمی ارتقاء یابند. مفهوم درست مکانیزاسیون کاربرد علم در کشاورزی (به جای به کارگیری ماشین) و تغییر نگرش در مدیریت مزرعه به مدیریت علمی و تلاش در جهت تامین پیشرفت‌های اقتصادی و اجتماعی می باشد.

نسبت مصرف واسطه به ستانده بخش کشاورزی:

یکی از شاخص‌های مهم در بررسی اقتصادی نسبت مصارف واسطه به ارزش افزوده (I/O) است که نشانگر تولید با صرفه اقتصادی یا هزینه تولید در استان است. نسبت مصرف واسطه به ستانده کل بخش کشاورزی استان در سال ۱۳۸۶ برابر ۴۰/۶۶ بوده که در کشور برابر ۳۸/۷۵ می باشد. در این سال زیر بخش زراعت با ۳۰ کمترین میزان شاخص و زیربخش دامداری، مرغداری، پرورش کرم ابریشم و زنبورعسل و شکار با ۵۶/۹۹ بیشترین میزان را داشته‌اند و نشان می دهند که در

بخش کشاورزی، زیربخش زراعت کمترین هزینه تولید و زیربخش دامپروری، شکار و پرورش کرم ابریشم بیشترین میزان را به خود اختصاص داده اند.

در سال ۱۳۸۷ نسبت مصارف واسطه، بخش کشاورزی و زیربخش‌های آن در استان بیشتر از کشور بوده و بدین معنی است که تولید این بخش در استان نسبت به کل کشور پرهزینه تر است که قطعاً باعث متضرر شدن کشاورزان خواهد شد

جدول (۱-۴۲) سطح زیرکشت و میزان تولید محصولات کشاورزی استان

محصولات زراعی						عنوان	
دیم			آبی				
عملکرد در هکتار (کیلوگرم)	تولید (هزار تن)	سطح زیرکشت (هزار هکتار)	عملکرد در هکتار (کیلوگرم)	تولید (هزار تن)	سطح زیرکشت (هزار هکتار)		
۱۱۸۳	۱۹۹/۸	۱۶۸/۹	۸۲۹۳	۶۲۹/۴	۷۵/۹	۱۳۸۶	استان
	۶۵		۸۰۳۲	۴۹۹/۷	۶۲/۲	۱۳۸۷	
۱۱۶۸	۷۳۰۶/۳	۶۲۵۳/۴	۹۵۳۴	۶۳۹۵۸/۴	۶۷۰۷/۸	۱۳۸۶	کشور
۷۹۶	۳۴۲۵	۴۳۰۱	۸۷۱۱	۵۰۹۵۳	۵۸۴۹/۵	۱۳۸۷	

ماخذ: آمارنامه کشاورزی سال‌های ۱۳۸۷ و ۱۳۸۶ و سالنامه آماری استان در سال‌های ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷

جدول (۱-۴۳) مساحت جنگل، مرتع و بیابان در استان (هکتار)

بیابان	مرتع			مساحت جنگل کاری در هر صد کیلومتر مربع	مساحت جنگل	عنوان	
	فقیر (کم تراکم)	متوسط (نیمه تراکم)	خوب (تراکم)				
-	۶۰۴۷۳۵	۴۷۹۷۸۸	۲۷۸۳۵	۱۲/۵	۶۳۴۴۶۱	۱۳۸۶	استان
۳۳۹۲۳	۶۰۴۷۳۵	۴۷۹۷۸۸	۲۷۸۳۵	۱۲/۵	۶۳۴۴۶۱	۱۳۸۷	
۳۲۵۷۹۶۴۱	۵۶۵۷۹۶۷۰	۲۲۵۸۷۴۷۶	۶۹۳۶۷۹۳	۳/۳	۱۴۲۰۲۵۵۹	۱۳۸۶	کشور
۳۲۵۷۹۶۳۲	۵۶۱۴۸۹۵۲	۲۱۴۲۲۹۵۰	۷۱۷۵۰۷۲	۱/۱	۱۴۳۱۸۸۶۹	۱۳۸۷	

ماخذ: سالنامه آماری سال‌های ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ استان و کل کشور

جدول (۴۴-۱) میزان تولید دامی و آبزیان (تن)

عنوان	گوشت قرمز	گوشت مرغ	ماهی	شیر	عسل	تخم مرغ
استان	۱۳۸۶	۱۷۰۴۰	۱۱۱۰	۶۰۴۹۰	۲۵۳/۲	۱۱۹۰
	۱۳۸۷	۱۷۰۰۰	۱۲۱۷	۶۸۲۵۰	۲۶۴	۹۲۵
کشور	۱۳۸۶	۸۶۶۰۰۰	۱۴۶۸۰۰۰	۵۶۲۴۲۲	۸۳۱۲۰۰۰	۷۰۳۴۴۰
	۱۳۸۷	۸۷۰۰۲۰	۱۵۶۵۰۰۰	۵۶۲۴۰۰	۸۷۷۲۰۰۰	۷۲۷۲۰۰

ماخذ: سالنامه آماری کشور و استان در سالهای ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷

سالنامه آماری کشاورزی در سالهای ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷

جدول (۴۵-۱) شاخص‌های کلان بخش کشاورزی استان

سال	شاغلان بخش (هزار نفر)	بهره‌وری نیروی کار (درصد)	ضریب مکانیزاسیون بخش کشاورزی	نسبت سطح زیرکشت آبی به کل سطح زیرکشت (درصد)
۱۳۸۵	۵۲/۸	۰/۳۷	با عمر مفید ۰/۴۲	۲۷/۳۴
			کل تراکتورهای موجود ۰/۷۹	
۱۳۸۶	۵۴/۴	۰/۴۰	با عمر مفید ۰/۶۲	۳۱/۴۷
			کل تراکتورهای موجود ۰/۸۲	
۱۳۸۷	۵۶	۰/۴۲	با عمر مفید ۰/۶۸	۲۹/۵
			کل تراکتورهای موجود ۰/۹۹	

ماخذ: گزارش سازمان جهاد کشاورزی استان

جدول (۱-۴۶) مزیت نسبی (RCA) بخش کشاورزی برحسب گروه‌های اصلی

سال	زراعت و باغداری	دامداری، مرغداری، پرورش کرم ابریشم و زنبور عسل و شکار	جنگلداری	ماهیگیری	کل بخش کشاورزی
۱۳۸۵	۲/۲۷	۲/۷۲	۴/۰۷	۲/۴۲	۲/۴۲

ماخذ: گزارش سازمان جهاد کشاورزی استان ایلام

* توضیح: باتوجه به اینکه آمار بخش کشاورزی کشور در مورد ارزش افزوده منتشر نشده است لذا تکمیل آیت‌ها در سال ۸۶ و ۸۷ مقدر نمی باشد.

جدول (۱-۴۷) نسبت مصرف واسطه به ستانده بخش کشاورزی برحسب گروه‌های اصلی

درصد

سال	زراعت و باغداری	دامداری، مرغداری، پرورش کرم ابریشم و زنبور عسل و شکار	جنگلداری	ماهیگیری	کل بخش کشاورزی
۱۳۸۵	۳۱/۷۸	۴۸	۲۹/۹۹	۳۵/۳۵	۳۷/۸۳
۱۳۸۶	۳۰	۵۶/۹۹	۳۰	۳۵	۴۰/۶۶
۱۳۸۷	۲۹/۹۹	۵۴/۵۱	۳۰	۳۱/۹۹	۴۲/۴۰

ماخذ: گزارش سازمان جهاد کشاورزی استان ایلام

جدول (۴۸-۱) عملکرد شاخص‌های هدف کمی بخش کشاورزی در برنامه چهارم توسعه
براساس سند ملی توسعه استان

عنوان شاخص	واحد اندازه گیری	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷
تولید محصولات زراعی	هزار تن	۷۰۰۱	۶۷۵	۸۲۵	۵۶۵
تولید محصولات باغی	هزار تن	۱۰	۱۰	۷	۸
تولید محصولات دامی	هزار تن	۱۰۳	۱۰۸	۱۲۵	۱۳۶
سهم بخش کشاورزی در اشتغال استان	درصد	۴۱/۳	۳۹/۹	۳۹/۳۷	۳۴/۶۳
عملیات آبخیزداری	هزار هکتار	۲۵/۵	۲۶/۴	۳۳/۹	۳۴/۳
عملیات آب و خاک	هزار هکتار	۸/۱۸	۴/۹۱	۵/۷۸	۱۶/۲۰

ماخذ: گزارش سازمان جهاد کشاورزی استان ایلام

جدول (۴۹-۱) میزان سرمایه گذاری در زمینه حفاظت آبخیزها

(میلیون ریال)

عنوان	اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه ای استان	اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه ای ملی
استان	۱۰۳۵۰	۱۴۰۰۰
	۱۱۶۳۰	۲۳۰۰۰
کشور	-	۵۹۳۹۶۱
	-	۱۰۷۴۳۰۹

ماخذ: سالنامه آماری کشور در سال ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷.

* معاونت برنامه ریزی - دفتر بودجه

۳-۲-۱-۱- صنعت و معدن

در سطح ملی جهت گیری‌های اصلی بخش صنعت شامل، خصوصی سازی، لغو انحصارات، حذف موانع غیر تعرفه ای، اصلاح ساختار تشکیلات و مدیریت صنایع کشور، تاکید بر صنایع نوین و فناوری‌های برتر، تقویت توانایی‌های داخلی، تسهیل و نوسازی صنایع و تجهیز منابع مالی برای توسعه صنعتی (از قبیل تسهیلات داخلی و خارجی، حساب ذخیره ارزی، وجوه اداره شده تکلیفی) و در سطح استان توجه به صنایع نفت و گاز و زیربخشهای پتروشیمی، استفاده از صندوق ذخیره ارزی برای ایجاد و تقویت صنایع کوچک و تبدیلی بوده است.

جواز تاسیس و پروانه بهره برداری:

در سال ۱۳۸۷ تعداد ۲۷۷ جواز تاسیس توسط سازمان صنایع و معادن استان برای ایجاد کارگاه‌های صنعتی صادر شده که نسبت به سال قبل حدود ۵۹/۴ درصد کاهش داشته است.

بیشترین جواز تاسیس مربوط به صنایع، محصولات کانی غیرفلزی با ۳۳/۶ درصد سهم بوده و محصولات توتون و تنباکو، ماشینهای دفتری محاسباتی، ابزار پزشکی و ابزار دقیق سهمی در جواز تاسیس‌های صادر شده سهمی نداشته اند.

از نظر نوع فعالیت صنعتی بیشترین پروانه‌های بهره برداری صادره استان در زمینه محصولات کانی غیرفلزی با ۵۰/۷ درصد، تولید محصولات غذایی و آشامیدنی با ۱۲/۵ درصد و تولید محصولات لاستیکی و پلاستیکی با ۹/۷ درصد به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار داشته اند.

اشتغال:

در سال ۱۳۸۷ میزان اشتغال جدید کارگاههای صنعتی براساس پروانه‌های بهره برداری صادر شده برابر ۱۴۵۵ نفر بوده که بیشترین اشتغال در گروه محصولات کانی غیرفلزی با ۵۷۱ نفر (۳۹/۲ درصد) بوده است. در رده‌های بعدی نیز فرآورده‌های نفتی و کک با ۱۹/۲ درصد، محصولات لاستیکی و پلاستیکی با ۱۶/۸ درصد و محصولات غذایی و آشامیدنی با ۱۲/۲ درصد قرار داشته اند.

سرمایه گذاری:

در سال ۱۳۸۷ میزان سرمایه گذاری جدید کارگاه‌های صنعتی براساس پروانه بهره برداری صادر شده به میزان ۲۸۹۰۴۷۲ میلیون ریال بوده که بیشترین سرمایه گذاری انجام شده در گروه فرآورده‌های نفتی و کک به ارزش ۲۵۰۰۰۰۰ میلیون ریال و برابر ۸۶/۵ درصد بوده است.

ارزش سرمایه گذاری در سال ۱۳۸۶ برابر ۳۳۶۵۷۲ میلیون ریال بوده که در سال ۱۳۸۷ از رشد ۷۵۸/۸ درصدی برخوردار بوده است.

توزیع واحدهای صنعتی و معدنی برحسب نوع فعالیت و مالکیت:

در سال ۱۳۸۶ تعداد کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر استان ۳۲ کارگاه بود که نسبت به سال قبل دارای ۱۴/۳ درصد رشد می باشد و از این تعداد ۲۴ کارگاه ۱۰-۴۹ نفر کارکن، ۵ کارگاه ۵۰-۹۹ نفر کارکن و ۳ کارگاه ۱۰۰ نفر کارکن و بیشتر می باشند.

صنایع مواد غذایی آشامیدنی با ۱۲ کارگاه بیشترین تعداد را داشته و تولید سایر محصولات کانی غیرفلزی با ۹ کارگاه و صنایع تولید مواد و محصولات شیمیایی، تولید محصولات پلاستیکی و لاستیکی، تولید محصولات فلزی بجز ماشین آلات و تجهیزات و تولید مبلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر هر کدام با ۲

کارگاه و تولید منسوجات و تولید وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم تریلر و تولید ابزار پزشکی و ابزار اپتیکی و ابزار دقیق و ساعت‌های مچی و انواع دیگر ساعت هر کدام با یک کارگاه در رده‌های بعدی قرار دارند.

توزیع واحدهای صنعتی برحسب شهرستان و مالکیت:

در سال ۱۳۸۶ از ۳۲ کارگاه صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر استان به ترتیب تعداد ۲۴ کارگاه (۷۵ درصد) در شهرستان ایلام و شهرستانهای دره شهر، دهلران، شیروان چرداول هرکدام با ۲ کارگاه (۶/۳ درصد) و شهرستانهای ایوان و مهران هر کدام با یک کارگاه (۳/۱ درصد) و شهرستان آبدانان فاقد هرگونه کارگاه ۱۰ نفر کارکن و بیشتر در رده‌های بعدی قرار داشته‌اند.

همچنین از نظر مالکیت خصوصی بیشترین واحدهای صنعتی در شهرستان ایلام مستقر بوده‌اند، یعنی قریب به ۷۵ درصد از واحدها در مرکز استان مستقر بوده‌اند.

تعداد شاغلان برحسب نوع فعالیت و شهرستان:

در سال ۱۳۸۶ تعداد شاغلان در کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر استان ۱۶۵۵ نفر بوده که نسبت به سال ۱۳۸۵، ۱۹/۵ درصد رشد نشان می‌دهد. از این تعداد ۴۹/۲ درصد در کارگاه‌های ۱۰۰ نفر کارکن و بیشتر به کار اشتغال داشته‌اند و ۳۲/۴ درصد در کارگاه‌های ۴۹-۱۰ نفر کارکن و ۱۸/۴ درصد در کارگاه‌های ۹۹-۵۰ نفر کارکن اشتغال داشته‌اند.

عملکرد شاخص‌های هدف کمی بخش صنعت و معدن در برنامه چهارم توسعه
استان ایلام

عنوان شاخص‌های کمی	واحد اندازه گیری	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷
سهم بخش صنعت و معدن در تولید ناخالص داخلی	درصد	۳/۳	۳/۸	۳/۸۶	-	-
سهم بخش صنعت و معدن در اشتغال استان	درصد	۴/۸۶	۵/۴	۵/۱	۵/۵۵	۶/۱

شاخص‌های کارگاه‌های متوسط ۴۹-۱۰ نفر کارکن در استان ایلام

عنوان	ارزش افزوده (میلیون ریال)	ارزش تولیدات (میلیون ریال)	شاغلان (هزار نفر)	صادرات (میلیون ریال)	سرنانه سودآوری (هزار ریال)	بهره‌وری نیروی کار (درصد)	میزان سرمایه گذاری (میلیون ریال)	تمرکز نیروی انسانی (درصد)	نسبت مصرف واسطه به ستانده (درصد)	بهره دهی عوامل تولید (درصد)			
										آب	انرژی	کل	
استان	۱۳۸۴	۲۵۶۴۳۳	۷۳۲۶۶	۱۰/۲۵	۱۹۲۶/۶	۱۴۲۹۵۹	۰/۳۳	۴۹۱۱۶۰	۵۰/۸۴	۶۷	۱۰۰	۲/۸	۰/۳۵
	۱۳۸۵	۲۶۳۹۵۸	۷۵۴۱۶	۱۱/۷۲۹	۴۷۲۶	۸۶۷۳۵/۶	۰/۱	۶۵۴۱۵۷	۶۲/۴۲	۶۶	۱۰۰	۲/۷	۰/۲

شاخص‌های کارگاه‌های بزرگ در استان ایلام (۵۰ نفر کارکن و بیشتر)

عنوان	ارزش افزوده (میلیون ریال)	ارزش تولیدات (میلیون ریال)	شاغلان (هزار نفر)	صادرات (میلیون ریال)	سرنانه سودآوری (هزار ریال)	بهره‌وری نیروی کار (درصد)	میزان سرمایه گذاری (میلیون ریال)	تمرکز نیروی انسانی (درصد)	مصرف واسطه به ستانده (درصد)	بهره دهی عوامل تولید (درصد)			
										آب	انرژی	کل	
استان	۱۳۸۴	۱۷۶۱۸۸	۵۱۸۲	۰/۹۹۱	۵۵۴۱۸	۱۰۴۵۸۱	۰/۲۵	۱۰۰۸۶۴	۴۹/۱۶	۶۰	۱۰۰	۳/۹	۰/۳
	۱۳۸۵	۲۱۳۵۱۴	۶۲۷۹۸۴	۱/۰۴۱	۳۰۳۸	۱۲۰۶۵۰	۰/۲۴	۱۰۴۴۹۵۵	۳۷/۵۸	۶۰/۵	۱۰۰	۳/۹	۰/۴

شاخص‌های عمومی بخش صنعت و معدن در استان ایلام

مصرف واسطه به ستانده (درصد)	مزیت نسبی بخش	بهره‌وری نیروی کار (درصد)	صادرات (هزار ریال)	شاغلان بخش (هزار نفر)	ارزش افزوده (میلیون ریال)	عنوان	
۶۵	- تنوع تکنولوژی	۰/۲۹	۵۷۳۴۴/۶	۲/۰۱۶	۴۳۲۶۲۱	۱۳۸۴	استان
	- قابل توسعه بودن بازار مصرف						
	- اشتغالزایی مناسب در کمترین مکان نسبت به سایر بخشها						
	- فن و دانش آوری						
	- ایجاد ارزش افزوده در منابع طبیعی و کشاورزی						
۶۴	- تنوع تکنولوژی	۰/۱۵۳	۷۷۶۴	۲/۷۷	۴۷۷۴۷۲	۱۳۸۵	استان
	- قابل توسعه بودن بازار مصرف						
	- اشتغالزایی مناسب در کمترین مکان نسبت به سایر بخشها						
	- فن و دانش آوری						
	- ایجاد ارزش افزوده در منابع طبیعی و کشاورزی						

فصل چہارم

تجارت خارجی

۱-۲- تعامل فعال با اقتصاد جهانی

۱-۲-۱- تجارت خارجی

حلقه رقابت‌ها در عرصه تجارت هر روز تنگتر و پیچیده تر شده، خلق مزیت‌ها و تولید و صدور کالا و خدمات بر پایه مزیت‌های نسبی محور فعالیت‌های اقتصادی قرار می‌گیرد. بی تردید آینده از آن کسانی خواهد بود که با درایت و تدبیر و به کارگیری مناسب‌ترین روش‌ها و ابزارها، گوی سبقت را از رقیبان بی شمار و قدرتمند در امر تجارت خارجی می‌ربایند.

ما نیز اگر بخواهیم بمانیم، راهی جز تجهیز و تربیت همه عوامل موثر در عرصه‌های تولید و تجارت و تبیین محورهای اصلی برای شناخت کامل از آن را نداریم.

برای رهایی از اقتصاد تک محصولی و متکی به نفت لازم است صادرات غیر نفتی به عنوان اساسی‌ترین محور برنامه توسعه، سر لوحه تمام فعالیت‌های دولت قرار می‌گیرد.

موانع و چالش‌های صادرات:

- (۱) کمبود اطلاعات و دانش فنی
- (۲) قوانین و مقررات و مراحل اجرای آن‌ها به دلایل مختلف برای دست اندرکاران امر صادرات روشن و شفاف نیست و وجود مراحل پیچیده و موانع بسیار در مسیر صادرات
- (۳) پتانسیل‌های بسیار خوب تولیدی در گوشه و کنار کشور به دلیل نبود تشکیلات مناسب صادراتی معطل مانده است.
- (۴) ناهماهنگی بین وزارت خانه‌ها و نهادهای ذیربط
- (۵) نبود یک سیاست راهبردی صادراتی که همه دستگاه‌ها ملزم به اجرای آن باشند.

جدول (۵۰-۱) مقدار و ارزش صادرات انواع کالا (بجز نفت خام) از گمرک استان

ارزش (میلیون ریال)		مقدار (تن)		کالا
۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۶	
۱۸۸۴۲۸۳	۲۲۰۲۸۵۳	۶۶۱۲۶۳	۷۶۳۱۲۳	کالاهای غیر نفتی شامل: محصولات کشاورزی - مصالح ساختمانی - مصنوعات فلزی - محصولات شیشه ای و پلاستیکی

ماخذ: گزارش گمرک استان ایلام

جدول (۵۱-۱) مقدار و ارزش واردات انواع کالا از گمرک استان

ارزش (میلیون ریال)		مقدار (تن)		کالا
۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۶	
۷۵۸	۱۶۵۶۶	۲۱۰	۵۲۰۳	برنج خوراکی

ماخذ: گزارش گمرک استان ایلام

جدول (۵۲-۱) عملکرد شاخص هدف کمی بخش بازرگانی در برنامه چهارم توسعه استان

۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	واحد اندازه گیری	شاخص
۲۴۲۰۸۱۸۵۳	۲۲۹۶۱۳۲۲۷	۱۷۴۰۰۳۹۹۸	۱۴۳۱۵۹۰۷۰	۶۰۰۳۴۵۵۲	دلار	ارزش سالانه صادرات غیرنفتی

ماخذ: گزارش گمرک و بازرگانی استان

ارزش سالانه صادرات غیرنفتی در استان در سال ۱۳۸۷ از نرخ رشد حدود ۵/۴ درصدی نسبت به سال ۱۳۸۶ برخوردار بوده است. با توجه به اینکه گمرک استان ایلام در سالهای اخیر فعالیت خود را شروع کرده و تنها مرز رسمی صادرات از استان، مهران می باشد. گاهاً شرایط داخلی کشور همجوار بر صادرات کالا از مرز مهران تاثیرگذار بوده و در صورت برقراری امنیت در کشور مقابل و اشتراکات مذهبی

و فرهنگی دو کشور در آینده نوید بخش مرزی فعال برای صادرات و واردات بین دو کشور همسایه خواهد بود. هر چند که ایجاد بازارچه مرزی در دهلران مورد تصویب هیئت محترم دولت قرار گرفته اما تا هماهنگی با کشور عراق و توافق روی نقطه مشترک نیازمند هماهنگی‌های بیشتر وزارت خانه‌های کشور و خارجه دو کشور همسایه می باشد و در صورتی که این امر محقق شود صادرات و واردات استان از رونق بیشتری برخوردار خواهد شد.

فصل پنجم

ارتباطات و فناوری اطلاعات

۳-۱- توسعه مبتنی بر دانایی

۱-۳-۱- ارتباطات و فناوری اطلاعات

۱-۳-۱-۱- پست

- سیاست‌های اجرایی بخش

- توسعه و ارتقای کیفی ظرفیت‌های خدمات پستی

- احکام و مواد قانونی

ماده ۵۷ قانون برنامه چهارم: بند الف: دولت موظف است به منظور توسعه ارتباطات و فناوری اطلاعات، تحقق اقتصاد مبتنی بر دانایی و کسب جایگاه برتر منطقه اقدامات زیر را انجام دهد.

دولت موظف است تا پایان برنامه چهارم، به منظور برقراری تسهیلات لازم جهت دسترسی به ارتباطات گسترده با کیفیت و گسترش فرصت‌های نوین خدمات و رشد آن برای آحاد جامعه و خانوارها، موسسات و شرکت‌ها، شبکه ای شدن قلمروها، برپایی و تقویت اقتصاد شبکه ای، زمینه ارتقاء ضریب نفوذ ارتباطات ثابت، سیار و اینترنت کشور را حداقل به ترتیب ۵۰، ۳۵ و ۳۰ درصد جمعیت کشور و همچنین ایجاد ارتباط پر ظرفیت و چند رسانه ای حداقل در شهرهای بالای پنجاه هزار نفر و افزایش ظرفیت خدمات پستی به پست مرسوله بر نفر را فراهم کند.

تعداد دفاتر شهری در سال ۱۳۸۳، ۱۱ دفتر بوده که این تعداد در سالهای بعد افزایش پیدا نکرده چرا که شرکت پست بر استفاده از فن آوری‌های نوین برای ارائه خدمات پستی پرداخته و استان فاقد دفتر پستی بوده است.

جدول (۵۳-۱) شاخص‌های مهم پست استان و مقایسه آن با کل کشور در سالهای ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷

۱۳۸۷

سرانه مرسولات پستی (مرسولات)	تعداد صندوق پستی (به ازاء هر هزار نفر)	دفتر پست روستایی	نمایندگی پستی	آژانس پستی و دفاتر ارتباط شهری	دفتر پستی و اداره مرکزی	سال	
۱۲/۱	۱۷۴۷	۰	۰	۱۱	۱۸	۱۳۸۶	استان
۱۲/۰۶	۱۷۴۶	۰	۰	۱۱	۱۸	۱۳۸۷	
۱۴/۹	۱۵۹۶۲	۶۱۳۴	۶۱۳۴	۲۵۱۳	۱۲۳۴	۱۳۸۶	کشور
۱۴	۱۷۰۹۸	۸۱۰۸	۸۱۰۸	۳۸۸۷	۱۱۷۵	۱۳۸۷	

ماخذ: سالنامه آماری استان در سال‌های ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷

باتوجه به پیش بینی‌های انجام شده در طول برنامه چهارم، مبنی بر ارتقاء سرانه مرسولات تا ۲۰ مرسوله برای هر نفر، تا پایان سال ۸۷ سرانه مرسولات استان به ۱۲/۱ مرسوله رسیده است. همچنین آژانس پستی و دفاتر ارتباط شهری در سال ۸۶، ۱۱ دفتر بوده که در سال ۸۷ تغییری ایجاد نکرده و صندوق‌های پستی شهری و روستایی استان هم ثابت بوده‌اند.

۲-۱-۳-۱- مخبرات

شاخص‌های مهم هدف بخش مخبرات در طول برنامه

- تعداد مشترکین تلفن ثابت و همراه شهری و روستایی
- تعداد تلفن همگانی موجود
- ضریب نفوذ تلفن ثابت و همراه

در بخش تلفن ثابت، تعداد تلفن منصوبه در سال ۸۳ برابر ۱۳۲۴۷۸- سال ۸۴، ۱۵۰۳۰۰ - سال ۸۵، ۱۶۲۰۰۶ - سال ۸۶، ۱۶۷۷۹۲ و در سال ۸۷، ۱۷۶۷۶۰ بوده است. از مجموع تلفن‌های منصوبه در سال ۸۳ تعداد ۱۰۰۲۳۷، در سال ۸۴ تعداد ۱۱۴۲۴۵، در سال ۸۵ تعداد ۱۲۴۵۰۲، در سال ۸۶ تعداد ۱۳۹۴۶۳، و در سال ۸۷ تعداد ۱۴۷۵۰۰ تلفن مشغول به کار بوده است.

- در بخش تلفن همراه تعداد مشترکین در سال‌های ۸۳ تا ۸۷ به ترتیب ۱۹۰۶۵، ۳۲۲۴۵، ۹۴۷۳۶، ۱۶۱۸۶۸ و ۲۲۳۵۷۱ مشترک بوده است.

جدول (۵۴-۱) برخی شاخص‌های مهم مخابرات در سال‌های ۸۶ و ۸۷ در کل کشور و

استان

کشور		استان		عنوان
۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۶	
۲۴۷۰۹۴۴۸	۲۳۹۵۲۰۸۹	۱۷۶۷۶۰	۱۶۷۷۹۲	تلفن ثابت منصوبه
۱۸۷۶۸۴۵۰	۱۷۳۴۸۲۸	۱۴۷۵۰۰	۱۳۹۴۶۳	تلفن مشغول به کار ثابت
۳۳/۹۵	۳۲/۴۵	۳۱/۷	۳۰/۴	ضریب نفوذ تلفن ثابت
۵۳۸۴۵	۵۲۷۸۴	۴۸۸	۴۸۸	روستاهای دارای ارتباط تلفنی
۸۲۰۰	۵۵۹۰	۱۰۸	-	پیشخوان دولت (دفاتر ICT)
۳۱۴۲۳۱۰۴	۲۴۵۰۹۷۱۴	۲۲۳۵۸۳	۱۶۱۸۶۸	تعداد مشترکین تلفن همراه
۴۳/۲	۳۴/۲	۵۱/۲	۲۹/۳	ضریب نفوذ تلفن همراه

ماخذ: سالنامه آماری استان ایلام در سالهای ۸۶ و ۸۷

توسعه دفاتر ICT روستایی و استفاده چند منظوره از این دفاتر با ایجاد زیرساخت‌های جدید ارتباطی از مهمترین برنامه‌های اجرایی شرکت مخابرات برای استفاده هرچه بیشتر از فن آوری ارتباطات بوده است. به همین منظور تعداد دفاتر ICT روستایی در سال ۱۳۸۷ به ۱۰۸ دفتر رسیده است.

در بخش ضریب نفوذ تلفن ثابت همانطور که از جدول پیداست، در استان ضریب مذکور در سال ۸۷، ۴۱/۷ درصد بوده و در کشور ۳۲/۹۵ بوده است. ضریب نفوذ تلفن همراه استان در سال ۸۷ بالاتر از میانگین کشوری است، این ضریب در کشور در سال ۸۷، ۲۹/۳ و در استان در همین سال ۵۱/۲ بوده است.

فصل ششم

آموزش و پژوهش

۲-۳-۱- آموزش و پژوهش

۱-۳-۲- آموزش و پرورش عمومی

در عصر کنونی نظام آموزش و پرورش اعم از رسمی و غیر رسمی در یک فرآیند هدفمند و برنامه ریزی شده درصدد تربیت افراد جهت ایفای نقش شهروندی است که ایفای این نقش بسیار متنوع و حتی در بعضی موارد متعارض، نیازمند مهارت‌های دانشی - بینی و منشی خاص است. در این راستا، اسناد مختلفی همانند سند چشم انداز و برنامه‌های توسعه به عنوان معیار و راهنمای حرکت، تدوین گردیده تا بتوان از طریق سنجش شاخص‌های موردنظر به ارزیابی فعالیت‌ها و تحقق اهداف سند چشم انداز و برنامه اقدام نمود.

جدول (۵۵-۱) تعداد دانش آموزان استان ایلام

سال تحصیلی	تعداد دانش آموزان
۱۳۸۳-۸۴	۱۵۰۶۱۰
۱۳۸۴-۸۵	۱۴۴۷۸۲
۱۳۸۵-۸۶	۱۳۷۳۵۴
۱۳۸۶-۱۳۸۷	۱۲۹۸۸۷
۱۳۸۷-۸۸	۱۲۴۰۹۹

ماخذ: سالنامه آماری استان در سال ۱۳۸۷

در سال تحصیلی ۱۳۸۷-۱۳۸۸ بیشترین تعداد دانش آموزان (۳۶/۹ درصد) در مقطع ابتدایی مشغول به تحصیل بوده و به دنبال آن دوره متوسطه با (۳۴/۴ درصد) و دوره راهنمایی با (۲۹/۷ درصد) در رتبه‌های بعدی قرار گرفته اند. ترکیب جنسی دانش آموزان در سال ۱۳۸۷-۸۸ نسبت به سال‌های گذشته تغییر چندانی نداشته به طوری که ۵۱/۹ درصد از کل دانش آموزان استان را پسران و ۴۸/۱ درصد را دختران تشکیل می دهند.

سهم دختران از جمعیت دانش آموزی سال تحصیلی ۸۸-۱۳۸۷ در مقاطع ابتدایی، راهنمایی و متوسطه (عمومی - پیش دانشگاهی و شبانه) به ترتیب ۳۷/۲ درصد، ۲۳/۹ درصد، و ۳۹ درصد بوده است که این موضوع حکایت از رشد آرام و تدریجی جمعیت دانش آموزی دختران است. البته این اختلاف می تواند ناشی از ترک تحصیل پسران در سنین بالاتر و جاذبه بازار کار برای آنان و از طرفی تغییر سطح نگرش‌های فرهنگی جامعه نسبت به تحصیل دختران باشد.

تعداد دانش آموزان مدارس غیر انتفاعی در سال تحصیلی ۸۸-۸۷ برابر با ۱۲۸۳۱ نفر بوده که ۱۰/۳ درصد از کل جمعیت دانش آموزی را به خود اختصاص داده است و از نظر تعداد دانش آموز نسبت به سال قبل ۸۱/۵ درصد افزایش نشان می دهد. ضمناً از این تعداد ۵۱/۹ درصد آن را پسران و ۴۸/۱ درصد آن را دختران تشکیل داده است. بیشترین تعداد دانش آموزان در مدارس غیر انتفاعی مربوط به مقطع ابتدایی با ۷۱/۱ درصد بوده که نشان می دهد نسبت به سال قبل رشد ۲۲ درصدی داشته است، علاوه بر این، مقاطع متوسطه عمومی و راهنمایی به ترتیب با ۱۴/۷ درصد و ۹/۷ درصد در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

تعداد کل دانش آموزان استان در سال تحصیلی ۸۸-۸۷ برابر با ۱۲۴۰۹۹ نفر بوده که در ۱۳۱۴ آموزشگاه و در ۵۶۸۵ کلاس مشغول به تحصیل بوده اند. یکی از شاخص‌های مربوط به آموزش و پرورش، نسبت دانش آموز به کارکنان آموزشی است. که ۱۰/۵ درصد در سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶، به ۱۰/۸ درصد در سال تحصیلی ۸۸-۱۳۸۷ رسیده است. بنابراین تغییری در کادر آموزشی نسبت به جمعیت دانش آموزی ایجاد نشده است.

تراکم دانش آموز در کلاس دایر (نفر):

این شاخص که تعداد دانش آموزان موجود و کلاس فیزیکی را نشان می دهد براساس آمار و اطلاعات برای سال تحصیلی ۸۸-۱۳۸۷، ۲۲/۹ نفر بوده که حاکی از بهبود این شاخص نسبت به سال تحصیلی قبل است.

۲-۲-۳-۱- آموزش عالی

دانشجویان:

از کل ۲۸۶۰۹ نفر دانشجویان دانشگاهها و مراکز آموزشی عالی استان در سال تحصیلی ۸۸-۱۳۸۷، ۶۰/۳ درصد در دانشگاهها و مراکز آموزش عالی دولتی و ۳۹/۷ درصد در دانشگاه آزاد اسلامی مشغول به تحصیل بوده اند. از این تعداد دانشجو سهم دانشجویان زن با ۱۵۲۸۵ نفر برابر با ۵۳/۴ درصد و سهم دانشجویان مرد با تعداد ۱۳۳۲۷ نفر برابر با ۴۶/۷ درصد می باشد. بیشترین تعداد دانشجو، در مقطع کارشناسی مشغول به تحصیل بوده اند (۶۵/۶ درصد).

تعداد دانشجویان آموزش عالی به تفکیک گروههای تخصصی در سال ۸۸-۱۳۸۷ در رشته علوم انسانی با ۶۰/۲ درصد و علوم پزشکی با ۰/۷ درصد به ترتیب بیشترین و کمترین نسبت را به خود اختصاص داده اند. در ضمن بیشترین نرخ رشد در سال تحصیلی ۸۸-۱۳۸۷ مربوط به علوم پزشکی با ۱۶۶/۵ درصد و کمترین آن با ۶۱/۹ درصد مربوط به گروه فنی و مهندسی می باشد.

پذیرفته شدگان:

پذیرفته شدن دانشگاهها و مراکز آموزشی عالی استان در سال ۸۸-۱۳۸۷ نسبت به سال قبل (۱۹/۲ درصد) کاهش داشته و سهم پذیرفته شدگان زن ۵۱/۸ درصد بوده که بیشتر از پذیرفته شدگان مرد بوده است. همچنین سهم پذیرفته شدگان دانشگاه آزاد اسلامی ۴۹/۳ درصد در مقابل ۵۰/۷ درصد پذیرفته شدگان دانشگاههای دولتی بوده است.

دانش آموختگان:

از کل فارغ التحصیلان دانشگاه‌های استان در سال ۸۸-۱۳۸۷ سهم فارغ التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی ۵۵ درصد و سهم سایر مراکز آموزش عالی ۴۵ درصد بوده است، که نسبت به سال قبل از آن، فارغ التحصیلان دانشگاه آزاد ۴۷ درصد و سایر دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی ۵۳ درصد افزایش یافته است. در مجموع تعداد فارغ التحصیلان دانشگاه‌های استان نسبت به سال گذشته از رشد حدود ۹/۳ درصدی برخوردار بوده است. از بین فارغ التحصیلان دانشگاه‌های استان در سال ۸۸-۱۳۸۷ حدود ۵۵ درصد مرد و ۴۵ درصد زن بوده‌اند.

کارکنان آموزشی:

یکی از شاخص‌های مهم و کلیدی مربوط به این بخش نسبت دانشجوی به کارکنان آموزشی می باشد. نسبت دانشجوی به کارکنان آموزشی تمام وقت و حق التدریسی دانشگاه آزاد اسلامی حدود ۴۰ نفر و برای سایر دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی حدود ۲۳/۱ نفر می باشد. تعداد کارکنان آموزشی غیر هیئت علمی و حق التدریس در دانشگاه‌های دولتی و دانشگاه آزاد اسلامی اندکی افزایش یافته است.

جدول (۵۷-۱) تعداد دانشجویان آموزش عالی استان ایلام برحسب سطوح تحصیلی

درصد تغییرات	۱۳۸۷-۸۸		۱۳۸۶-۸۷		دوره‌های آموزشی	مراکز آموزشی
	درصد	تعداد	درصد	تعداد		
۱۹/۵	۱۰۰	۲۸۶۰۹	۱۰۰	۲۳۹۳۲	جمع	جمع مراکز
۳۵/۶	۳۲/۹	۹۴۱۶	۲۹	۶۹۴۲	کاردانی	
۱۲/۱	۶۵/۵	۱۸۷۶۰	۶۹	۱۶۷۳۷	کارشناسی	
۰	۰/۸۳	۲۴۰	۱	۲۴۰	کارشناسی ارشد	
۰	۰/۷۴	۲۱۳	۱	۲۱۳	دکترای حرفه ای و تخصصی	
۱۵/۶	۱۰۰	۱۷۲۵۹	۱۰۰	۱۴۹۲۵	جمع	دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی (به استثنای دانشگاه آزاد اسلامی)
-۳۲/۲	۹/۸	۱۶۹۱	۱۷	۲۵۳۲	کاردانی	
۲۶/۶	۸۷/۶	۱۵۱۱۵	۸۰	۱۱۹۴۰	کارشناسی	
۰	۱/۴	۲۴۰	۱/۶	۲۴۰	کارشناسی ارشد	
۰	۱/۲	۲۱۳	۱/۴	۲۱۳	دکترای حرفه ای و تخصصی	
۲۳/۳	۱۰۰	۱۱۳۵۰	۱۰۰	۹۲۰۷	جمع	دانشگاه آزاد اسلامی
۷۵/۲	۶۸/۱	۷۷۲۵	۴۷/۹	۴۴۱۰	کاردانی	
-۲۴/۴	۳۱/۹	۳۶۲۵	۵۲/۱	۴۷۹۷	کارشناسی	
-	-	-	-	-	کارشناسی ارشد	
-	-	-	-	-	دکترای حرفه ای و تخصصی	

ماخذ: سالنامه آماری استان ایلام سال‌های ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷

جدول (۵۸-۱) تعداد دانشجویان آموزش عالی به تفکیک گروه‌های تخصصی

درصد تغییرات	۱۳۸۷-۸۸		۱۳۸۶-۸۷		مراکز آموزشی
	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۱۹/۵	۱۰۰	۲۸۶۰۹	۱۰۰	۲۳۹۳۲	جمع
-۸۲	۰/۷۴	۲۱۳	۵	۱۱۸۸	علوم پزشکی
۲۳/۵	۶۰/۲	۱۷۲۲۰	۵۸/۲	۱۳۹۳۸	علوم انسانی
۱۴/۳	۸/۲	۲۳۳۵	۸/۵	۲۰۴۲	علوم پایه
۸۸	۱۶/۲	۴۶۲۷	۱۰/۳	۲۴۶۰	فنی و مهندسی
۲۱/۲	۱۴/۶	۴۱۷۴	۱۴/۴	۳۴۴۴	کشاورزی و دامپزشکی
-۹۵/۳	۰/۱۳	۴۰	۳/۶	۸۶۰	هنر

ماخذ: سالنامه آماری استان ایلام سالهای ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷

جدول (۵۹-۱) تعداد پذیرفته شدگان آموزش عالی استان ایلام برحسب سطوح

تحصیلی

درصد تغییرات	۱۳۸۷-۸۸		۱۳۸۶-۸۷		دوره‌های آموزشی	مراکز آموزشی
	درصد	تعداد	درصد	تعداد		
-۱۶/۲	۱۰۰	۶۹۲۵	۱۰۰	۸۲۶۸	جمع	جمع مراکز
۹/۴	۵۱/۴	۳۵۵۷	۳۹/۳	۳۲۴۷	کاردانی	
-۳۱/۹	۴۶/۸	۳۲۲۹	۵۷/۵	۴۷۵۴	کارشناسی	
-۵۳/۲	۱/۲	۸۱	۲/۱	۱۷۳	کارشناسی ارشد	
-۴۸/۹	۰/۷	۴۸	۱/۱	۹۴	دکترای حرفه ای و تخصصی	
-۲۴/۷	۱۰۰	۳۵۰۷	۱۰۰	۴۶۵۸	جمع	دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی (به استثنای دانشگاه آزاد اسلامی)
۴۹/۹	۳۴/۱	۱۱۹۶	۱۷/۱	۷۹۸	کاردانی	
۳۸/۹	۶۲/۲	۲۱۸۲	۷۶/۸	۳۵۷۷	کارشناسی	
۵۳/۲	۲/۳	۸۱	۳/۷	۱۷۳	کارشناسی ارشد	
-۵۶/۴	۱/۴	۴۸	۲/۴	۱۱۰	دکترای حرفه ای و تخصصی	
-۵/۷	۱۰۰	۳۴۱۸	۱۰۰	۳۶۲۶	جمع	دانشگاه آزاد اسلامی
-۳/۶	۶۹/۱	۲۳۶۱	۶۷/۵	۲۴۴۹	کاردانی	
-۱۰/۲	۳۰/۹	۱۰۵۷	۳۲/۵	۱۱۷۷	کارشناسی	
-	-	-	-	-	کارشناسی ارشد	
-	-	-	-	-	دکترای حرفه ای و تخصصی	

ماخذ: همان

جدول (۶۰-۱) تعداد فارغ التحصیلان آموزش عالی استان ایلام بر حسب سطوح

تحصیلی

درصد تغییرات	۱۳۸۷-۸۸		۱۳۸۶-۸۷		دوره‌های آموزشی	مراکز آموزشی
	درصد	تعداد	درصد	تعداد		
۹/۸	۱۰۰	۳۳۱۶	۱۰۰	۳۰۲۱	جمع	جمع مراکز
-۱۵/۷	۳۵	۱۱۶۱	۴۵/۶	۱۳۷۷	کاردانی	
۲۹/۱	۶۳/۷	۲۱۱۳	۵۴/۲	۱۶۳۷	کارشناسی	
۵۰۰	۱/۳	۴۲	۰/۲	۷	کارشناسی ارشد	
-	-	-	-	-	دکترای حرفه ای و تخصصی	
-۵/۴	۱۰۰	۱۵۱۶	۱۰۰	۱۶۰۳	جمع	دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی (به استثنای دانشگاه آزاد اسلامی)
-۴۸/۶	۷/۳	۱۱۰	۱۳/۳	۲۱۴	کاردانی	
-۱/۳	۹۰	۱۳۶۴	۸۶/۲	۱۳۸۲	کارشناسی	
۵۰۰	۲/۷	۴۲	۰/۴	۷	کارشناسی ارشد	
-	-	-	-	-	دکترای حرفه ای و تخصصی	
۲۵-۱	۱۰۰	۱۸۰۰	۱۰۰	۱۴۳۹	جمع	دانشگاه آزاد اسلامی
-۹/۶	۵۸/۴	۱۰۵۱	۸۰/۸	۱۱۶۳	کاردانی	
۱۷۱/۴	۴۱/۶	۷۴۹	۱۹/۲	۲۷۶	کارشناسی	
-	-	-	-	-	کارشناسی ارشد	
-	-	-	-	-	دکترای حرفه ای و تخصصی	

ماخذ: سالنامه آماری استان ایلام - سالهای ۱۳۸۶-۱۳۸۷

جدول (۶۱-۱) کارکنان آموزشی تمام وقت و حق التدریس دانشگاه‌ها و مراکز آموزش

عالی

مراکز آموزشی	پایه علمی	۸۶-۸۷	۸۷-۸۸	درصد تغییرات
دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی (به استثنای دانشگاه آزاد اسلامی)	استاد	-	-	-
	دانشیار	-	۱	
	استادیار	۱۱	۱۰۹	۸۹۰/۹
	مربی	۱۳۶	۹۵	-۳۰/۱
	مربی آموزشیار	۱۵۷	۳	-۹۸/۱
	جمع	۳۰۴	۲۰۸	-۳۱/۶
	غیرهیئت علمی و حق التدریس	۱۶۱	۳۲۵	۱۰۱/۹
دانشگاه آزاد اسلامی	استاد	۱	-	
	دانشیار	-	-	-
	استادیار	۵	۱۰	۱۰۰
	مربی	۱۶۴	۱۶۴	۰
	مربی آموزشیار	۴	۴	۰
	جمع	۱۷۳	۱۷۸	۲/۹
	غیرهیئت علمی و حق التدریس	۹۱	۱۰۹	۱۶/۵

ماخذ: سالنامه آماری استان ایلام در سالهای ۱۳۸۶-۱۳۸۷

فصل هفتم

آمایش سرزمین و توازن منطقه‌ای

۲-۲- آمایش سرزمین و توازن منطقه ای

نظام درآمد - هزینه استان:

در راستای توسعه و تعادل منطقه ای، تمرکززدایی و اصلاح ساختار دولت در محدوده استانی ساز و کار اجرایی نظام درآمد - هزینه استانها حاوی ۱۳ ماده در فصل هشتم قانون برنامه سوم توسعه فراهم شد. در برنامه چهارم توسعه نیز تهیه و تدوین اسناد ملی توسعه استانها ایجاد نظام تنظیم بودجه استانها، تمرکز زدایی در زمینه وظایف عمرانی دولت، وابسته کردن اعتبارات تملک داراییهای سرمایه ای استانی هر استان به درآمد آن استان، واگذاری اختیار تعیین اولویتهای سرمایه گذاری در بخشهای مختلف به نهادهای استانی و تهیه برنامه عملیاتی توسعه استان، شش رویکرد مهم در نظام برنامه ریزی و بودجه ریزی کشور به شمار می روند که در قانون برنامه چهارم توسعه در قالب بخشی از مواد قانونی فصل ششم با عنوان آمایش سرزمین و توازن منطقه ای در راستای تقویت نظام درآمد - هزینه تجلی یافته است.

اجزای نظام درآمد - هزینه را برنامه ریزی و اجرا، درآمد و بودجه ریزی و نظارت تشکیل می دهند که در قانون برنامه چهارم مواد ۷۰، ۷۱ و ۷۷ قانون برنامه سوم که برنامه ریزی نظام درآمد- هزینه را شامل می شود در قالب ماده ۸۳ تنفیذ شده است.

آیین نامه این مواد در سال ۱۳۷۹ به تصویب هیئت محترم وزیران رسید به نحوی که شورای برنامه ریزی و توسعه استان به ریاست استاندار به منزله نهاد تصمیم گیر و کارگروههای تخصصی آن بعنوان نهادهای مشاوره ای تصمیم ساز در استانها استقرار یافتند. در سال ۱۳۸۲، ۱۳۸۴، ۱۳۸۵ و ۱۳۸۷ آیین نامه یاد شده اصلاح و آیین نامههای جدید مقرر می دارند که درصد معینی از درآمدهای واریزی به خزانه معین هر استان در قالب بودجه سنواتی به تامین اعتبارات هزینه ای و سرمایه ای همان استان اختصاص یابند. در یک نگاه کلی می توان گفت که این

ضرایب برای استان‌های توسعه یافته و یا برخوردار کمتر از ۱۰۰ و برای استان‌های کمتر توسعه یافته بیشتر از ۱۰۰ می باشند. این ضرایب برای استان ایلام و براساس ارقام مصوب در قانون بودجه سنواتی در سال‌های ۱۳۸۴، ۱۳۸۵، ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ به ترتیب ۲۷۶، ۴۰۳، ۲۷۰ و ۲۴۲ درصد بوده است.

مقایسه این شاخص در استان‌های کشور نشان می دهد که استان ایلام در سال ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ در رتبه ۲ و ۵ کشور قرار داشته است. این بدان معنی است که استان ایلام در زمره استان‌های کمتر توسعه یافته کشور محسوب می شود. این در حالی است که برخی از استان‌های دیگر که ضریب برداشت کم تری دارند، استان‌های صنعتی کشور محسوب می شوند.

ولی استان ایلام باتوجه به بی توجهی‌های قبل از انقلاب و جنگ تحمیلی که خسارات فراوانی را بر استان تحمیل کرد از این ویژگی بیشتر برخوردار گردیده است. باتوجه به اینکه خیلی از استانهای کشور در اوائل پیروزی انقلاب با قیمت مناسب روز از سرمایه گذاری در بخش‌های مختلف برخوردار گردیدند اما استان ایلام به واسطه مرز طولانی با کشور عراق و هشت سال دفاع مقدس از این مزیت بهره ای نبرده است بنظر می رسد باید دولتمردان عزم خود را برای توجه بیشتر به این خطه و شتاب در توسعه آن جزم نمایند چرا که جبران هشت سال عدم سرمایه گذاری و تخریب زیرساخت‌ها در جنگ با این ضرایب مرتفع نخواهد شد.

ماده ۷۱ تنفیذ شده از برنامه سوم به وظایف شورای برنامه ریزی و توسعه استان‌ها در حوزه‌های مختلف برنامه ریزی و بودجه ریزی میان مدت و کوتاه مدت می پردازد و مواد ۷۸ و ۷۹، ۸۰، ۸۱، ۸۲ و ۸۳ قانون برنامه چهارم به بعد مالی نظام درآمد - هزینه استان پرداخته است.

ضریب برداشت:

غیرمتمرکز کردن امور برنامه ریزی و بودجه ریزی هر استان به منظور شتاب بخشیدن به فرآیند توسعه در چارچوب اسناد ملی توسعه استان‌ها و سند بودجه سالانه استان‌ها از مهم ترین اهداف مواد قانونی فصل ششم قانون برنامه چهارم توسعه (آمایش سرزمین و توازن منطقه ای) است. تقویت نهادها و سازوکارهای قانونی نظام درآمد - هزینه استان برای دستیابی به چنین اهدافی لازم است. بر همین مبنا، شورای برنامه ریزی و توسعه استان‌ها و کارگروه‌های تخصصی آن نقش اساسی را در هدایت فرآیند توسعه، اصلاح ساختار مدیریتی و اداری استان، کماکان دارا هستند و نهادهای تامین و تخصیص منابع در قالب ستاد درآمد و تجهیز منابع استان و کمیته تخصیص اعتبارات به فعالیت خود ادامه می دهند. همچنین برداشت از درآمدهای استانی که براساس میزان توسعه یافتگی و عدم توسعه یافتگی استان‌ها شکل گرفته است میزان اعتبارات استانی در استان‌ها را مشخص می کند.

منطق نظام درآمد - هزینه استان، وابسته کردن اعتبارات استانی به درآمدهای استان است. ماده ۷۸ قانون برنامه چهارم، حکم قانونی سقف اعتبارات هزینه ای و تملک دارایی‌های سرمایه ای استانی هر استان را تعیین می کند. به طور مشخص جدول ذیل نسبت اعتبارات تملک دارایی سرمایه ای به درآمدهای استان در استان‌های کشور را در خلال سالهای ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۷ به ترتیب، نزولی نشان می دهد.

جدول (۷-۲) نسبت اعتبارات تملک دارایی سرمایه ای به درآمدهای استانی در

استان‌های کشور طی سالهای ۸۷-۱۳۸۴ (درصد)

ردیف	نام استان	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷
۱	کهگیلویه و بویراحمد	۳۰۹	۴۰۰	۳۸۰	۴۰۴
۲	خراسان جنوبی	۳۱۶	۳۷۴	۲۳۹	۲۸۷
۳	سیستان و بلوچستان	۲۷۷	۲۹۱	۲۳۵	۲۵۹
۴	کردستان	۲۱۵	۲۶۳	۲۰۹	۲۴۴
۵	ایلام	۲۷۶	۴۰۳	۲۷۰	۲۴۲
۶	خراسان شمالی	۳۱۱	۳۵۳	۳۱۴	۲۳۱
۷	چهارمحال و بختیاری	۲۰۵	۲۵۷	۱۹۰	۲۲۸
۸	کرمانشاه	۱۶۲	۲۲۷	۱۸۶	۲۰۲
۹	لرستان	۱۷۷	۲۱۲	۱۶۶	۱۸۹
۱۰	گلستان	۱۸۵	۲۱۶	۱۶۲	۱۸۱
۱۱	همدان	۱۳۰	۱۶۲	۱۴۳	۱۷۸
۱۲	اردبیل	۱۵۳	۱۸۳	۱۴۲	۱۵۸
۱۳	آذربایجان غربی	۱۰۱	۱۳۵	۱۳۵	۱۵۲
۱۴	خوزستان	۹۲	۱۱۸	۱۲۰	۱۲۵
۱۵	کرمان	۸۲	۱۰۳	۷۵	۱۱۰
۱۶	گیلان	۷۴	۹۵	۸۱	۱۰۷
۱۷	بوشهر	۶۱	۷۳	۷۲	۱۰۲
۱۸	زنجان	۱۲۱	۱۲۸	۱۰۴	۱۰۰
۱۹	هرمزگان	۷۴	۹۷	۹۱	۱۰۰
۲۰	سمنان	۹۹	۱۰۳	۸۶	۹۹
۲۱	فارس	۶۶	۹۳	۸۵	۹۸
۲۲	آذربایجان شرقی	۶۷	۸۵	۷۲	۹۳
۲۳	خراسان رضوی	۵۵	۸۷	۷۹	۹۲
۲۴	قم	۸۱	۱۰۵	۸۸	۹۰
۲۵	مازندران	۷۰	۸۵	۷۳	۸۸
۲۶	یزد	۶۶	۸۷	۷۲	۶۱
۲۷	قزوین	۵۷	۶۳	۶۵	۵۹
۲۸	مرکزی	۶۵	۷۸	۶۵	۵۸
۲۹	اصفهان	۳۰	۴۳	۳۵	۴۰
۳۰	تهران	۴	۱۴	۱۵	۶

درآمدهای استانی و اعتبارات استان:

درآمدهای استانی:

منابع عمومی استان شامل درآمدهای مالیاتی و غیر مالیاتی (درآمد حاصل از انحصارات و مالکیت دولت، درآمدهای حاصل از خدمات و فروش کالا، درآمد حاصل از جرائم و خسارات درآمدهای متفرقه، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای، فروش ساختمان‌ها و تاسیسات دولتی و فروش و واگذاری اراضی) است. در سال ۱۳۸۴ درآمد مصوب عمومی استان ۲۳۱۲۳۴ میلیون ریال بوده که در سال ۱۳۸۵، ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ به ترتیب ۲۴۳۵۹۴، ۳۹۷۴۷۸ و ۵۰۳۹۹۳ افزایش یافته است. یکی از شاخص‌های نشان دهنده پشتوانه مالی و ثبات درآمدی استان نسبت درآمدهای مالیاتی به کل درآمدهای استان است. این نسبت برای مقادیر مصوب طی سال‌های مزبور به ترتیب ۸۸/۸، ۷۴/۴، ۸۳/۲ و ۸۵/۲ درصد و عملکرد به ترتیب ۸۴/۵، ۸۴/۳، ۸۲ و ۸۵/۷ درصد بوده که در سال ۱۳۸۷ وضعیت این شاخص نسبت به سال قبل در عملکرد ۳/۷ درصد افزایش داشته است. بعبارت دیگر نقش نظام مالیاتی در اقتصاد استان نسبت به سال قبل از آن بیشتر شده است.

خودکفایی مالی:

ماده ۲ قانون برنامه چهارم توسعه بیان می‌کند که به منظور برقراری انضباط مالی و بودجه‌ای طی سال‌های برنامه، دولت مکلف است، سهم اعتبارات هزینه‌ای تامین شده از محل درآمدهای نفت دولت را به گونه‌ای افزایش دهد که تا پایان برنامه چهارم اعتبارات هزینه‌ای دولت به طور کامل از طریق درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدهای غیرنفتی تامین شود. شاخص خودکفایی بودجه‌ای که نشان از پشتوانه مالی استان‌ها در انجام فعالیت‌های هزینه‌ای دارد که در این قسمت مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. این شاخص از نسبت درآمدهای استانی به اعتبارات هزینه‌ای استانی بدست می‌آید. در صورتی که مقدار این شاخص بزرگتر از ۱۰۰

باشد، نشان می دهد استان در زمینه تامین اعتبارات هزینه ای خودکفا بوده و تنها برای انجام عملیات عمرانی استانی از اعتبارات ملی استفاده می کند.

این نسبت برای مقادیر مصوب طی سالهای ۱۳۸۴، ۱۳۸۵، ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ به ترتیب ۱۸/۳، ۱۰/۱، ۲۱/۵ و ۵۶/۸ درصد و در عملکرد به ترتیب ۱۷/۷، ۱۵/۵، ۲۴/۵ و ۵۷/۹ درصد بوده است.

مقادیر این شاخص تا سال ۱۳۸۷ نشان می دهد که استان در زمینه تامین اعتبارات هزینه ای فاصله زیادی تا خودکفایی دارد. از دلایل عمده وضعیت نامساعدتر این شاخص در سال ۱۳۸۵ رشد تقریباً ۶۰ درصدی اعتبارات هزینه ای استان نسبت به سال ۱۳۸۴ می باشد که می تواند ناشی از افزایش حقوق و مزایای پرسنلی و به ویژه افزایش حجم کارکنان دولت در استان باشد. این رشد در سال ۱۳۸۶ نسبت به سال قبل آن ۱۴/۴ درصد کاهش داشته است در سال ۱۳۸۷ باتوجه به کاهش اعتبارات هزینه ای استانی به علت ملی شدن بودجه سازمان آموزش و پرورش و بنیاد شهید و امور ایثارگران این شاخص کارایی لازم را ندارد.

شاخص خودکفایی مالی برای اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای، نشان از پشتوانه مالی استان ها در انجام فعالیت های عمرانی دارد. این شاخص از نسبت درآمدهای استانی به اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای استانی بدست می آید. باتوجه به نقش درآمدهای استانی براساس حکم ماده ۷۶ قانون برنامه سوم توسعه کشور، در محاسبه شاخص یاد شده فقط اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای لحاظ شده و اعتبارات هزینه ای استانی در مخرج کسر شاخص یاد شده قرار نگرفته است.

در صورتی که مقدار این شاخص بزرگتر از صد باشد، نشان می دهد استان در زمینه تامین اعتبارات عمرانی خود، خودکفا بوده است و برای انجام عملیات عمرانی استانی نه تنها از اعتبارات ملی استفاده نمی کند بلکه براساس ضوابط آیین نامه های

ماده ۷۶ قانون برنامه سوم توسعه و ماده ۷۸ قانون برنامه چهارم توسعه کشور، درصدی از درآمدهای استانی را به استانهای محروم کشور اختصاص می دهد. نسبت درآمدهای استانی به اعتبارات تملک داراییهای سرمایه ای طی چهار سال اخیر برای مقادیر مصوب به ترتیب ۲۲/۶، ۱۳/۱، ۲۰/۸ و ۲۰/۳ درصد و در عملکرد به ترتیب ۲۳/۰۱، ۱۷/۷، ۲۴/۰۳ و ۲۰/۶ درصد بوده است. باتوجه به ضریب برداشت استان ایلام از استانهای کمتر توسعه یافته محسوب شده و از کل درآمدهای استانی خود استفاده نموده است.

نسبت درآمدهای استانی به کل اعتبارات تملک داراییهای سرمایه ای و هزینه ای طی چهار سال اخیر برای مقادیر مصوب به ترتیب ۱۰/۸، ۶/۷، ۱۱/۵ و ۱۵/۶ درصد و در عملکرد به ترتیب ۱۱/۸، ۹، ۱۳/۳ و ۱۵/۸ درصد بوده است که نشان از عدم خودکفایی مالی است. افزایش این شاخص در سال ۱۳۸۷ نیز مربوط به کاهش مقدار اعتبارات هزینه ای استان ناشی از ملی شدن بودجه سازمان آموزش و پرورش و بنیاد شهید انقلاب اسلامی می باشد.

کارایی مالیاتی:

به منظور بررسی نقش و جایگاه درآمدهای مالیاتی در تولید ناخالص داخلی استان از شاخص کارایی مالیاتی استفاده می شود. این شاخص از نسبت درآمدهای مالیاتی بر تولید ناخالص داخلی بدون نفت به دست می آید. در کشورهای توسعه یافته که ساختار بودجه دولت به درآمدهای مالیاتی بسیار وابسته است. بالا بودن این شاخص (۲۰ تا ۴۰ درصد) نشان از رضایتمندی مردم در بهره مندی از کالا و خدمات عمومی می باشد. این امر بیانگر این واقعیت است که نظام مالیاتی نقش خود را در خصوص ایجاد عدالت و توزیع عادلانه درآمد و سایر اهداف مالیاتی به خوبی ایفا می کند. این شاخص در استان ایلام برای مقادیر عملکرد در سال ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶ به ترتیب ۱/۷، ۱/۶ و ۳/۲ درصد بوده است که در مجموع نشان

می‌دهد نقش درآمدهای مالیاتی استان در تولید ناخالص داخلی آن چندان قابل توجه نمی باشد. لازم به یادآوری است به دلیل نبود حساب‌های اقتصادی در سال ۱۳۸۷ این شاخص در سال مزبور قابل محاسبه نمی باشد.

جدول (۸-۲) شاخص‌های درآمدی و اعتبارات استانی

خودکفایی مالی			درآمدهای مالیاتی	درآمدهای مالیاتی	سال
اعتبارات کل	اعتبارات تملک	اعتبارات هزینه‌ای	استان به کل اعتبارات استانی	استان به کل درآمدهای استانی	
۲/۱۴۳/۱۲۲	۱/۰۲۲/۰۵۹	۱/۱۲۱/۰۶۳	۹/۲۸	۸۴/۵۵	۱۳۸۴
۳/۶۵۶/۳۷۵	۱/۸۶۲/۲۳۷	۱/۷۹۴/۱۳۸	۷/۵۹	۸۴/۳۴	۱۳۸۵
۳/۴۴۸/۳۶۸	۱/۹۱۲/۶۹۴	۱/۵۳۵/۶۷۴	۱۰/۹۳	۸۲/۰۱	۱۳۸۶
۳/۲۳۷/۸۵۹	۲/۴۸۱/۷۴۲	۷۵۶/۱۱۷	۱۳/۵۳	۸۵/۷۳	۱۳۸۷
-۶/۱	۲۹/۸	-۵۰/۸	۳	۴	درصد تغییرات ۸۷ نسبت به ۸۶

ماخذ: اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان

در مجموع طی سالهای یاد شده عملکرد درآمدهای عمومی استان به ترتیب ۱۴۱، ۸۳، ۱۲۴ و ۹۸ درصد بوده است. جدول ذیل مقادیر درآمدهای مصوب و عملکرد را طی سالهای یاد شده به تفکیک درآمدهای مالیاتی و غیر مالیاتی نشان می دهد.

جدول (۹-۲) درآمدهای عمومی استان برحسب مصوب و عملکرد طی سالهای ۸۷-

۱۳۸۴

میلیون ریال

درآمد (عملکرد)						درآمد (مصوب)		سال
کل		غیرمالیاتی		مالیاتی		غیر مالیاتی	مالیاتی	
درصد تحقق	مبلغ	درصد تحقق	مبلغ	درصد تحقق	مبلغ			
۱۰۲	۲۳۵۲۱۶	۱۴۱	۳۶۳۵۰	۹۷	۱۹۸۸۶۶	۲۵۷۹۷	۲۰۵۴۳۷	۱۳۸۴
۱۳۵	۳۲۹۰۸۷	۸۳	۵۱۵۴۴	۱۵۳	۲۷۷۵۴۳	۶۲۳۸۴	۱۸۱۲۱۰	۱۳۸۵
۱۱۶	۴۵۹۷۱۴	۱۲۴	۸۲۷۱۵	۱۱۴	۳۷۶۹۹۸	۶۶۷۵۳	۳۳۰۷۲۵	۱۳۸۶
۱۰۱	۵۱۰۹۰۸	۹۸	۷۲۹۱۶	۱۰۲	۴۳۷۹۹۲	۷۴۵۷۶	۴۲۹۴۱۷	۱۳۸۷

ماخذ: همان

عملکرد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه ای استان طی سالهای ۸۷-۱۳۸۴

میلیون ریال

مصوب			سال
کل	هزینه ای	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	
۱۴۴۲۱۱۴	۸۰۷۸۵۸	۶۳۴۲۵۶/۳۷	۱۳۸۴
۲۲۷۴۱۰۷	۱۲۰۸۸۹۶	۱۰۶۵۲۱۱	۱۳۸۵
۲۲۴۳۹۶۴	۱۱۶۹۵۹۶	۱۰۷۴۳۶۸	۱۳۸۶
۱۶۰۸۰۲۲	۳۸۶۱۹۳	۱۲۲۱۸۲۹	۱۳۸۷

عملکرد						سال
کل		هزینه ای		تملك دارایی‌های سرمایه ای		
درصد تحقق	اعتبار	درصد تحقق	اعتبار	درصد تحقق	اعتبار	
۹۷/۹۷	۱۴۱۲۸۵۵/۰۸	۱۰۰	۸۰۷۸۵۸	۹۵/۳۸	۶۰۴۹۹۷/۰۸	۱۳۸۴
۹۱/۱۹۶	۲۰۷۳۹۰۵/۳۸	۱۰۰	۱۲۰۸۸۹۶	۸۱/۲	۸۶۵۰۰۹/۳۸	۱۳۸۵
۸۹/۶	۲۰۱۰۸۰۵/۰۱	۱۰۰	۱۱۶۹۵۹۶	۷۸/۲۹	۸۴۱۲۰۹/۰۱	۱۳۸۶
۸۲/۷۸	۱۳۳۱۲۰۲/۴	۱۰۰	۳۸۶۱۹۳	۷۷/۳۴	۹۴۵۰۰۹/۴	۱۳۸۷

اعتبار تملك دارایی‌های سرمایه ای و هزینه ای استان ایلام طی سالهای ۸۷-۱۳۸۶

میلیون ریال

اعتبار هزینه ای			اعتبار تملك دارایی‌های سرمایه ای			شرح
نرخ رشد	مصوب ۸۷	مصوب ۸۶	نرخ رشد	مصوب ۸۷	مصوب ۸۶	
-۳۰۸/۲۱۲	۲۲۰۴۲۹۷۳	۸۹۹۸۲۲۳۴	۱۸/۸	۵۳۵۵۰۲۰۰	۴۳۴۸۰۷۰۰	کشور
-۲۰۲/۸	۳۸۶۱۹۳	۱۱۶۹۵۹۶	۱۲/۰۶	۱۲۲۱۸۲۹	۱۰۷۴۳۶۸	ایلام
-	۱/۷۵	۱/۲۹	-	۲/۲۸	۲/۴	سهم استان (درصد)

ماخذ: قانون بودجه سال ۸۶ و ۸۷

کاهش اعتبارات هزینه ای در سال ۸۷ نسبت به سال ۸۶ بدلیل اعتبارات هزینه ای سازمان آموزش و پرورش و بنیاد شهید انقلاب اسلامی از اعتبارات هزینه ای استانها می باشد.

اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه ای			شرح
نرخ رشد	مصوب ۸۷	مصوب ۸۶	
	۷۵۵۹۳۱۷۳	۱۳۳۴۶۲۹۳۴	کشور
	۱۶۰۸۰۲۲	۲۲۴۳۹۶۴	ایلام
	۲/۱۲	۱/۶۸	سهم استان (درصد)

مأخذ: دفتر برنامه و بودجه استانداری

اعتبارات مصوب و عملکرد تملک دارایی‌های سرمایه ای و هزینه ای استان برحسب

مصوب استانی و کلیه ردیفها

میلیون ریال

اعتبارات مصوب						سال
کل		هزینه ای		تملك دارایی‌های سرمایه ای		
کلیه ردیفها	استانی	کلیه ردیفها	استانی	کلیه ردیفها	استانی	
۳۷۸۵۷۷۲/۸۴۴	۲۲۴۳۹۶۴	۱۵۳۸۶۲۶/۹۵۴	۱۱۶۹۵۹۶	۲۲۴۷۱۴۵/۸۹	۱۰۷۴۳۶۸	۸۶
۳۴۱۷۵۴۰/۲۹	۱۶۰۸۰۲۲	۶۳۶۱۱۷	۳۸۶۱۹۳	۲۷۸۱۴۲۳/۲۹	۱۲۲۱۸۲۹	۸۷

اعتبار (عملکرد)						سال
کل		هزینه ای		تملك دارایی‌های سرمایه ای		
کلیه ردیفها	استانی	کلیه ردیفها	استانی	کلیه ردیفها	استانی	
۳۰۰۸۱۰/۱/۸	۲۰۱۰۸۰۵/۰/۱	۱۵۳۸۱۵۷/۴۷	۱۱۶۹۵۹۶	۱۴۶۹۹۴۴/۳۳	۸۴۱۲۰۹/۰/۱	۸۶
۲۵۴۴۷۸۵/۰/۹	۱۳۳۱۲۰۲/۴	۶۲۵۵۸۹/۵	۳۸۶۱۹۳	۱۹۱۹۱۹۵/۵۹	۹۴۵۰۰۹/۴	۸۷

مأخذ: دفتر برنامه و بودجه استانداری

جدول (۱۵-۲) اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب مقدار، درصد و سرانه
به تفکیک استان‌های کشور در سال ۱۳۸۷ (به ترتیب مقدار اعتبار مصوب).

ردیف	استان	اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای		
		مبلغ (میلیون ریال)	درصد	سرانه (هزار ریال)
	کل کشور	۵۳۵۵۰۲۰۰	۱۰۰/۰	۷۶۰
۱	خوزستان	۵۶۷۴۹۳۴	۱۰/۶	۱۳۲۷
۲	خراسان رضوی	۳۴۵۴۵۵۱	۶/۵	۶۱۸
۳	فارس	۲۹۸۷۲۹۱	۵/۶	۶۸۹
۴	تهران	۲۶۹۱۵۱۵	۵/۰	۲۰۱
۵	سیستان و بلوچستان	۲۵۵۷۰۱۷	۴/۸	۱۰۶۳
۶	بوشهر	۲۴۳۵۲۷۸	۴/۵	۲۷۴۸
۷	آذربایجان شرقی	۲۳۴۷۷۰۰	۴/۴	۶۵۲
۸	کرمانشاه	۲۱۶۵۹۴۶	۴	۱۱۵۲
۹	کرمان	۲۱۳۶۴۷۷	۴	۸۰۵
۱۰	اصفهان	۲۱۱۳۵۳۷	۳/۹	۴۶۴
۱۱	آذربایجان غربی	۲۰۴۷۱۴۰	۳/۸	۷۱۲
۱۲	مازندران	۱۸۰۱۰۴۱	۳/۴	۶۱۶
۱۳	هرمزگان	۱۶۹۸۱۸۳	۳/۲	۱۲۱۰
۱۴	لرستان	۱۶۸۰۶۹۸	۳/۱	۹۷۹
۱۵	کردستان	۱۶۳۸۲۰۵	۳/۱	۱۱۳۸
۱۶	گیلان	۱۶۳۲۱۳۷	۳	۶۷۹
۱۷	همدان	۱۴۱۵۳۵۵	۲/۶	۸۳۱
۱۸	گلستان	۱۳۰۱۶۰۵	۲/۴	۸۰۵
۱۹	کهگیلویه و بویراحمد	۱۲۸۸۲۲۵	۲/۴	۲۰۳۱
۲۰	ایلام	۱۲۲۱۸۲۹	۲/۳	۲۲۳۹
۲۱	مرکزی	۱۱۶۸۵۷۰	۲/۲	۸۶۵
۲۲	خراسان جنوبی	۱۱۳۷۳۸۷	۲/۱	۱۷۸۷
۲۳	اردبیل	۱۰۶۴۹۲۶	۲	۸۶۷
۲۴	چهارمحال و بختیاری	۱۰۴۹۴۱۸	۲	۱۲۲۳
۲۵	زنجان	۹۷۴۲۰۸	۱/۸	۱۰۱۰
۲۶	یزد	۸۷۵۳۴۹	۱/۶	۸۸۳
۲۷	خراسان شمالی	۸۷۳۲۳۲	۱/۶	۱۰۷۶
۲۸	قزوین	۸۵۷۰۱۴	۱/۶	۷۵۰
۲۹	سمنان	۶۴۰۷۱۷	۱/۲	۱۰۸۶
۳۰	قم	۶۲۰۷۱۵	۱/۲	۵۹۳

مأخذ: قانون بودجه سال ۸۷ و سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۸۵

جدول (۱۶-۲) اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب مقدار، درصد و سرانه به تفکیک استان‌های کشور در سال ۱۳۸۷ (به ترتیب سرانه اعتبار مصوب)

درآمدهای استانی			استان	ردیف
سرانه (هزار ریال)	درصد	مبلغ (میلیون ریال)		
۷۶۰	۱۰۰	۵۳۵۵۰۲۰۰	کل کشور	
۲۷۴۸	۴/۵	۲۴۳۵۲۷۸	بوشهر	۱
۲۲۳۹	۲/۳	۱۲۲۱۸۲۹	ایلام	۲
۲۰۳۱	۲/۴	۱۲۸۸۲۲۵	کهگیلویه و بویراحمد	۳
۱۷۸۷	۲/۱	۱۱۳۷۳۸۷	خراسان جنوبی	۴
۱۳۲۷	۱۰/۶	۵۶۷۴۹۳۴	خوزستان	۵
۱۲۲۳	۲	۱۰۴۹۴۱۸	چهارمحال و بختیاری	۶
۱۲۱۰	۳/۲	۱۶۹۸۱۸۳	هرمزگان	۷
۱۱۵۲	۴	۲۱۶۵۹۴۶	کرمانشاه	۸
۱۱۳۸	۳/۱	۱۶۳۸۲۰۵	کردستان	۹
۱۰۸۶	۱/۲	۶۴۰۷۱۷	سمنان	۱۰
۱۰۷۶	۱/۶	۸۷۳۲۳۲	خراسان شمالی	۱۱
۱۰۶۳	۴/۸	۲۵۵۷۰۱۷	سیستان و بلوچستان	۱۲
۱۰۱۰	۱/۸	۹۷۴۲۰۸	زنجان	۱۳
۹۷۹	۳/۱	۱۶۸۰۶۹۸	لرستان	۱۴
۸۸۳	۱/۶	۸۷۵۳۴۹	یزد	۱۵

دنباله جدول (۱۶-۲) اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه ای برحسب مقدار، درصد و سرانه به تفکیک استان‌های کشور در سال ۱۳۸۷ (به ترتیب مقدار اعتبار مصوب).

درآمدهای استانی			استان	ردیف
سرانه (هزار ریال)	درصد	مبلغ (میلیون ریال)		
۸۶۷	۲	۱۰۶۴۹۲۶	اردبیل	۱۶
۸۶۵	۲/۲	۱۱۶۸۵۷۰	مرکزی	۱۷
۸۳۱	۲/۶	۱۴۱۵۳۵۵	همدان	۱۸
۸۰۵	۴	۲۱۳۶۴۷۷	کرمان	۱۹
۸۰۵	۲/۴	۱۳۰۱۶۰۵	گلستان	۲۰
۷۵۰	۱/۶	۸۵۷۰۱۴	قزوین	۲۱
۷۱۲	۳/۸	۲۰۴۷۱۴۰	آذربایجان غربی	۲۲
۶۸۹	۵/۶	۲۹۸۷۲۹۱	فارس	۲۳
۶۷۹	۳	۱۶۳۲۱۳۷	گیلان	۲۴
۶۵۲	۴/۴	۲۳۴۷۷۰۰	آذربایجان شرقی	۲۵
۶۱۸	۶/۵	۳۴۵۴۵۵۱	خراسان رضوی	۲۶
۶۱۶	۳/۴	۱۸۰۱۰۴۱	مازندران	۲۷
۵۹۳	۱/۲	۶۲۰۷۱۵	قم	۲۸
۴۶۴	۳/۹	۲۱۱۳۵۳۷	اصفهان	۲۹
۲۰۱	۵	۲۶۹۱۵۱۵	تهران	۳۰

مأخذ: قانون بودجه سال ۸۷ و سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۸۵

جدول (۱۱-۲) درآمدهای عمومی استانی برحسب مقدار، درصد و سرانه به تفکیک

استان‌های کشور در سال ۱۳۸۷

ردیف	استان	اعتبار هزینه ای	
		مبلغ (میلیون ریال)	درصد
	کل کشور	۹۰۷۷۹۳۵۰	۱۰۰/۰
۱	تهران	۴۵۵۸۷۱۸۲	۵۰/۲
۲	اصفهان	۵۲۸۹۲۷۴	۵/۸
۳	خوزستان	۴۵۳۵۶۹۱	۵/۰
۴	خراسان رضوی	۳۷۶۶۲۲۹	۴/۱
۵	فارس	۳۰۳۹۰۸۴	۳/۳
۶	آذربایجان شرقی	۲۵۳۶۴۱۰	۲/۸
۷	بوشهر	۲۳۹۳۳۲۰	۲/۶
۸	مازندران	۲۰۳۵۵۸۲	۲/۲
۹	مرکزی	۲۰۲۸۷۳۲	۲/۲
۱۰	کرمان	۱۹۴۹۲۱۹	۲/۱
۱۱	هرمزگان	۱۶۹۹۷۸۴	۱/۹
۱۲	گیلان	۱۵۲۰۴۶۰	۱/۷
۱۳	قزوین	۱۴۴۰۹۱۰	۱/۶
۱۴	یزد	۱۴۳۵۷۱۹	۱/۶
۱۵	آذربایجان غربی	۱۳۴۵۱۶۵	۱/۵
۱۶	کرمانشاه	۱۰۷۰۸۶۱	۱/۲
۱۷	سیستان و بلوچستان	۹۸۶۰۶۹	۱/۱
۱۸	زنجان	۹۷۰۳۶۷	۱/۱
۱۹	لرستان	۸۸۸۹۰۹	۱/۰
۲۰	همدان	۷۹۵۸۴۳	۰/۹
۲۱	گلستان	۷۲۰۸۹۶	۰/۸
۲۲	قم	۶۹۲۷۹۳	۰/۸
۲۳	اردبیل	۶۷۳۴۸۵	۰/۷
۲۴	کردستان	۶۷۲۵۲۵	۰/۷
۲۵	سمنان	۶۴۸۷۴۷	۰/۷
۲۶	ایلام	۵۰۳۹۹۳	۰/۶
۲۷	چهارمحال و بختیاری	۴۵۹۹۷۰	۰/۵
۲۸	خراسان جنوبی	۳۹۵۶۸۰	۰/۴
۲۹	خراسان شمالی	۳۷۷۷۷۰	۰/۴
۳۰	کهگیلویه و بویراحمد	۳۱۸۶۸۱	۰/۴

مأخذ: قانون بودجه سال ۸۷ و سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۸۵

جدول (۱۷-۲) اعتبارات هزینه ای برحسب مقدار، درصد و سرانه به تفکیک استان‌های کشور در سال ۱۳۸۷ (به ترتیب مقدار اعتبار مصوب)

ردیف	استان	اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه ای		
		مبلغ (میلیون ریال)	درصد	سرانه (هزار ریال)
	کل کشور	۲۲۰۴۲۹۷۳	۱۰۰	۳۱۳
۱	تهران	۲۰۸۲۱۷۴	۹/۴	۱۵۵
۲	خوزستان	۱۴۴۷۶۸۷	۶/۶	۳۳۹
۳	خراسان رضوی	۱۴۰۹۱۰۲	۶/۴	۲۵۲
۴	فارس	۱۳۰۷۹۸۲	۵/۹	۳۰۲
۵	اصفهان	۱۱۷۵۰۹۳	۵/۳	۲۵۸
۶	مازندران	۱۰۳۱۱۲۵	۴/۷	۳۵۳
۷	گیلان	۱۰۲۱۶۷۲	۴/۶	۴۲۵
۸	آذربایجان شرقی	۹۲۵۷۶۱	۴/۲	۲۵۷
۹	آذربایجان غربی	۸۷۷۹۶۶	۴	۳۰۶
۱۰	کرمان	۸۶۴۹۴۱	۳/۹	۳۲۶
۱۱	سیستان و بلوچستان	۷۸۶۸۹۲	۳/۶	۳۲۷
۱۲	کرمانشاه	۷۴۰۳۸۷	۳/۴	۳۹۴
۱۳	هرمزگان	۶۳۶۸۲۵	۲/۹	۴۵۴
۱۴	گلستان	۶۲۵۸۰۰	۲/۸	۳۸۷
۱۵	لرستان	۶۰۱۸۵۱	۲/۷	۳۵۱
۱۶	بوشهر	۵۷۴۷۵۱	۲/۶	۶۴۹
۱۷	همدان	۵۷۴۵۴۵	۲/۶	۳۳۷
۱۸	کردستان	۵۵۴۷۷۱	۲/۵	۳۸۵
۱۹	یزد	۴۹۰۳۵۰	۲/۲	۴۹۵
۲۰	مرکزی	۴۷۰۵۴۱	۲/۱	۳۴۸
۲۱	اردبیل	۴۵۰۴۷۹	۲	۳۶۷
۲۲	زنجان	۴۳۴۷۸۵	۲	۴۵۱
۲۳	خراسان جنوبی	۴۰۸۴۹۵	۱/۹	۶۴۲
۲۴	چهارمحال و بختیاری	۴۰۳۸۰۵	۱/۸	۴۷۱
۲۵	ایلام	۳۸۶۱۹۳	۱/۸	۷۰۸
۲۶	کهگیلویه و بویراحمد	۳۷۹۰۵۱	۱/۷	۵۹۸
۲۷	سمنان	۳۷۶۲۳۳	۱/۷	۶۳۸
۲۸	قزوین	۳۶۹۷۰۲	۱/۷	۳۲۳
۲۹	خراسان شمالی	۳۵۵۷۱۳	۱/۶	۴۳۸
۳۰	قم	۳۷۸۲۹۹	۱/۳	۲۶۶

جدول (۱۸-۲) اعتبارات هزینه ای بر حسب مقدار، درصد و سرانه به تفکیک استان‌های کشور در

سال ۱۳۸۷ (به ترتیب سرانه اعتبار مصوب)

ردیف	استان	اعتبار هزینه ای		
		مبلغ (میلیون ریال)	درصد	سرانه (هزار ریال)
	کل کشور	۲۲۰۴۲۹۷۳	۱۰۰	۳۱۳
۱	ایلام	۳۸۶۱۹۳	۱/۸	۷۰۸
۲	بوشهر	۵۷۴۷۵۱	۲/۶	۶۴۹
۳	خراسان جنوبی	۴۰۸۴۹۵	۱/۹	۶۴۲
۴	سمنان	۳۷۶۲۳۳	۱/۷	۶۳۸
۵	کهگیلویه و بویراحمد	۳۷۹۰۵۱	۱/۷	۵۹۸
۶	یزد	۴۹۰۳۵۰	۲/۲	۴۹۵
۷	چهارمحال بختیاری	۴۰۳۸۰۵	۱/۸	۴۷۱
۸	هرمزگان	۶۳۶۸۲۵	۲/۹	۴۵۴
۹	زنجان	۴۳۴۷۸۵	۲	۴۳۸
۱۰	خراسان شمالی	۳۵۵۷۱۳	۱/۶	۴۲۵
۱۱	گیلان	۱۰۲۱۶۷۴	۴/۶	۳۹۴
۱۲	کرمانشاه	۷۴۰۳۸۷	۳/۴	۳۸۷
۱۳	گلستان	۶۲۵۸۰۰	۲/۸	۳۸۵
۱۴	کردستان	۵۵۴۷۷۱	۲/۵	۳۶۷
۱۵	اردبیل	۴۵۰۴۷۹	۲	
۱۶	مازندران	۱۰۳۱۱۲۵	۴/۷	۳۵۳
۱۷	لرستان	۶۰۱۸۵۱	۲/۷	۳۵۱
۱۸	مرکزی	۴۷۰۵۴۱	۲/۱	۳۴۸
۱۹	خوزستان	۱۴۴۷۶۸۷	۶/۶	۳۳۹
۲۰	همدان	۵۷۴۵۴۵	۲/۶	۳۳۷
۲۱	سیستان و بلوچستان	۷۸۶۸۹۲	۳/۶	۳۲۷
۲۲	کرمان	۸۶۴۹۴۱	۳/۹	۳۲۶
۲۳	قزوین	۳۶۹۷۰۲	۱/۷	۳۲۳
۲۴	آذربایجان غربی	۸۷۷۹۶۶	۴	۳۰۶
۲۵	فارس	۱۳۰۷۹۸۲	۵/۹	۳۰۲
۲۶	قم	۲۷۸۲۹۹	۱/۳	۲۶۶
۲۷	اصفهان	۱۱۷۵۰۹۳	۵/۳	۲۵۸
۲۸	آذربایجان شرقی	۹۲۵۷۶۱	۴/۲	۲۵۷
۲۹	خراسان رضوی	۱۴۰۹۱۰۲	۶/۴	۲۵۲
۳۰	تهران	۲۰۸۲۱۷۴	۹/۴	۱۵۵

فصل هشتم

مخبریت

۱-۲- محیط زیست

کره زمین تنها بستر حیات بوده و از آغاز خلقت بشر بر این گستره خاکی بیش از هزاران سال می گذرد و انسان اندیشه ورز ضمن بهره برداری از منابع طبیعی و مواهب الهی نیازهای خود را فراهم می نموده است.

با رشد فزاینده جمعیت و همچنین دستیابی انسان به فن آوری و بکارگیری ابزارهای پیشرفته، روند بهره برداری از منابع تشدید و بوم‌های زیستی متعددی تخریب و گونه‌های گیاهی و جانوری آن در معرض خطر انقراض قرار گرفته اند. از این رو دستیابی به راه حل‌های اصولی جهت جلوگیری از نابودی سرزمین و ضمانت و استمرار بهره وری معقول از آن از وظایف انسان اندیشمند و متمدن امروز به شمار می آید.

تنها اکتفا به شناسایی و بررسی پوشش گیاهی، حیات وحش و آلودگی‌ها بدون شناخت و برنامه ریزی، روی استعداها، قابلیت‌های سرزمین و ارزیابی توان زیست محیطی آن نمی تواند پاسخگوی نیازهای توسعه روزافزون جامعه رو به رشد باشد لذا باتوجه به محیط زیست شرط تحقق توسعه پایدار و بهره برداری بهینه از منابع اجتناب ناپذیر می باشد.

زیستگاه‌ها بعنوان بستر حیات و گونه‌های گیاهی و جانوری آن به عنوان ذخائر ژنتیکی و منابع تامین نیازهای بشر به شمار می روند. تخریب و نابودی آن‌ها ادامه حیات و بقا انسان را مورد تهدید قرار خواهد داد. از این رو مناطق منتخبی به منظور حفظ تنوع زیستی و طبیعت برای نسل آینده مورد حفاظت قرار می گیرد.

استان ایلام باتوجه به اینکه در دامنه‌های رشته کوه زاگرس واقع شده است دارای مناظر زیبا و طبیعی منحصر بفرد در غرب و جنوب غرب کشور می باشد تا جایی که به آن عروس زاگرس می گویند. همچنین استان دارای رویشگاه و زیستگاه گونه‌های مختلف گیاهی و جانوری می باشد.

در جامعه صنعتی امروزی رشد جمعیت از یک سو و نیاز انسان به تکنولوژیهای مختلف و متنوع از سوی دیگر موجب شده که علاوه بر دستیابی به محصولات مختلف، پسماندهایی در کنار آن بوجود آید که در صورت عدم مدیریت مناسب زیست محیطی آن، خسارات جبرانناپذیری، منابع در دسترس را تهدید خواهند نمود. بنابراین به منظور ساماندهی و دفع مهندسی این مواد زائد باید تدابیر خاصی اتخاذ شود که از آن جمله می توان به استفاده از روشها و مکانیزمهایی که طی آن عوامل میکروبی و پاتوژنتیک موجود در این مواد زائد از بین می رود اشاره نمود.

به منظور مدیریت صحیح پسماندها، خصوصاً پسماندهای خطرناک و ویژه، ابتدا باید ماهیت و کمیت پسماندها را شناسایی و نهایتاً برنامه مدیریت فنی و زیست محیطی دفع آن را طراحی نمود. چنانچه مواد زائد خطرناک و یا پسماندهای ویژه از نظر فنی، اقتصادی و زیست محیطی، قابلیت ذخیره سازی و تصفیه در محل تولید را نداشته باشند ناچاراً باید جهت دفع بهداشتی به مکان مناسبی که براساس ضوابط و معیارهای خاص تعیین می گردد هدایت شوند.

مشکلات استان ایلام در بخش حفاظت از محیط زیست از لحاظ فنی عبارتست از دفع غیر استاندارد فاضلابهای صنعتی، آلودگی آبهای سطحی و تخریب جنگل و مراتع و عدم دفع مناسب زباله های بیمارستانی و در حیطه انسانی، عبارتند از: دفع غیر بهداشتی زباله ها در تمامی شهرها، عدم دفع مناسب فاضلابهای خانگی روستایی و رها کردن زباله ها در حاشیه منازل مسکونی.

مناطق تحت مدیریت محیط زیست در استان براساس گونه های جانوری و گیاهی شامل مناطق چهارگانه، مناطق ده درصد حفاظت شده جنگلی، مناطق پشتوانه و شکار ممنوع و ... جمعاً به مساحت ۱۷۶۰۰۰ هکتار می باشند که ۱۰/۵۲ درصد از مساحت استان را شامل می شود.

مناطق چهارگانه:

جدول (۲-۲) توزیع جغرافیایی و وسعت مناطق حفاظت شده استان (ده

درصد جنگلی)

نام منطقه	حوزه شهرستان	مساحت (هکتار)
منطقه حفاظت شده جنگلی کبیرکوه	دره شهر	۲۰۰۰۰
منطقه حفاظت شده جنگلی دینارکوه	آبدانان	۳۰۰۰۰

ماخذ: اداره کل محیط زیست استان ایلام

مناطق حفاظت شده (ده درصد جنگلی): در سال‌های اخیر باتوجه به استفاده بیشتر از طبیعت و مناطق جنگلی ضمن اینکه مقداری تخریب صورت گرفته است. اما بخاطر فرهنگ استفاده مردم از این مناطق تخریب کلی صورت نگرفته است. اداره کل حفاظت محیط زیست ایلام دو منطقه جنگلی ایلام را تحت حفاظت درآورده است که وسعت این مناطق جمعاً ۵۰۰۰۰ هکتار می باشد و حدود ۲/۸ درصد از مساحت استان را دربر می گیرد.

مناطق پشتمانه و شکار ممنوع:

به مناطق حفاظت شده به منظور حفظ جمعیت حیات وحش در کانون‌های زیستی پشتمانه اطلاق می گردد. وسعت مناطق شکار ممنوع برابر ۱۲۶۰۰۰ هکتار می باشد که حدود ۷/۷۲ درصد از مساحت استان را شامل می شود.

جدول (۲-۳) توزیع جغرافیایی و وسعت مناطق پشتوانه و شکار ممنوع استان ایلام

نام منطقه	حوزه (شهرستان)	مساحت (هکتار)	گونه‌های گیاهی	گونه‌های جانوری
شکار و تیراندازی ممنوع، کولک	مهران	۷۶۰۰۰	گز، خرزهره، کنار، بنه	کل و بز، قوچ و میش، سیاه گوش، افعی دم عنکبوتی
شکار و تیراندازی ممنوع، بینا، بیجار و چکر	ایلام	۵۰۰۰۰	نی، خرزهره، کنار، بنه	قوچ و میش کل و بز، پلنگ، سیاه گوش

مأخذ: اداره کل محیط زیست استان ایلام

جدول (۲-۵) عملکرد شاخص‌های هدف کمی بخش محیط زیست

شاخص	واحد اندازه‌گیری	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷
نسبت مساحت مناطق تحت کنترل محیط زیستی به کل مساحت استان براساس عملکرد	درصد	۱۰/۵۲	۱۰/۵۲	۱۰/۵۲	۱۰/۵۲	۱۰/۵۲
نسبت مساحت مناطق تحت کنترل محیط زیستی به کل مساحت استان براساس هدف برنامه چهارم	درصد	۱۰/۵۲	۱۰/۵۲	۱۰/۵۲	۱۰/۵۲	۱۰/۵۲

مأخذ: اداره کل محیط زیست استان ایلام

جدول (۲-۶) شاخص‌های زیست محیطی استان

سال	نسبت مناطق تحت پوشش و مدیریت مناطق محیط زیست به کل وسعت استان	شاخص نسبت پسماند بازیافت شده به کل پسماند صنعتی	نسبت واحدهای صنعتی با استانداردهای زیست محیطی به کل واحدهای صنعتی
۱۳۸۶	۱۰/۵۲	—	—
۱۳۸۷	۱۰/۵۲	—	—

مأخذ: اداره کل محیط زیست استان

فصل نهم

توسعه سلامت، امنیت انسان و عدالت اجتماعی

۳-۱- ارتقای سلامت و بهبود کیفیت زندگی

۳-۱-۱- بهداشت و درمان:

کوشش در جهت ارتقای کیفیت خدمات بهداشتی و درمان همواره مورد توجه مسئولان امر بوده است. در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، بهداشت و درمان از جمله نیازهای اساسی تلقی گردیده و دولت موظف شده، امکانات لازم را در جهت برطرف ساختن هرگونه بی عدالتی در این زمینه فراهم کند (بند ۱۲ اصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران) در برنامه چهارم توسعه (۸۸-۱۳۸۴) دولت مواردی از برنامه را به امر بهداشت و درمان و سلامت جسمی و روانی مردم اختصاص داده است.

در سال ۱۳۸۷ میزان مرگ و میر کودکان زیر ۵ سال نسبت به سال ۱۳۸۶ به میزان ۲/۷۸ درصد کاهش یافته است. این شاخص بدون شک به شناخت بیماری‌هایی که بیشتر باعث مرگ و میر در این گروه سنی می شود کمک می کند. در سال ۱۳۸۷ نرخ مرگ و میر مادران در یکصد هزار تولد زنده نسبت به سال قبل ۳/۳۹ درصد افزایش داشته است. بنابراین باید با اختصاص اعتبارات بیشتر و آموزش به مادران باردار از میزان مرگ و میر مادران باردار کاسته شود.

جدول (۳-۱) وضعیت شاخص‌های بهداشتی استان در سال‌های ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷

عنوان	۱۳۸۶	۱۳۸۷	درصد تغییرات
نرخ مرگ و میر کودکان زیر پنجسال در هر هزار تولد زنده	۲۲/۱	۲۰/۳۲	-۱/۷۸
نرخ مرگ و میر مادران در یکصد هزار تولد زنده	۲۹/۶۱	۳۳	-۶/۳۹
تعداد خانه‌های بهداشت فعال	۱۹۶	۱۹۶	-
تعداد مراکز بهداشتی و درمانی شهری	۲۳	۲۳	-
تعداد مراکز بهداشتی و درمانی روستایی	۲۶	۲۶	-
تعداد مراکز بهداشتی و درمانی به ازای هر ۱۰۰۰۰ نفر جمعیت	۶۲	۶۲	-

مأخذ: گزارش دانشگاه علوم پزشکی و مرکز خدمات بهداشتی و درمانی و سالنامه آماری سال

۱۳۸۷ استان

سال ۱۳۸۶ تعداد مراکز بهداشتی و درمانی نسبت به هر ده هزار نفر جمعیت ۳/۷ مرکز بوده که در سال ۱۳۸۷ با اندکی کاهش به ۳/۶ مرکز رسیده است.

سیاست‌ها و خط مشی‌های استان در بخش بهداشت و درمان با تبعیت از برنامه‌های ملی در جهت تربیت نیروی انسانی متخصص و کارآمد، کنترل و ریشه کنی بیماری‌ها، ایجاد نظم و سطح بندی درمان و راه اندازی بخش تخصصی در مراکز درمانی و تجهیز بخش‌های فوق براساس فناوری‌های نوین می باشد.

در سال ۱۳۸۷ در سطح استان مجموعاً ۱۱ بیمارستان و زایشگاه مشغول فعالیت بوده اند که نسبت به سال قبل تغییری نداشته است.

نکته قابل توجه اینکه در سال ۱۳۸۷ به استثنای شهرستان تازه تاسیس ملکشاهی سایر شهرستانهای استان هر کدام دارای حداقل یک بیمارستان بوده اند.

در سال ۱۳۸۷ تعداد کل پزشکان عمومی و متخصص در استان ۲۲۴ نفر بوده که از این تعداد ۱۲۱ نفر پزشک عمومی (شامل دندانپزشک، داروساز و پزشک عمومی) و ۱۰۳ نفر پزشک متخصص بوده اند به عبارت دیگر حدود ۵۴/۰۲ درصد پزشکان استان عمومی و ۴۵/۸ درصد متخصص بوده اند.

از کل پزشکان عمومی و متخصص استان ۶۲/۱ درصد (۱۳۹ نفر) شاغل در دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی و ۳۷/۹ درصد (۸۵ نفر) را پزشکان غیرشاغل در دانشگاه تشکیل می دهند.

در سال ۱۳۸۷ میزان جمعیت به ازای هر پزشک عمومی در استان ۴۵۱۰ نفر به ازای هر پزشک متخصص ۵۲۹۸ نفر، به ازای هر داروخانه ۷۲۷۷ نفر، به ازای هر آزمایشگاه ۱۱۱۳۸ نفر و به ازای هر مرکز رادیولوژی ۲۸۷۲۵ نفر بوده است. ضمناً در سال ۱۳۸۷ نسبت به سال قبل ۲۲ باب داروخانه و ۱۱ باب آزمایشگاه اضافه گردیده است.

در سال ۱۳۸۷ تعداد پرستار و ماما ۳۰۰ نفر بوده که نسبت به سال قبل ۹/۵ درصد افزایش داشته است.

جدول (۲-۳) تعداد پزشکان استان به تفکیک نوع وابستگی در سال ۱۳۸۷

نوع وابستگی	کل	عمومی	متخصص
کل پزشکان	۲۲۴	۱۲۱	۱۰۳
وابسته به دانشگاه علوم پزشکی	۱۳۹	۴۷	۹۲
غیر وابسته به دانشگاه علوم پزشکی	۸۵	۷۴	۱۱

مأخذ: گزارش دانشگاه علوم پزشکی استان ایلام

بررسی شاخصهای فصل تامین اجتماعی و بهزیستی

عنوان	سال ۱۳۸۶	۱۳۸۷
میزان یارانه اختصاص یافته (هزار ریال)	۷/۳۵۴/۰۸۷/۱۰۳	۴/۵۵۹/۶۱۹/۰۰۰
میزان یارانه اختصاص یافته به کل منابع قانون بودجه (هزارریال)	۷/۳۵۴/۰۸۷/۱۰۳	۴/۵۵۹/۶۱۹/۰۰۰
نسبت مشارکت‌های مردمی به کل اعتبارات دولت به سازمان بهزیستی استان (درصد)	۰/۱۲	۰/۰۸۹
نسبت تعداد افراد سرویس گیرنده از واحدهای دولتی و غیر دولتی به جمعیت استان در امور اجتماعی (درصد)	۴/۸	۶/۸
نسبت تعداد افراد سرویس گیرنده از واحدهای دولتی و غیر دولتی به جمعیت استان در امور توانبخشی (درصد)	۴۹/۵	۵۰
نسبت تعداد افراد سرویس گیرنده از واحدهای دولتی و غیر دولتی به جمعیت استان در پیشگیری (درصد)	۰/۰۱۵	۰/۰۱۶

۳-۱-۳- تربیت بدنی:

امروزه ورزش در قالب انواع رشته‌های فردی و گروهی توسعه یافته و تنها برای حفظ تندرستی، شادابی و گذراندن اوقات فراغت مطرح نیست بلکه ورزش تاثیر بسزایی در تعامل فرهنگی جوامع و آشنایی ملل مختلف با یکدیگر دارد. ورزش کشور در ابعاد مختلف قهرمانی و توسعه اماکن ورزشی گام‌های ارزنده‌ای برداشته است. در سال ۱۳۸۶ مساحت تاسیسات و مکان‌های ورزشی سرپوشیده و روباز استان ۱۸۷۱۱۹ مترمربع بوده که در سال ۱۳۸۷ به ۲۱۴۴۱۹ مترمربع افزایش یافته است. براین اساس مساحت تاسیسات و مکان‌های ورزشی استان در سال ۱۳۸۷ نسبت به سال ۱۳۸۶، ۱۱/۰۱ درصد رشد داشته است. تعداد ورزشکاران سازمان یافته مرد و زن استان در سال ۱۳۸۶ به ترتیب ۲۱۱۹۴ نفر و ۱۰۶۸۲ نفر بوده که در سال ۱۳۸۷ به ترتیب به ۲۱۱۶۹ نفر و ۱۰۶۷۸ نفر رسیده است.

جدول (۳-۶) برخی شاخص‌های بخش تربیت بدنی

درصد تغییرات	سال ۸۷	سال ۸۶	عنوان شاخص
۰/۲۳	۶۳	۵۱	تعداد باشگاه‌های ورزشی (حرفه ای و غیرحرفه ای)
۰/۱۴	۲۱۴۴۱۹	۱۸۷۱۱۹	زیربنای اماکن ورزشی روباز (مترمربع)
۰/۳	۹۰۰۹۷	۸۷۱۷۲	زیربنای اماکن ورزشی سرپوشیده (مترمربع)
	۱۰۶۷۸	۱۰۶۸۲	تعداد ورزشکاران سازمان یافته زن
	۲۱۱۶۹	۲۱۱۹۴	تعداد ورزشکاران سازمان یافته مرد

مأخذ: اداره کل تربیت بدنی استان ایلام

جدول (۷-۳) عملکرد شاخص‌های کمی بخش تربیت بدنی (متر مربع)

عنوان شاخص	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷
سرايه ورزشی (سرپوشیده و سرباز)	۰/۳۷	۰/۳۸	۰/۴	۰/۵۲	۰/۵۶

مأخذ: اداره کل تربیت بدنی استان ایلام

ارتقاء امنیت انسانی و عدالت اجتماعی

رفاه و توزیع مناسب منابع و امکانات:

مصرف خانوارهای شهری و روستایی: هزینه‌هایی که در یک دوره معین برای تحصیل کالا و خدمات توسط خانوار انجام می‌شود هزینه‌های مصرفی نامیده می‌شود.

ترکیب هزینه‌های خانوار بیانگر الگوی مصرف آن می‌باشد. از طرفی هزینه‌های خانوار تابعی است از عواملی چون درآمد، قیمت کالاها و خدمات، کشش تقاضای کالاها، سلیقه و فرهنگ مصرفی خانوار در جامعه. مقدار عرضه کالاها و خدمات که بستگی به تغییرات فناوری دارد می‌تواند ترکیب هزینه‌های خانوار و به عبارتی دیگر الگوی مصرف خانوار را تحت تاثیر قرار می‌دهد.

- میانگین هزینه سالانه یک خانوار شهری استان در سال ۱۳۸۷ حدود ۹۴/۲۱۷ میلیون ریال بوده که نسبت به سال قبل ۱۵/۹ درصد رشد داشته است. میانگین هزینه سالانه یک خانوار روستایی استان نیز در این حال حدود ۵۳/۹۹۵ میلیون ریال بوده که ۱۰/۵ درصد نسبت به سال قبل افزایش یافته است. افزایش هزینه‌های مصرفی خانوارهای شهری و روستایی استان در سال ۸۷ با وجود افزایش سطح عمومی قیمت‌ها نشان دهنده کاهش سطح زندگی و رفاه عمومی خانوارهای استان به خصوص خانوارهای روستایی می‌باشد.

بررسی هزینه‌های خوراکی و غیرخوراکی خانوارهای شهری و روستایی استان نشان می‌دهد که در مناطق شهری در سال ۸۷، ۷۰/۸ درصد و در مناطق روستایی

۶۱/۳ درصد از کل هزینه‌ها را هزینه‌های غیرخوراکی تشکیل می‌دهد. این نسبت در کشور به ترتیب ۷۷/۳ درصد و ۶۱/۴ درصد محاسبه شده است. هزینه‌های بالاتری که خانوارهای شهری در سطح استان و کشور برای کالاهای غیرخوراکی در مقایسه با کالاهای خوراکی و دخانی نسبت به خانوارهای روستایی پرداخت می‌کنند، می‌تواند مبین وضعیت رفاهی بهتر خانوارهای شهری نسبت به خانوارهای روستایی باشد. طبق ارقام موجود اختلاف کمتر این شاخص در استان نسبت به کشور ناشی از پایین بودن رفاه در مناطق شهری استان بوده در حالیکه وضعیت رفاهی روستاها همانند میانگین کشور می‌باشد.

میانگین هزینه سالانه یک خانوار شهری در استان در سال ۱۳۸۷ کمتر و میانگین هزینه سالانه یک خانوار روستایی بیشتر از ارقام مشابه در کشور می‌باشد. این امر بیانگر بدتر بودن وضعیت اقتصادی خانوارهای شهری استان در مقایسه با خانوارهای شهری کشور و بهتر بودن وضعیت اقتصادی خانوارهای روستایی استان در مقایسه با خانوارهای روستایی کشور است.

مقایسه نسبت هزینه‌های خوراکی و دخانی به هزینه‌های غیرخوراکی خانوارهای شهری و روستایی استان و کشور نشان می‌دهد که این نسبت در خانوارهای شهری استان بیشتر از کشور و در خانوارهای روستایی استان در حد میانگین کشور می‌باشد.

بررسی سهم اقلام غیر خوراکی خانوارهای شهری از کل هزینه‌های این خانوارها در سال ۱۳۸۷ نشان می‌دهد که هزینه مسکن و بهداشت و درمان به ترتیب ۲۷/۵ درصد و ۱۶/۷ درصد در خانوارهای شهری و در خانوارهای روستایی ۱۹/۲ درصد و ۲۰ درصد بوده و بیشترین سهم هزینه خوراکی به اقلام «گوشت، آرد، غلات، رشته، نان و فرآورده‌های آن» بین خانوارهای شهری و روستایی اختصاص دارند.

درآمد خانوارهای شهری و روستایی: ترکیب منابع درآمد سالانه خانوارها

شامل سه بخش است:

۱) درآمد ناشی از مزد و حقوق.

۲) درآمد ناشی از مشاغل آزاد.

۳) درآمدهای متفرقه.

متوسط درآمد سالانه خانوارهای شهری و روستایی کشور در سال ۸۷ نشان می دهد که این ارقام به ترتیب ۱۳/۱ درصد و ۲/۸ درصد رشد داشته است. همچنین متوسط درآمد سالانه خانوارهای شهری و روستایی استان در این سال به ترتیب ۱/۶ درصد و ۱۲/۸ درصد در مقایسه با سال ۸۶ افزایش یافته است.

با مقایسه درآمد خانوارهای شهری و روستایی استان و کشور در سال ۱۳۸۷ ملاحظه می گردد که درآمد یک خانوار شهری استان از درآمد یک خانوار شهری کشور کمتر ولی درآمد یک خانوار روستایی از درآمد یک خانوار روستایی کشور بیشتر است.

جدول (۳-۸) متوسط هزینه و درآمد سالانه یک خانوار شهری و روستایی استان و

کشور در سال ۱۳۸۷

روستایی		شهری		شرح	
درصد	مبلغ	درصد	مبلغ		
۱۰۰	۵۳۹۹۵	۱۰۰	۹۴۲۱۴	کل هزینه	کشور
۳۸/۶	۲۰۸۵۴	۲۲/۷	۲۱۳۶۰	هزینه‌های خوراکی آشامیدنی و دخانی	
۶۱/۴	۳۳۱۴۱	۷۷/۳	۷۲۸۵۴	هزینه‌های غیرخوراکی	
۱۰۰	۴۸۴۲۴	۱۰۰	۸۸۲۲۰	کل درآمد	کشور
۳۳/۴	۱۶۱۶۷	۳۴/۲	۳۰۱۷۱	درآمد حاصل از مزد و حقوق	
۳۷/۶	۱۸۲۱۷	۲۱/۳	۱۸۸۲۷	درآمد حاصل از مشاغل آزاد	
۲۹	۱۴۰۴۰	۴۴/۵	۳۹۲۲۲	درآمد متفرقه	
۱۰۰	۶۳۷۱۷	۱۰۰	۹۲۶۷۸	کل هزینه	استان
۳۸/۷	۲۴۶۳۰	۲۹/۲	۲۷۰۱۹	هزینه‌های خوراکی آشامیدنی و دخانی	
۶۱/۳	۳۹۰۸۷	۷۰/۸	۶۵۶۵۹	هزینه‌های غیرخوراکی	
۱۰۰	۵۲۲۱۴	۱۰۰	۷۵۵۷۳	کل درآمد	استان
۲۵/۶	۱۳۳۴۶	۴۳	۳۲۵۳۱	درآمد حاصل از مزد و حقوق بگیر	
۴۷/۱	۲۴۵۶۸	۲۳	۱۷۳۵۵	درآمد حاصل از مشاغل آزاد	
۲۷/۳	۱۴۲۸۲	۳۴	۲۵۶۸۷	درآمد متفرقه	

جدول (۹-۳) مصرف خانوارهای شهری و روستایی استان ایلام

نسبت شهری به روستایی	۱۳۸۷		نسبت شهری به روستایی	۱۳۸۶		شرح	
	روستایی	شهری		روستایی	شهری		
۱/۷۴	۵۳۹۹۵	۹۴۲۱۷	۱/۶۶	۴۸۸۴۶	۸۱۲۸۹	متوسط هزینه سالانه خانوار	کشور
۱/۸۲	۴۸۴۲۴	۸۸۲۲۰	۱/۶۶	۴۷۱۰۷	۷۷۹۹۴	متوسط درآمد سالانه خانوار	
-	۶۲/۹	۲۹/۳	-	۵۹/۴	۲۸/۹	هزینه‌های خوراکی و دخانی به هزینه‌های غیر خوراکی (درصد)	
-	۳۸/۶	۲۲/۷	-	۳۷/۳	۲۲/۴	ضریب انگل (هزینه‌های خوراکی و دخانی به کل هزینه‌ها (درصد))	
۱/۴۲	۶۵۴۵۷	۹۲۶۷۸	۱/۵	۵۲۶۱۴	۷۸۹۳۸	متوسط هزینه سالانه خانوار	
۱/۴۵	۵۲۲۱۴	۷۵۵۷۲	۱/۶	۴۶۲۹۹	۷۴۳۸۳	متوسط درآمد سالانه خانوار	استان
-	۶۳/۰۱	۴۱/۲	-	۶۴/۳	۳۸/۹	هزینه خوراکی و دخانی به هزینه‌های غیر خوراکی (درصد)	
-	۳۷/۶	۲۹/۲	-	۳۹/۱	۲۸/۰۴	ضریب انگل (هزینه‌های خوراکی و دخانی به کل هزینه‌ها (درصد))	

قیمت‌ها و تورم:

تورم بالا یکی از مسائلی است که در سالهای اخیر و خصوصاً در سال ۱۳۸۷ به طور خاصی نظر اقتصاددانان ایرانی را به خود جلب نموده است. بررسی دلایل بروز تورم از مسائلی است که در سالهای اخیر باعث بروز اختلاف نظرهایی در میان کارشناسان اقتصادی شده است. سیاست‌های اقتصادی جهت کاهش نرخ تورم و تثبیت قیمت‌ها زمانی می‌تواند موثر باشد که ارتباط و میزان اثرگذاری متغیرهای مهم اقتصاد کلان در بلندمدت و کوتاه مدت با در نظر گرفتن مبانی نظری به طور کمی شناسایی شده باشند.

شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی شهری، تغییرات سطح عمومی قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری را نسبت به سال پایه ای که کالاها و خدمات براساس آن ارزش گذاری شده است را بعنوان ابزاری برای بدست آوردن میزان تورم در اقتصاد نشان می دهد.

مقایسه رشد شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری استان و کشور (نرخ تورم) طی سال ۱۳۸۷ نشان می دهد که نرخ تورم در استان نسبت به متوسط کشور کاهش داشته است.

همچنین نوسانات قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری استان در گروه‌های اصلی متفاوت بوده و شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در خانوارهای شهری استان در تمامی گروه‌ها افزایش یافته است.

در بین گروه‌های کالاها و خدمات در استان ایلام، گروه‌های خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات، پوشاک و کالاها و خدمات متفرقه به ترتیب با ۲۳/۴، ۲۶/۳ و ۲۵/۲ درصد بیشترین و ارتباطات با ۰/۴ درصد کمترین افزایش قیمت را به خود اختصاص داده اند. گروه مسکن، سوخت و آب و برق و روشنایی و نیز بهداشت و درمان و گروه هتل و رستوران به ترتیب با ۲۱/۵، ۲۲/۶ و ۲۲/۵ درصد از دیگر گروه‌های با تورم بالا در این سال محسوب می شوند.

مقایسه شاخص قیمت گروه‌ها در استان و کشور نشان می دهد که در کشور نیز بیشترین افزایش مربوط به همین گروه‌ها بوده است.

جدول (۱۰-۳) تغییرات شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری استان و کشور (درصد)

۱۳۸۷		۱۳۸۶		عنوان
کشور	ایلام	کشور	ایلام	
۲۵/۴	۲۳/۴	۱۸/۴	۲۱/۷	شاخص کل (نرخ تورم)
۳۰/۲	۲۶/۶	۲۱/۷	۲۳/۳	خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها
۲۱	۲۶/۳	۱۴/۳	۲۱/۹	پوشاک و کفش
۲۷/۹	۲۱/۵	۲۱/۲	۲۸/۴	مسکن، سوخت و آب و برق و روشنایی
۲۳/۸	۲۵/۷	۱۶/۱	۱۵/۳	اثاثه، کالاها و خدمات مورد استفاده در منزل
۲۳/۳	۲۲/۶	۱۷/۰	۱۳/۹	بهداشت و درمان
۱۷/۶	۲۱	۱۳/۵	۱۰/۵	حمل و نقل
-۰/۲	۰/۴	-۰/۲	-۰/۲	ارتباطات
۱۰/۲	۱۰/۲	۸/۲	۸/۱	تفریح و فرهنگ
۱۴/۷	۱۰/۳	۱۴	۱۱/۴	تحصیل
۲۹/۸	۲۲/۵	۱۷	۱۸/۵	هتل و رستوران
۲۳/۹	۲۵/۲	۱۶۴	۲۳/۷	کالاها و خدمات متفرقه

مأخذ: سالنامه آماری سال‌های ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷

فصل دهم

صیانت از هویت و فرهنگ اسلامی ایران

۱-۴- توسعه فرهنگی

۱-۴-۱- فرهنگ و هنر

فرهنگ مفهوم گسترده ای است که بسیاری از پدیده‌های اجتماعی و تمام رفتارها، ارزش‌ها و الگوهای زندگی انسان تحت تأثیر آن قرار گرفته است. فرهنگ را به معنای عام آن بینش و منش و هویت دهنده انسان در حوزه زندگی اجتماعی می‌دانند که بعنوان فرآورده‌های عالی ذهن و فرآیند پیچیده و پیشرفته فکر آدمی تحت تاثیر عوامل درونی و بیرونی در تمامی کارکردها تجلی می‌یابد.

در این میان ابزارها و امکانات و متغیرهایی وجود دارد که نشان دهنده میزان تغییر و تحول در مقوله فرهنگ یک جامعه می‌باشد.

کتابخانه‌های عمومی به عنوان مراکز فرهنگی نقش مهمی در توسعه فرهنگی و اطلاع رسانی دارند. در سال ۱۳۸۷ تعداد ۲۳ کتابخانه عمومی تحت پوشش اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان مشغول فعالیت بوده و تعداد کل کتاب‌های موجود در کتابخانه‌های عمومی استان ۲۵,۱۳۰ جلد بوده که نسبت به سال قبل تغییری نداشته است. یکی دیگر از عناصر فرهنگی مطبوعات می‌باشند که در زمینه گسترش دانش و علم و اطلاعات و فرهنگ عمومی نقش مهمی را ایفا می‌نمایند. همچنین تعداد هفته نامه‌ها و ماهنامه‌های محلی استان در سال ۱۳۸۷، ۲۴۰ فقره بوده است. سینما وسیله خوبی برای تبلیغ و ارائه دیدگاه‌ها و اندیشه‌های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی است. سینماهای فعال استان در سال ۱۳۸۷، تعداد ۱ واحد با ظرفیت ۸۵۴ صندلی بوده که در مقایسه با سال قبل از نظر تعداد تغییری نداشته است. بررسی تعداد تماشاگران نشان می‌دهد که تعداد آنها نسبت به سال قبل ۱۲/۱ درصد افزایش داشته که این حاکی از رغبت مردم برای تماشای فیلم‌های سینمایی می‌باشد.

تولید برنامه‌های صدا و سیمای مرکز ایلام در سال ۱۳۸۷ نسبت به سال ۱۳۸۶ در زمینه تولید برنامه‌های محلی سیما از رشد ۴۱/۸ درصدی برخوردار بوده است ولی در زمینه تولید برنامه‌های محلی (صدا) ۲ درصد رشد داشته است.

جدول (۴-۱) شاخص‌های بخش فرهنگ و هنر استان

عنوان	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷
تعداد مراجعه کننده به کتابخانه‌ها	۲۰۲۶۴۵	۳۷۵۱۰	۳۸۴۶۲	۳۹۵۳۱	۴۰۳۴۳
تعداد صندلی سینما	۸۴۸	۸۲۰	۸۵۴	۸۶۴	۸۵۴
مدت تولید برنامه‌های محلی سیما (ساعت)	۲۵۷	۹۱۹	۹۵۶	۱۰۶۴	۱۵۰۹
مدت تولید برنامه‌های محلی صدا (ساعت)	۲۳۶۵	۲۵۳۵	۳۳۳۲	۳۳۱۶	۳۳۸۵

ایرانگردی و جهانگردی:

گردشگری صنعتی است چند کاره که در دهه‌های اخیر بعنوان یک منبع برای توسعه پایدار مورد توجه بسیاری از کشورهای جهان قرار گرفته است. تردیدی نیست که همه کشورهای جهان در پی بهره‌گیری از مزایای اقتصادی، اجتماعی، و فرهنگی و سهم بیشتری از درآمد و بالا بردن سطح اشتغال ناشی از بهینه‌سازی این صنعت هستند.

ایجاد اشتغال، تبادل فرهنگی و صلح بین کشورها، توسعه فرهنگی، رشد و پایداری در اقتصاد، فرهنگ و سیاست، افزایش دانش عمومی، و آشنایی بیشتر مردم با آثار طبیعی و تاریخی منطقه و سایر کشورها از دیگر آثار این صنعت است.

در بند ۶ سند چشم‌انداز ۲۰ ساله آمده که هدف کشور کسب جایگاه اول اقتصادی در سطح منطقه آسیای جنوبی و غربی با تکیه بر رشد مستمر اقتصادی، ارتقای نسبی درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل است. باتوجه به این بند باید

صنعت گردشگری در اولویت‌های توسعه قرار گیرد. چرا که ضریب اشتغال زایی بالا در این بخش باعث رشد پرشتاب اقتصاد و بهبود توزیع درآمد در کشور خواهد شد. در برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (ماده ۱۱۴ قانون)، دولت موظف است به منظور اهتمام ملی در شناسایی، ارتقای توان گردشگری، تولید ثروت و اشتغالزایی، ارتقاء جایگاه بخش غیر دولتی و افزایش رقابت پذیری در صنعت گردشگری، تکمیل نظام آماری گردشگری، ایجاد جاذبه برای توسعه صنعت و گردشگری و دهکده توریستی اقدامات لازم را بعمل آورد.

استان ایلام از قدیمی ترین مراکز تمدن محسوب می شود و قرن‌ها قدمت دارد. به همین خاطر دارای آثار تاریخی و مذهبی فراوانی است و همچنین طبیعت آن نیز به علت دارا بودن چهارفصل از زیبایی تحسین برانگیزی برخوردار است که باعث شده است استان برای فعالیت‌های مربوط به گردشگری از جاذبه مناسبی برخوردار باشد و علاوه بر موارد فوق همجواری با کشور عراق و نزدیکترین نقطه به عتبات عالیات و آثار رشادتهای رزمندگان در هشت سال دفاع مقدس باعث جذب مردم از نقاط مختلف کشور شده است.

تعداد بازدیدکنندگان از موزه‌ها و بناهای تاریخی در سطح استان در سال ۸۷ نسبت به سال قبل ۱۱/۵ درصد رشد داشته است. باتوجه به آثار دفاع مقدس در ایام نوروز مردم از نقاط مختلف و در قالب کاروان‌های راهیان نور به استان مسافرت می کنند.

شاخص‌های جهانگردی بیانگر این است که ظرفیت اشغال تخت هتل در سال ۱۳۸۶، ۶۵ درصد بوده و در سال ۱۳۸۷ به ۷۲ درصد ارتقاء پیدا کرده است. تعداد آثار و ابنیه تاریخی ثبت شده، مراکز کانون‌ها و قطب‌های جهانگردی در سال ۸۷ به ۶۰۶ اثر رسیده است که نسبت به سال قبل ۱۴/۵ درصد رشد نشان می دهد.

جدول (۲-۴) شاخص‌های بخش ایرانگردی و جهانگردی در استان

اشغال تخت هتل (تخت)	تعداد آثار و ابنیه تاریخی ثبت شده مراکز کانون‌ها و قطب‌های جهانگردی تا سال ۱۳۸۷ (عدد)	تعداد بازدیدکنندگان از موزه‌ها و بناهای تاریخی (نفر)	سال
۰/۱۶۵	۵۲۹	۷۹۱۵۶	۱۳۸۶
۰/۱۶۵	۶۰۶	۸۸۲۴۹	۱۳۸۷

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان ایلام

جدول (۳-۴) عملکرد شاخص‌های هدف کمی بخش ایرانگردی و جهانگردی در برنامه

چهارم توسعه استان

۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	واحد اندازه گیری	عنوان شاخص‌های هدف کمی
۱۱	۱۱	۹	۷	۴	عدد	تعداد مراکز، کانون‌ها و قطب‌های جهانگردی تجهیز شده و بناهای مهم تاریخی و فرهنگی تعمیر و ساماندهی حریم شده

فصل یازدهم

تأیید مطمئن امنیت

توسعه امور قضایی

۱-۱-۵- امور قضایی و امنیتی

بی شک قانون و مقررات در هر جامعه ای ضامن برقراری نظم و برطرف کننده مشکلاتی است که در زندگی اجتماعی بشر بروز می کند. اما وجود ضمانت اجرایی برای قوانین و مقررات اگر بیش از خود قانون اهمیت نداشته باشد. ضرورت آن کمتر از قوانین نیست. چرا که قانون هرچقدر هم که دقیق و سنجیده باشد، اگر به مرحله اجرا درنیاید هیچ ثمری برای جامعه دربر نخواهد داشت.

تشکیلات قضایی:

تا سال ۱۳۸۷ تعداد ۲۵ شعبه دادگاه عمومی، ۱ شعبه دادگاه انقلاب و ۶ شعبه دادگاه تجدیدنظر و ۴۱ دادسرا در استان ایلام وجود داشته است. بدین ترتیب تعداد دادگاه عمومی که وظیفه رسیدگی و حل و فصل کلیه دعاوی و شکایات عمومی و عادی را بر عهده دارند نسبت به سال قبل ۷/۴ درصد کاهش داشته است. از کل شعب دادگاه انقلاب که وظیفه رسیدگی به کلیه جرائم علیه امنیت داخلی و خارجی، جاسوسی، قاچاق و جرائم مربوط به مواد مخدر را به عهده دارند یک شعبه در مرکز استان مستقر است. همچنین تعداد ۴۱ شعبه دادسرا در استان ایلام وجود دارد که در زمینه‌های مختلف امور قضایی مشغول به کار هستند.

پرونده‌های مختومه در دادگاه‌های عمومی استان:

کل پرونده‌های مختلف در سال ۱۳۸۷ در دادگاهها، دادرها و شوراهای حل اختلاف ۹۲۹۸۶ پرونده و در همین سال تعداد پرونده‌های شعب عمومی و تجدیدنظر ۳۷۹۳۷ پرونده بوده که پرونده‌های سال ۸۷ نسبت به سال قبل، ۵/۸ درصد رشد داشته‌اند.

نیروی انتظامی:

در سال ۱۳۸۷، تعداد ۲۴۸ فقره پرونده تشکیل شده که بیشترین آن مربوط به ضرب و جرح به تعداد ۲۳۷ مورد می باشد.

همچنین در سال ۱۳۸۷ مجموعاً، ۲۶۵۴ تصادفات درون شهری در نیروی انتظامی استان ایلام به ثبت رسیده که از این تعداد ۲۲۸۳ فقره منجر به خسارت شده است.

از طرفی تصادفات برون شهری ۱۲۲۱ فقره بوده که ۹۳۰ فقره آن منجر به خسارت شده است. براساس گزارش نیروی انتظامی استان ایلام در سال ۱۳۸۷ مجموعاً ۱۹۰/۶۴۲ کیلوگرم مواد مخدر در استان ایلام کشف شده که در سال ۸۶ این مقدار ۱۱۵/۶ کیلوگرم بوده و بیانگر رشد ۶۴/۹ درصدی در این زمینه می باشد.

ترکیب مواد مخدر کشف شده حاکی از آن است که از کل مواد مخدر کشف شده مقدار ۱۷۴/۶۳۵ کیلوگرم آن را تریاک و شیره تریاک تشکیل می دهد که نسبت به سال قبل ۷۰/۰۴ درصد رشد داشته و در مرحله بعد هروئین بوده است. هروئین کشف شده در سال ۱۳۸۷ نسبت به سال ۱۳۸۶، ۳۰۰ درصد رشد داشته است.

ثبت اسناد و املاک:

فعالیت املاک در ادارات ثبت اسناد و املاک در سال ۱۳۸۷ شامل چندین فعالیت می باشد که بیشترین آن مربوط به پاسخ به استعلامات و گواهی امضا و اعلام وضعیت (۵۹۳۷۱ مورد) و وکالت (۱۵۴۷۵ مورد) و کمترین آن مربوط به اجاره (۳۷۸ مورد) گزارش شده است.

پزشکی قانونی:

در سال ۱۳۸۷ میزان گواهی فوت صادر شده توسط پزشک قانونی ۵۳۰ فقره بوده که بیشترین آن مربوط به تصادف با رقم ۱۷۸ مورد می باشد.

جدول (۵-۱) شاخص‌های بخش امور قضایی در استان

عنوان	میانگین تعداد زندانیان موجود به ازای هر یکصد هزار نفر جمعیت (نفر)
استان	۱۳۸۶
	۲۵۴
کشور	۱۳۸۷
	۲۸۶
	۱۳۸۶
	۲۱۵
	۱۳۸۷
	۲۲۱

مأخذ: اداره کل زندانهای استان ایلام

در سال ۸۶ میانگین تعداد زندانی در زندانهای استان ایلام به ازای هر یکصد هزار نفر جمعیت استان ۲۵۴ نفر بوده و در سال ۱۳۸۷ این رقم به ۲۸۶ نفر در استان می رسد که نسبت به میانگین کشور بیشتر می باشند.

فصل دوازدهم

نوسازی دولت و ارتقای اثر بخشی حاکمیت

نوسازی دولت و ارتقای اثربخشی حاکمیت:

فصل دوازدهم از بخش ششم قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران طی مواد قانونی ۱۳۵ الی ۱۵۴ به مسائل مرتبط با نوسازی دولت و ارتقای اثربخشی حاکمیت اختصاص یافته است. تقویت وجدان کاری، انضباط اجتماعی، روحیه کار و ابتکار، تلاش برای افزایش ارتقای کیفیت تولید، ایجاد محیط و ساختار مناسب حقوقی، قضایی و اداری برای تحقق اهداف چشم انداز، اصلاح نظام اداری و قضایی در جهت افزایش تحرک و کارایی، بهبود خدمت رسانی به مردم، تامین کرامت و معیشت کارکنان، به کارگیری مدیران و قضات لایق و امین و تامین شغلی آنان، حذف یا ادغام مدیریت‌های موازی، تاکید بر تمرکز زدایی در حوزه‌های اداری و اجرایی، پیشگیری از فساد اداری و مبارزه با آن با تنظیم قوانین موردنیاز، گسترش و عمق بخشیدن به روحیه تعاون و مشارکت عمومی و بهره مند ساختن دولت از همدلی و توانایی‌های مردم از جمله سیاست‌های کلی این بخش بوده که در این راستا دولت موظف گردید در امور اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و خدماتی و مدیریت با تعدیل نیروی انسانی بخش عمومی، تصدی خود را کاهش دهد تا تشکیلات کلان دستگاه‌های اجرایی و وزارتخانه‌ها متناسب با سیاست‌ها و احکام این برنامه و تجربه سایر کشورها جهت برطرف کردن اثربخشی ناقص، تعارض‌های دستگاهی و غیر کارآمدی و عدم جامعیت، عدم کفایت تمرکز امور، موازی کاری‌ها و همچنین به منظور بهره گیری همه جانبه از فناوری‌های نوین و روش‌های کارآمد با هدف نوسازی، متناسب‌سازی، ادغام و تجدید ساختار به صورت یک منظومه منسجم، کارآمد، فراگیر و با کفایت، اثربخشی و غیرمتمرکز طراحی گردند. همچنین آن دسته از تصدی‌های قابل واگذاری دستگاه‌های دولتی در امور توسعه و عمران شهری و روستایی با تصویب شورای عالی اداری همراه با منابع مالی به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها واگذار گردید.

کارایی و بهره‌وری اداری و مدیریتی استان:

نقش بنیادین دستگاه اداری به عنوان کارگزار اصلی قوه مجریه در کلیه نظام‌های سیاسی به اشکال متعدد همواره در طول تاریخ تداوم داشته است. از سال ۱۳۵۷ اصلاح و دگرگونی نظام اداری و مدیریت کشور بعنوان یکی از ابزار تحقق اهداف جمهوری اسلامی مورد توجه قرار گرفته به نحوی که در بند (۱۰) اصل سوم قانون اساسی، ایجاد نظام اداری صحیح و حذف تشکیلات غیرضروری بعنوان یکی از وظایف دولت پیش بینی گردیده است. در این راستا شورای عالی اداری با الهام از اصل (۱۲۶) قانون اساسی در برنامه اول و دوم توسعه تشکیل گردید که توانست منشاء برخی اصلاحات در زمینه تشکیلات و اصلاح روش‌های موجود گردد. همچنین با پیش بینی مواد قانونی مناسب در قانون برنامه چهارم توسعه اختیارات و تکالیف مشخصی برای دولت در خصوص اصلاح ساختار نظام اداری در زمینه تشکیلات، روش‌ها و رویه‌ها، کاهش تصدی‌های غیرضروری، توسعه مشارکت مردمی در اداره امور، تمرکز زدایی، اصلاح ساختار نیروی انسانی دولت و نیز اصلاح ساختار اجرایی تعیین گردید. همچنین در سیاست‌های کلی برنامه چهارم، اصلاح نظام اداری و مدیریتی یکی از اقدامات مهم در جهت دستیابی به رشد سریع و ارتقاء بهره‌وری در اقتصاد بوده و اصلاح نظام اداری در قالب کوچک سازی، دستیابی به اندازه بهینه و کارآمد نمودن دولت مورد توجه برنامه ریزان قرار گرفته است.

۱- بهره‌وری نیروی کار به تفکیک بخش‌های عمده اقتصادی:

بهره‌وری نیروی کار که از تقسیم ارزش افزوده بر تعداد شاغلین حاصل می‌شود نشان می‌دهد که به طور متوسط هر نفر نیروی انسانی شاغل چه میزان ارزش افزوده ایجاد کرده است. بخش‌های عمده اقتصادی براساس طبقه بندی ISIC بدون احتساب بخش نفت خام و گاز طبیعی در ۱۷ بخش خلاصه می‌گردد.

براساس یافته‌های حساب تولید سال ۱۳۸۵، در این سال بخش ماهیگیری (۵۶۲/۸۵ میلیون ریال) بالاترین سطح بهره‌وری نیروی کار را دارا بوده است و بعد از آن مستغلات، اجاره، و فعالیت‌های کسب و کار (۵۰۵/۴۱ میلیون ریال) قرار دارد که البته ارزش افزوده این بخش ناشی از کارهای خدماتی و امور واسطه‌گری بوده است.

صرف نظر از دو بخش استخراج معادن (بدون احتساب نفت و گاز) ۲۹۶/۲۹ (میلیون ریال) و بهداشت و مددکاری اجتماعی (۱۶۳/۵۶ میلیون ریال) مابقی بخش‌ها بهره‌وری نسبتاً همسانی دارند. اطلاعات مربوط به دو بخش خانوارهای خصوصی دارای مستخدم و سازمان‌ها و هیئت‌های برون مرزی در استان موجود نمی‌باشد.

جدول (۱-۶) ارزش افزوده، تعداد شاغلین و بهره وری نیروی کار استان به تفکیک بخش‌های عمده اقتصادی

بهره وری نیروی کار (میلیون ریال)	تعداد شاغلین (نفر)	ارزش افزوده (میلیون ریال)	بخش‌های عمده اقتصادی
۵۰/۴۵	۳۱۹۶۱	۱۶۱۲۴۲۶	کشاورزی، شکار و جنگلداری
۵۶۲/۸۵	۴۶	۲۵۸۹۱	ماهیگیری
۲۹۶/۲۹	۱۷۱	۴۶۰۴۹	استخراج معدن (بدون احتساب نفت خام و گاز طبیعی)
۶۵/۹۲	۷۲۴۳	۴۷۷۴۷۳	صنعت
۴۰/۵۰	۱۳۱۸	۵۳۳۷۴	تامین برق، گاز و آب
۷۱/۰۵	۲۲۲۱۷	۱۵۷۸۵۹۴	ساختمان
۸۲/۴۳	۱۲۵۴۳	۱۰۳۳۸۹۰	عمده فروشی و خرده فروشی، تعمیر وسایل موتوری، موتورسیکلت و کالاهای شخصی خانگی
۸۷/۸۴	۶۳۰	۵۵۳۳۸	هتل و رستوران
۶۳/۶۸	۱۱۶۷۴	۷۴۳۳۹۲	حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات
۸۹/۳۹	۲۰۳۲	۱۸۱۶۴۰	واسطه‌گری‌های مالی
۵۰۵/۴۱	۱۵۳۷	۷۷۶۸۲۱	مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کسب و کار
۶۵/۲۸	۱۷۹۹۶	۱۱۷۴۷۴۲	اداره امور عمومی و دفاعی و تامین اجتماعی اجباری
۸۲/۱۲	۱۳۸۳۲	۱۱۳۵۸۵۰	آموزش
۱۶۳/۵۶	۳۸۴۸	۶۲۹۳۶۵	بهداشت و مددکاری اجتماعی
۷۶/۳۳	۲۳۶۷	۱۸۰۶۸۳	سایر فعالیت‌های خدماتی عمومی، اختصاصی و شخصی
	۱۱۷		خانوارهای خصوصی دارای مستخدم
	-		سازمان‌ها و هیئت‌های برون مرزی

ساختار دولت محلی:

ساختار دولت هماهنگ کننده واحدهای مختلف سازمانی، کانال‌های ارتباطی و برقراری هماهنگی با دیگر نهادهای دولتی و محیط بیرونی می باشد. در این راستا چارچوبی برای پست‌های دستگاه‌های اداری فراهم شده که تعیین کننده ابعاد، حوزه، تعداد، شرح وظایف و سطح فعالیت کارمندان دولت می باشد. باتوجه به اینکه وظایف و فعالیت‌های اجرایی از دستگاهی به دستگاه دیگر متفاوت می باشد ضروری است که مدیران و کارکنان علاوه بر آگاهی از شرح وظایف دستگاه اجرایی خود برای ایجاد تعامل بیشتر در ارائه خدمات بهتر، اطلاع نسبی از وظایف سایر دستگاه‌های اجرایی محلی حاصل نمایند. عدم آشنایی با شرح وظایف دستگاه خود و سایر دستگاه‌های موجب می شود تا موازی کاری‌ها و تداخل و تاخیر در انجام وظایف بوجود آید و در زمان انجام فعالیت‌ها، دستگاه‌های اجرایی به وضوح حوزه وظیفه ای و فعالیت‌های اجرایی خود را ندانند و در نتیجه خدمت رسانی به مردم و روند انجام فعالیت‌ها دچار مشکل می شود.

اندازه دولت در استان:

اندازه دولت در اقتصاد عموماً با محاسبه کل مخارج دولت به تولید ناخالص داخلی که هر دو متغیر به قیمت‌های جاری هستند سنجیده می شوند. در یک دسته بندی کلی فعالیت‌های دولت را می توان در سه بخش بودجه‌ای، غیر بودجه‌ای، (سیاست‌ها و تنظیم قوانین) و تصدی‌های دولت تقسیم کرده و آن‌جا اثرگذاری اندازه دولت را بر رشد اقتصادی محاسبه نمود. عموماً در اکثر مطالعات انجام شده تنها به تحلیل اثرات بودجه ای فعالیت دولت بر رشد اقتصادی پرداخته شده است.

اما در کشورهای در حال توسعه که نقش فعالیت‌های غیربودجه ای و تصدی‌های دولت در آن‌ها بالاست نمی توان به این شاخص اکتفا نمود. خصوصاً که دارای

درآمدهایی از منابع طبیعی به ویژه نفت می باشند. چرا که درآمدهای حاصل از نفت سبب افزایش تصدی‌های دولت و دخالت آن در کلیه سطوح اقتصادی اعم از خرد و کلان می گردد و لذا برای محاسبه دقیق اثرگذاری اندازه دولت باید معیارهای غیربودجه ای را نیز لحاظ کرد.

یکی از شاخص‌های اندازه دولت در استان اندازه دولت محلی بوده که نشان می دهد چه اندازه دولت در فعالیتهای اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی استان نقش دارد و از تقسیم اعتبارات هزینه ای و تملک دارایی‌های سرمایه ای استانی به کل تولید ناخالص داخلی استان ضربدر صد به دست می آید. شاخص دیگر نسبت بودجه جاری به کل بودجه استان می باشد که در بحث اندازه ی دولت محلی به آن پرداخته می شود.

اندازه دولت محلی:

هزینه‌ها و تمرکز زدایی مالی منجر به بزرگتر شدن دولت محلی می گردد. زیرا شهروندان و موسسات دولت‌های محلی ضمن اعمال کنترل بیشتر بر تصمیم گیری مقامات محلی در مقایسه با نوع کنترل و نظارتی که در سطح ملی حاکم است، موجب گسترش عملکرد و مسئولیت‌های دولت محلی می شوند.

شاخص اندازه دولت محلی بیانگر نقش دولت در فعالیتهای اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی استان می باشد. که از تقسیم اعتبارات هزینه ای و تملک استان به کل تولید ناخالص داخلی استان ضربدر صد و همچنین نسبت بودجه جاری به بودجه کل استان به دست می آید.

در سال ۱۳۸۴ تولید ناخالص داخلی به قیمت بازار استان ۱۹۳۷۱۴۱۹ میلیون ریال و در سال ۱۳۸۵ معادل ۲۶۶۵۵۳۲۲ میلیون ریال (۳۸ درصد رشد) بوده است همچنین کل اعتبارات استان از محل استانی پیوست قانون در سال ۱۳۸۴ برابر ۴۱۲۸۵۵ میلیون ریال (اعتبارات هزینه ای ۸۰۷۸۵۸ میلیون ریال و اعتبارات تملک

دارایی‌های سرمایه ای ۶۰۴۹۹۷ میلیون ریال) بوده که این اعتبار با ۴۶/۸ درصد رشد در سال ۱۳۸۵ به ۲۰۷۳۹۰۵ میلیون ریال (اعتبار هزینه ای ۱۲۰۸۸۹۶ میلیون ریال و اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه ای ۸۶۵۰۰۹ میلیون ریال) رسیده است. طبق جدول زیر در سال ۱۳۸۴ اندازه دولت محلی در استان ۷/۴ درصد بوده که در سال ۱۳۸۵ به ۸/۵ درصد رسیده است. بزرگ شدن دولت باتوجه به ترکیب اعتبارات هزینه ای و تملک دارایی‌های سرمایه ای به نظر می رسد از بزرگ شدن تشکیلات دیوان سالاری، افزایش تعداد کارکنان دولت و یا سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی ناشی نشده بلکه افزایش حجم اعتبارات تملک و انتقال بخشی از پروژه‌های ملی به استانی بوده است.

همچنین در سال ۱۳۸۴ نسبت بودجه هزینه ای (جاری) به کل بودجه استان ۵۶/۰۱ درصد بوده است که در سال ۱۳۸۵ به ۵۳/۱۵ درصد کاهش یافته است.

شاخص‌های دولت محلی در سالهای ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۷

سال	اندازه دولت محلی در استان	نسبت بودجه جاری به بودجه کل استان
۱۳۸۴	۷/۴	۵۶/۰۱
۱۳۸۵	۸/۵	۵۳/۱۵
۱۳۸۶		۵۲/۱۲
۱۳۸۷		۲۴/۰۱

عملکرد شورای برنامه ریزی و توسعه استان در سال ۱۳۸۷:

شورای برنامه ریزی و توسعه استان در سال ۱۳۸۷ با برگزاری ۹ جلسه و با حضور ۲۹۰ نفر به مدت ۱۹ ساعت با ۶۴۱ نفر ساعت فعالیت، تعداد ۲۵ مورد دستور کار را مورد بررسی قرار داده و ۱۳۱ مصوبه داشته است. مهمترین دستور کارها و مصوبات شورای برنامه ریزی و توسعه استان به قرار زیر می باشد:

- ۱- بررسی و تصویب اعتبارات هزینه ای و تملک داراییهای سرمایه ای دستگاههای اجرایی استان در سال ۱۳۸۷
- ۲- ارائه گزارش اقدامات انجام شده در رابطه با اجرای بند ب ماده ۱۱۷ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی و اجتماعی
- ۳- ارائه گزارش دستگاههای اجرایی از وضعیت بخشهای مربوطه و پیشرفت مصوبات سفر دوم ریاست محترم جمهوری به استان

جدول: خلاصه اطلاعات برگزاری جلسات شورای برنامه ریزی و توسعه استان در سال ۱۳۸۷

مدت جلسه	تعداد اعضای اصلی حاضر در جلسه					تعداد کل اعضا حاضر در جلسه	تعداد مصوبات	تعداد دستور کار	تاریخ برگزاری جلسه	ردیف
	نفر / ساعت	دقیقه / ساعت	جمع	غایب	جانشین					
۱۷۳/۲۵	۳/۱۵	۲۷	۰	۷	۲۰	۵۵	۴	۳	۸۷/۱/۲۸	۱
۷۲/۲۵	۲/۱۵	۲۷	۱	۵	۲۱	۳۵	۱۲	۳	۸۷/۳/۴	۲
۷۰/۵	۱/۵	۲۷	۰	۴	۲۳	۴۷	۱۰	۳	۸۷/۵/۱۶	۳
۷۰	۲/۵	۲۷	۲	۵	۲۰	۲۸	۱۰	۴	۸۷/۷/۱۸	۴
۵۸	۲	۲۷	۰	۳	۲۴	۲۹	۲۸	۴	۸۷/۸/۲۸	۵
۵۴	۲	۲۷	۰	۲	۲۵	۲۷	۳۴	۳	۸۷/۱۱/۸	۶
۲۶	۱/۳۰	۲۷	۳	۵	۱۹	۲۰	۱۲	۳	۸۷/۱۲/۱	۷
۹۰	۳	۲۷	۰	۳	۲۴	۳۰	۱۷	۳	۸۷/۱۲/۱۷	۸
۲۴	۱	۲۷	۰	۰	۲۷	۲۴	۴	۲	۸۷/۱۲/۲۷	۹
۶۳۸	۱۹	۲۴۳	۶	۳۴	۲۰۲	۲۹۵	۱۳۱	۲۸		

عملکرد دستگاه‌های اجرایی استان:

به منظور تبیین، بسترسازی، ایجاد تحول و اصلاح ساختارها، الگوسازی و تجلیل از کارکنان در سال ۱۳۷۷ جشنواره شهید رجایی شکل گرفت و به تدریج در قالب کمیته‌های مختلف توسعه یافت و وظیفه ارتقای بهره‌وری نیروی انسانی در ابعاد مختلف، تطبیق و ظرفیت‌سازی سازمان‌ها، ایجاد بستری مناسب برای اجرای برنامه‌های تحول و اصلاح ساختار اداری را به عهده گرفت.

ارزیابی عملکرد دستگاه‌ها از سال ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۴ تحت عنوان جشنواره شهید رجایی انجام می‌گرفت. در سال ۱۳۸۵ عنوان جشنواره شهید رجایی به بزرگداشت روز کارمند - یادواره شهید رجایی تغییر یافت و در سال ۱۳۸۶ با نام ارزیابی عملکرد دستگاه‌های اجرایی ابلاغ گردید.

به منظور سنجش میزان موفقیت واحدهای اجرایی استان در راستای تحقق اهداف و وظایف محول شده و نیز تکالیف تعیین شده در قانون برنامه چهارم توسعه و مصوبات خاص مجلس شورای اسلامی و هیئت محترم دولت، عملکرد دستگاه‌های اجرایی از دو بعد کلی عمومی و اختصاصی طبق «آیین نامه عملکرد دستگاه‌های اجرایی» (موضوع مصوبه شماره ۴۴۶۴۲/ت/۲۷۷۰ هـ مورخه ۱۳۸۱/۱/۲۸) مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

در بعد عمومی:

- ۱) نظام‌های مدیریتی شامل، مدیریت راهبردی، مدیریت منابع انسانی، ساختار (تشکیلات، قوانین و مقررات) بهبود سیستم‌ها و روش انجام کار، بهره‌گیر از فن‌آوری‌های اداری و قانون‌گرایی
  - ۲) شهروندمداری
  - ۳) شناخت نیازها و حصول اطمینان از تطابق کیفیت خدمات با نیازها و انتظارات ارباب رجوع
- و در بعد اختصاصی بشرح ذیل می‌باشد:
- ۱) میزان تحقق سیاست‌های محوری و جهت‌گیری‌های کلی برنامه‌های توسعه
  - ۲) میزان تحقق اهداف کمی برنامه‌های توسعه
  - ۳) میزان موفقیت در اجرای طرح‌های عمرانی از نظر کیفیت، سرعت و هزینه
  - ۴) عملکرد دستگاه‌های اجرایی باتوجه به برنامه‌های رئیس‌جمهور
  - ۵) میزان تحقق سیاست‌ها و مأموریت‌های محوری و مهم دولت
- تبصره ۱) دستگاه‌هایی که در سند برنامه‌های توسعه هدف‌های کمی و کیفی ندارند، براساس شرح وظایف قانونی مورد ارزیابی قرار می‌گیرند.
- تبصره ۲) دستگاه‌های که مشمول یک یا چند بند از بندهای ۴، ۳ و ۵ نشوند اعتبار آن به سایر ابعاد و محورها اضافه می‌گردد.

طبق ارزیابی‌های به عمل آمده در سال ۱۳۸۵ از بین دستگاه‌های اجرایی استان شرکت آب و فاضلاب روستایی، سازمان صنایع و معادن و اداره کل ثبت احوال و در سال ۱۳۸۶ از بین دستگاه‌های اجرایی استان، سازمان صنایع و معادن، دانشگاه ایلام و شرکت آب و فاضلاب شهری و در سال ۱۳۸۷ از بین دستگاه‌های اجرایی استان، سازمان جهاد کشاورزی، اداره کل استاندارد و تحقیقات و شرکت آب و فاضلاب شهری به ترتیب رتبه‌های اول تا سوم را کسب نموده اند.

جدول (۴-۶) رتبه ارزیابی عملکرد دستگاه‌های اجرایی استان طی سالهای ۱۳۸۵ تا

۱۳۸۷

رتبه	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷
۱	انجام نشد	شرکت آب و فاضلاب روستایی	سازمان صنایع و معادن	سازمان جهاد کشاورزی
۲	انجام نشد	سازمان صنایع و معادن	دانشگاه ایلام	اداره کل استاندارد و تحقیقات
۳	انجام نشد	اداره کل ثبت احوال	شرکت آب و فاضلاب شهری	شرکت آب و فاضلاب شهری

مأخذ: دفتر منابع انسانی و تحول اداری استانداری

منابع:

- ۱) سالنامه آماری سالهای ۸۳ تا ۸۷ استان و کل کشور
- ۲) سند برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
- ۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
- ۴) گزارش دستگاههای اجرایی استان